

KARCZEWSKY - historia rodu XIV- XVIII w.

Nazwisko rodziny **KARCZEWSKICH** należało do bardziej znanych i rozkrzewionych domów obywateli Rzeczypospolitej Szlacheckiej, świadczą o tym adnotacje w opracowaniach heraldycznych. Wiodącymi herbami rodów Karczewskich¹, jak podają herbarze Bonieckiego i Niesieckiego, były herby **JASIEŃCZYK** i **SAMSON** (Watta lub Wata)².

Mazowsze i Wielkopolska były głównymi regionami, w których rody Karczewskich się tworzyły, miały swoje posiadłości i piastowali różnorodne funkcje administracyjne. Z tych to najprawdopodobniej dwóch rejonów rozeszli się po całej Polsce.

JASIEŃCZYK był najbardziej rozpowszechnionym herbem w rodzinach Karczewskich żyjących w dawnych województwach mazowieckim i płockim, z których to migrowali na ziemie Prus Zachodnich i wschodnie tereny Rzeczypospolitej.

Niemniej jednak spotkałem jeden zapis aktu zgonu w Wielkiej Łące³ dotyczący tej sprawy a mianowicie zmarł w **1929** roku **Józef Watta Karczewski** lat 60 **administrator dóbr turzyńskich**.⁴ Po długotrwałych poszukiwaniach wyjaśniłem jego pochodzenie. Jest to na pewno Józef Telesfor Julian urodzony w Czarnotkach, syn Ludwika Bogusława Teofila i Józefy z Kozłowskich h. Jastrzębiec. Ożeniony był z Marią Stanówną - Łubieńską, z której pozostawił trzy córki, Marię, Władysławę i Aleksandrę. Zgon zgłaszała Felicja Gajewska właścicielka Turzna, pracodawczyni Józefa, która poprawnie podała do aktu zejścia przynależność herbową zmarłego.

Zapis ten wskazuje na pieczętowanie się, także, herbem **SAMSON** przez Karczewskich mieszkających w Prusach w rejonie toruńsko - kwidzyńsko - brodnickim.

Z analizy dostępnych dokumentów heraldycznych można przyjąć dwojaki wywód nazwiska **KARCZEWSKI** herbu **JASIEŃCZYK**. Pierwszy, że ród⁵ Karczewskich bierze swój początek w ZIEMI CZERSKIEJ z KARCZEWIA (dzisiaj Karczew), położonego w pobliżu Otwocka. Jak podaje większość źródeł Karczew był wsią, „założoną w początkach XVI wieku przez rodzinę Karczewskich, którą to wieś wkrótce potem Zygmunt I przywilejem z roku 1548 pozwolił Janowi i Franciszkowi Karczewskim zamienić na miasto. W roku 1541 Karczewscy dziedzice miejscowi wzniesli tu kaplicę...”

Oraz rodowód drugi, równoległy, wywodzący się z ZIEMI LIWSKIEJ (Liweckiej) z dawnego województwa siedleckiego a obecnego mazowieckiego z okolic miasta WĘGROWA a konkretnie z miejscowości KARCZEWIEC leżącej cztery kilometry od miejscowości LIW nad rzeką Liwiec, dopływem Bugu.

Oba wywody moim zdaniem są równoprawne i jednakowo prawdziwe.

Jedno w tych domniemaniach jest niepodważalnie pewne, że Karczewscy to stary ród mazowiecki powstały na przełomie XIV i XV wieku, mający wśród swoich protoplastów wiele znamienitych postaci, między innymi kasztelanów czerskich, liwskich i łęczyckich, posłów, senatorów, szambelanów królewskich, sędziów, poborców granicznych, duchownych i innych znaczących w owych czasach oficjeli monarszych (łowczych, podczaszych, rotmistrzów, chorążych) a zarazem właścicieli znacznych dóbr ziemskich.

¹ W większości herbarzy znajdujemy nazwisko **Karczewski** jako herbownych herbu **Jasieńczyk** i **Samson**.

² Podawane są też w niektórych opracowaniach heraldycznych inne herby jako herby Karczewskich:

- **Mogiła, Nałęcz, Poraj**, Uruski S., Rodzina. Herbarz szlachty polskiej, t. 6, Wa-wa 1904-1917.

- **Mogiła, Nałęcz**, Tadeusz Gajl, Herby szlacheckie Rzeczypospolitej Obojga Narodów, Gdańsk 2003.

- **Jasieńczyk, Korab, Mogiła, Nałęcz, Samson, Sas, własny**, Tadeusz Gajl, Herbarz Polski, Gdańsk 2007.

- **Poraj**, Józef Szymański, Herbarz rycerstwa polskiego z XVI wieku, Łódź 2001.

³ **Wielka Łąka** - wieś i parafia, niedaleko Gronowa koło Torunia, dawny pow. wąbrzeski, Prusy Zachodnie.

⁴ Treść inskrypcji na nagrobku: „, ś.p. **Józef Karczewski**, ur. 12.IV. 1869 zm. 11.I.1929, **Najwierniejszemu Przyjacielowi trzydziestoczoletniemu Administratorowi dóbr Turzyńskich w dowód niewygasłej pamięci i wdzięczności. F. Gajewska**”. Jak można wywnioskować z wypowiedzi jednego z najstarszych mieszkańców Wielkiej Łąki (pana Henryka Karczewskiego), administratora i właścicielkę majątku łączyło coś więcej niż tylko stosunki służbowe.

⁵ **Ród** - to grupa społeczna oparta na więzach krwi, z której wywodzą się rodziny, o tych samych lub innych nazwiskach, ale mające jednego i tego samego przodka.

Najprawdopodobniej z tych dwu rodowych posiadłości na Mazowszu rozeszli się po Polsce (Kujawy, Pomorze, Prusy) potomkowie Karczewskich herbu Jasieńczyk i osiedlili się w dawnych województwach: brzesko-kujawskim, inowrocławskim, malborskim, chełmińskim, pomorskim, płockim a także w różnym stopniu w innych rejonach Pierwszej Rzeczypospolitej.⁶

W Wielkopolsce natomiast, jak można to stwierdzić na podstawie prawie wszystkich opracowań heraldycznych, dominowali w absolutnej większości **KARCZEWSKY** pieczętujący się **herbem SAMSON** (Watta) a także niewielka gałąź herbem **SAS**.

Matecznikiem Karczewskich tego herbu był na pewno KARCZEW koło KOŚCIANA gdzie znajdujemy w drugiej połowie XIV wieku, Tomisława z Karczewa (1352), Andrzeja z Karczewa (1366), Bodzantę z Karczewa (1387) i innych.

Karczewskich herbu Samson spotykamy w poznańskim też w XV i XVI wieku np. Wincentego kanonika poznańskiego 1479, Macieja z Karczewia 1491, Jana starostę bukowskiego 1536 i Andrzeja z diecezji gnieźnieńskiej 1547 świadczących w Poznaniu przy wywodach szlachectwa kanoników poznańskich.⁷

Natomiast stricte nazwisko Karczewski herbu Samson wiedzione od wcześniej wymienionych pojawia się w Karczewie, powiat kościański w XV wieku.

Maciej Karczewski i Wojciech Wata z Bobowicka występują w r. 1473 jako stryjowie Jana, Macieja, Wojciecha i Stanisława, braci z Tuchorzy i przewija się po przez kolejne wieki na tym terenie z różnym natężeniem. Przypis⁸ oraz⁹.

W 1580 roku współwłaścicielami dwóch działów Karczewa koło Kościana byli Marcin i Agnieszka Karczewscy. Widocznie tych działów było więcej, ponieważ w drugiej połowie XVI w Jan Rzeszotarzewski sprzedał dział swój w Karczewie Maciejowi Karczewskiemu.

„Znajdujemy także Karczę w powiecie gnieźnieńskim, a właścicielami tej wsi byli w tymże samym roku (1580), Walenty i Albert Karczewscy.”¹⁰

Jadwiga Karczewska herbu Samson wspomniana jest przez księdza Kozierowskiego w jego pracy w roku 1760.¹¹

Bardzo znacznym potencjałem osobowym i majątkowym odznaczała się również rodzina Karczewskich herbu Samson – Watta wywodząca swój rodowód z Nądni, domniemane jej początki podawane są na przełom XIV i XV wieku.

W wieku XIX Karczewscy byli właścicielami dóbr Piekary w parafii Skęczniew w powiecie tureckim, o czym podano w „Słowniku Geograficznym Królestwa Polskiego...”

Praktycznie Karczewscy „samsonowicze” i innych herbów, posiadający duże majątki ziemskie występują na terenach Wielkopolski i nie tylko, przez kolejne wieki, tworząc duży ród z wieloma gałęziami rodzinnymi.

Między innymi są to:

- rodzina pochodząca od Dobrogosta Karczewskiego właściciela Wyszakowa i Biernatek,
- pochodząca od Andrzeja właściciela Czarnotek w pobliżu Środy Wlkp.,
- od Michała Karczewskiego z Karczowa,
- od Karczewskiego Macieja „Szudlika”, h. Poraj
- od Ignacego zwanego „Szymańczyk”,
- od Jakuba właściciela Karczewic (Karczowic) w radomskim i innych.

⁶ Podział administracyjny Rzeczypospolitej (ok. 1600 r.). Atlas Historii Polski, Świat Książki, Wa-wa 2004.

⁷ A. Boniecki, Herbarz polski, t. IX, Warszawa 1899-1901

⁸ Ks. St. Kozierowski, **Ród Samsonów-Watów**, Rocznik Tow. Heraldycznego, V. (1920).

⁹ Zobacz w aneksach Kalendarium Karczewskich herbu Samson.

¹⁰ A. Boniecki, Herbarz polski, t. IX, Warszawa 1899-1901.

¹¹ Ks. St. Kozierowski, **Ród Samsonów-Watów**, s 13.

Brakiem należytej staranności byłoby nie wspomnieć, że wśród Karczewskich herbu Samson spotykamy wiele rodzin, które przyłączyły się do ruchów reformatorskich w kościele katolickim w XVI wieku. Byli to przede wszystkim luteranie i kalwini, zwani ogólnie protestantami¹² mimo różniących je cech jakie są przynależne każdej z nich, luteranom, kalwinom, anglikanom czy późniejszym metodystom.

Jak podaje Seweryn Uruski w swym herbarzu „Rodzina Herbarz szlachty polskiej” (t. VI str. 201), pierwszymi którzy przeszli na kalwinizm był Melchior Karczewski syn Wojciecha i Katarzyny Ocieskiej i jego potomni. „Ci Karczewscy przeszli po większej części na wyznanie kalwińskie”.

Nazwisko Karczewski herbu Jasieńczyk pojawia się w/g herbarza Bonieckiego w początkach XV wieku i są to między innymi Tomek z Karczewia 1419, Wit z Karczewia 1428, Wojciech dziedzic Karczewia 1451, Mikołaj, Andrzej i Jan żyjący w 1480 roku (mowa tu o miejscowości Karczewiec w parafii Liw, o której wspominałem już wcześniej).

Boniecki w herbarzu wyprowadził genealogię tego nazwiska herbu Jasieńczyk, obejmującą około dwieście osób, aż do końca XIX wieku.¹³

Z miejscowości obecnie istniejących w Polsce mających w nazwie człon „KARCZEW...”, pochodzący bez wątpienia od słowa karczowanie¹⁴, jest kilka lub kilkanaście między innymi bliżej położone:

- Karczew k/ Otwocka, w d. woj. warszawskim,
- Karczewiec k/ Węgrowa, w d. woj. siedleckim,
- Karczewice k/ Kwidzyna,
- Karczewo pow. tucholski,
- Karczewo w d. woj. toruńskim, na trasie Kowalewo Pom. - Brodnica,
- Karczewo w d. woj. poznańskim, na trasie Kościan - Grodzisk Wlkp.
- Karczewo w d. woj. poznańskim, na trasie Kłecko - Murowana Goślina,
- Karczewo k/ Rajgrodu, d. woj. łomżyńskie.

Dawniej istniały w granicach Rzeczypospolitej i może nadal istnieją jeszcze miejscowości, o tym członie w nazwie, chociażby takie jak: Karcze, Karczew, Karczewa, Karczewice, Karczewizna, Karczewko, Karczewnik, Karczewo, Karczewska Wola, Karczewszczyzna.¹⁵

Prawdopodobnie?, jak wynika ze słów mojego ojca Władysława Kokorzyckiego, jednak nie opartych na żadnych dokumentach a jedynie na przekazach rodzinnych Karczewscy, z których pochodziła moja matka, wywodzą się ze szlachty nie legitymowanej¹⁶, pieczętującej się herbem Jasieńczyk. Ale na ile jest to prawdziwe nie wiem.

Rodzina¹⁷ Karczewskich, biorąc tylko za podstawę etymologię nazwiska i fakt długiego okresu życia i pracy w Prusach Zachodnich, mogłaby pochodzić lub mogła być też przez jakiś czas właścicielami działów we wsi Karczewo k/Wrocek na szlaku komunikacyjnym Kowalewo Pomorskie - Brodnica.

Innym tropem prowadzącym do ustalenia gniazda rodzinnego może być skłonność Karczewskich do migrowania (powrotów?) w 2 połowie XIX wieku z Prus do zaboru rosyjskiego w okolice Płocka (Bielsk, Drobin, Ułtowo), a także Płońska i Pułtuska (Gładczyń Szlachecki, Bylino, Nacpolsk). Jak na razie są to tylko moje robocze hipotezy wymagające sprawdzenia i udokumentowania.

¹² **Ewangelicy** – nazwą tą od XVI wieku określa się w Polsce protestantów z najstarszych Kościołów reformacji, czyli luteran i kalwinów oraz od kilkunastu lat metodystów. Źródło – Wikipedia – ewangelicy.

¹³ Zobacz w aneksach Kalendarium Karczewskich herbu Jasieńczyk.

¹⁴ Słownik języka polskiego PWN, **karczowanie**, **karczunek** jest to usuwanie drzew i krzewów z korzeniami, **karcze** są to pniaki po ścięciu drzewa, **karczowisko** jest to miejsce wykarczowane pokryte karczami po wyciętym lesie,

¹⁵ Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich (dalej Słownik Geograficzny), pod red. Filipa Sulimierskiego, Warszawa 1880-1902 . t III, s. 835-836.

¹⁶ **Legitymowanie**. W XIX wieku w Polsce porzobiorowej władze zaborcze nakazały przeprowadzić weryfikację stanu szlacheckiego. Obowiązek legitymacyjny nakładało na szlachtę w K.P. wydane ukazem carskim z 25 VI (07 VII)1836 r. „prawo szlacheckie”. Jednak duża część szlachty nie zrobiła tego ze względów ideowych i do nienawidzonej zaborczej biurokracji, nie mniej jednak większość ze względu na koszty i trudności proceduralne z tym związane. Proces ten trwał 25 lat, wylegitymowało się około 18 tys. szlachty, na prawie 100 tysięczną jej populację przed rozbiorem.

¹⁷ Krzysztof Artur Dławichowski, Elementarz poszukiwacza korzeni rodzinnych, www.colorpilot.com.

Rodzina - to małżeństwo i zrodzone oraz adoptowane dzieci, ich kolejni potomkowie wraz z ogółem krewnych każdego z małżonków. Utrzymują lub nie ciągłość, jest trwalsza od rodu.

„Karczewo (koło Wrocek) w minionych wiekach wymieniane było w dokumentach historycznych pod następującymi nazwami: 1416 r. - Rodaw, 1414 r. - Roden, 1449 r. - Roddin, 1599-1765 r. - Karczewo, 1772-73 r. - Kartzewo, Karczewo, 1789 r. - Kalltzewo, 1816 r. i później Karczewo, 1911 r. - Karszewo. Zarówno stara, niemiecka nazwa wsi "Roden", sięgająca czasów średniowiecza, jak i pochodna od niej nazwa polska, używana do dziś wskazuje na to, że wieś powstała na tzw. "surowym korzeniu" poprzez karczunek (stąd Karczewo, niem. "Roden", od roden = karczować) porastającego teren późniejszej wsi lasu,... Sama wieś powstała zapewne gdzieś w XIV w. ...Dokładnie nie wiemy, kiedy to nastąpiło, gdyż przywilej lokacyjny wsi zaginął. Lokacja nastąpiła nie później niż przed rokiem 1414, kiedy to mamy pierwszą wzmiankę o Karczewie w rejestrze szkodowym sporządzonym po kolejnej wyniszczającej wojnie Polski z Zakonem. Wieś rządziła się prawem chełmińskim i należała administracyjnie do komturstwa golubskiego. W 1414 r., podobnie jak i inne okoliczne wsie, młyny, folwarki komturstwa golubskiego, Karczewo bardzo dotkliwie ucierpiało podczas tzw. "wojny głodowej" Zakonu z Polską.

...Przed 1742 r. folwark Karczewo nadali starosta golubski Stanisław i Ludwika z Bieganowskich Wesslowie na 40 lat (emfiteuza) szlachcie, Mariannie z Sułkowskich Sielskiej i jej sukcesorom. Nadanie to następnie zaakceptował 8 lutego 1742 r. odrębnym przywilejem wydanym w Warszawie ówczesny król polski August III. W roku 1765¹⁸ nowym właścicielem folwarku był już szlachcic Franciszek Sulerzyski (zwany też Sulerzycki) żonaty z Anną, z domu Szeliską. Rodzina Sulerzyckich wywodziła się najprawdopodobniej z terenu Mazowsza, z rodu Wantuchów. Gniazdem rodzinnym była wieś Sulerzys w Ciechanowskim.”¹⁹

Po pierwszym rozbiore Polski w 1772 roku, Karczewo nadal należało do Franciszka Sulerzyskiego²⁰, 10 września 1787 r. władze pruskie wydzierżawiają majątek Franciszkowi Sulerzyckiemu na dalszy okres. W 1799 r. majątek przejmuje jego syn Wincenty (zm. w 1821 lub 1822 r.), ożeniony z Anną z Mioszowskich (żyła w latach 1772-1861). Potwierdzenie swych praw i wpis do księgi wieczystej otrzymał w 1819 r.

Franciszek Sulerzyski do 1800 roku mieszkał w Karczewie, w drewnianym dworze krytym słomą. W początkach XIX wieku aż do 1827 roku Karczewo stanowiące własność rodziny Sulerzyckich oddane było w dzierżawę. Najpierw na sześć lat, Polakowi Euzebiuszowi Łyskowskiemu a następnie Niemcowi. W tym też roku przejął majątek na powrót w gospodarowanie Natalis, a w roku 1833 został formalnie jego właścicielem.

W drugiej połowie XIX wieku (1860) nadal właścicielem Karczewa był dziedzic Sulerzycki²¹, jest to ten sam Natalis Sulerzyski²² h. Junosza, syn Wincentego i Anny z Mioszowskich, urodzony 28.09.1801 w majątku rodziców Piątkowo, ożeniony w marcu 1840 roku z Leonardą von Wybicką, córką Jana von Wybickiego ze Świerczyn.

W roku 1861 sprzedał on Karczewo panu Ferdynandowi Chamskiemu (*1823 +1872) za 43000 talarów, po śmierci, którego majątek odziedziczyła jego żona Otylia Chamska z domu von Osowska i ich pięcioro dzieci.

W 1874 r. Karczewo kupił od spadkobierców Chamskiego, właściciel ziemski z Wrocek - Teodor Diener z żoną Augustą Feldt. W 1888 r. na podstawie poświadczenia sądu w Brodnicy, właścicielami w równych częściach majątku Karczewo byli, mieszkająca w Toruniu żona Teodora Dienera, kapitanowa Johanna Diener i żona radcy sądowego Anna Moller Wagenau.

W latach późniejszych właścicielami Karczewa byli obywatele pochodzenia niemieckiego, od 1923 r. do końca drugiej wojny światowej, Henryk Diener i Wilner. W 1929 roku Słownik Geograficzny wymienia Karczewo jako obszar dworski a w pozycji właściciele ziemscy znajdujemy zapis: Diener'sche Erben²³ (279) - Wilner (335).

¹⁸ W pamiętniku Natalisa Sulerzyskiego w przypisach do rozdziału I znajdujemy informację, że majątek ten chyba dzierżawił już w XVIII działy Natalisa, Franciszek Sulerzyski a kupił go około 1790 roku.

¹⁹ Fragmenty zaczerpnięte z – Oficjalna witryna Gminy Golub-Dobrzyń – Artykuł Karczewo.

²⁰ N. Sulerzyski, Pamiętniki..., IW PAX Warszawa 1985.

²¹ Słownik geograficzny, t. III, s. 836 Karczewo.

²² „Sulerzyscy w XIX w., zwani, też często Sulerzyckimi...”, patrz Wstęp do pamiętników N. Sulerzyskiego.

²³ W języku niemieckim, Spadkobiercy Dienerów (279 ha.)

Z akt metrykalnych wynika, że Karczewscy z Radowisk byli skoligaceni z jakimiś Sulerzyckimi, np.: Marianna Karczewska córka Pawła i Franciszki Derkowskiej, była zamężna z Józefem Sulerzyckim (&1836) z Wielkich Radowisk.²⁴ Jak bliskie są to związki z Sulerzyckimi z Karczewa oraz Piątkowa nie wiem i czy takie są.

Jak się przekonałem w ciągu kilkunastu lat poszukiwań, bardzo trudnym i chyba obecnie już prawie nie możliwym, jest wyjaśnienie i ustalenie oparte na dokumentach kiedy i z jakich przyczyn Karczewscy pojawili się na terenie Prus Zachodnich.

*Istnieje legenda opowiadana w jednej z gałęzi rodziny Karczewskich, zamieszkałych w Wielkiej Łące, o ich przodku **Bartłomieju** Karczewskim, który uciekając przed represjami carskimi, prawdopodobnie z Mazowsza z okolic Płocka lub Płońska, będących pod zaborem rosyjskim, ukryty na wozie pod wiezionym obornikiem przekroczył granicę rosyjsko-pruską w rejonie Torunia - Brodnicy. Dając początek rodowi Karczewskich w Prusach zachodnich w okolicy Wąbrzeźna (Briesen) i Brodnicy (Strasbourg) należących do regencji kwidzyńskiej, (Kreis Marienwerder).*

Odnalazłem w zbiorach archiwalnych USC Ryńsk, akt zgonu syna Bartłomieja i Barbary Szarpatowskiej, Józefa Karczewskiego (1840-1888), pradziadka obecnie żyjącego w Wielkiej Łące też Józefa Karczewskiego. Wynika z tego, że Bartłomiej faktycznie istniał i żył na przełomie XVIII i XIX wieku w Orzechowie koło Wąbrzeźna.

Trzeba przyznać, że legenda o Bartłomieju jest trochę szokująca, ale w sumie sympatyczna i patriotyczna. Jak rozumiem, zawarty jest w niej przekaz, że w walce z zaborcami nie zwraca się uwagi na brzydkie zapachy i niewygody, ważny jest końcowy efekt – wyprowadzenie wroga w pole, udana ucieczka a być może też uratowane życie.

I jeszcze wracając do legendy o ucieczce Bartłomieja z zaboru rosyjskiego, jak w każdej legendzie jest w niej na pewno ziarno prawdy. Wielce prawdopodobnym jest, że opiera się ona na autentycznych wydarzeniach z jego życia.

Jednak niewiele jest w tym z rzeczywistości, co do prymatu w Prusach, ponieważ zdarzenie takowe mogłoby mieć miejsce w okresie porozbiorowym (1772, 1793, 1795), po utworzeniu Księstwa Warszawskiego w 1807, a najpewniej w późniejszym okresie po utworzeniu Królestwa Polskiego w 1815 roku.

I właśnie chyba tak było, z aktu zgonu (+1888) Józefa Karczewskiego syna Bartłomieja wynika, że urodził się w Orzechówku koło Wąbrzeźna w październiku 1840 roku.

Z dużym prawdopodobieństwem można przyjąć, że Bartłomiej już jako dorosły, w latach trzydziestych XIX wieku brał czynny udział w Powstaniu Listopadowym a po jego upadku, musiał uciekać z zaboru rosyjskiego do pruskiego przed prześladowaniami. Jak to uczyniło bardzo wielu powstańców i osób sprzyjających powstaniu, by uniknąć „tury” lub popularnej i dotkliwej kary, zsyłki na Sybir.

Ale w tych czasach był on już tylko kolejnym Karczewskim żyjącym na terenach Prus. W 1772/73 roku wykaz katastralny kontrybucyjny Prus Królewskich podaje, że w Pruskiej Łące (Pruskalonka) zamieszkiwali Bartłomiej i Marek (Kartzewsky Barthol. i Kartzewsky Marec) i inni.

Z kwerend ksiąg metrykalnych również wynika, że Karczewscy występują dość licznie w dokumentach parafialnych na terenie Prus Zachodnich już pod koniec XVII i w pierwszej połowie XVIII wieku, na wiele lat przed rozbiorami.

Jednak najwcześniejszy zapis z terenu Prus dotyczy **Albrechta Karczewskiego h. Samson**, dworzanina wielkiego mistrza Konrada von Jungingen²⁵, w latach 1393 - 1407. Ten sam szlachcic pruski (pisany też po niemiecku) Albrecht Korschow, złożył hołd wielkiemu księciu Witoldowi w 1410 r.²⁶, po bitwie pod Grunwaldem.

²⁴ **Wielkie Radowiska** były w części majątkiem Sulerzyckich (Sulerzyckich).

²⁵ **Konrad** - poprzednik a także starszy brat Urlicha von Jungingen, wielkiego mistrza 1407-1410

²⁶ A. Boniecki, Herbarz Polski, t. X, Wa-wa 1899-1913

Zagadkowy zapis znalazłem w „Słowniku Geograficznym Królestwa Polskiego...” na stronie 667 tomu XII zawierającym informacje o dobrach w powiecie grudziądzkim, o miejscowości Turznice:

„...R. 1753, w nocy, ówczesny **zarządca stwa grudziądzkiego Karczewski**, kazał obalić karczmę turznicką i drewno spalić; także kopiec od starostwa rozkopał...”

Tam też (w Słowniku...) jest, informacja, że w 1756 roku **Ludwik Karczewski** założył wieś **Pieńki** pod Grudziądzem, przywilej erekcyjny potwierdził król August III Mocny, w 1761 roku.

W tym miejscu należy sięgnąć do heraldyki, w żadnym ze znanych mi kilku herbarzy, spisów szlachty i opracowań dotyczących legitymowania szlachty nie znalazłem Ludwika Karczewskiego, żyjącego w pierwszej połowie XVIII wieku, będącego w tym czasie więcej niż pełnoletnim, zdolnym do sprawowania funkcji zarządcy starostwa i dysponowania takimi zasobami majątkowymi by zakładać wsie.

W księgach metrykalnych parafii Grudziądz znalazłem Karczewskich. **Mikołaja** (Mikołaja Franciszka), który był notariuszem na zamku w latach 1698 -1709 (Nicolas Karczewski ex Arce Notar) i **Pawła Ludwika Aleksandra**, administratora - zarządcę starostwa grudziądzkiego (Gubernator Capitaneatus Graudento) w latach 1745 -1757²⁷. Obydwaj byli pochodzenia szlacheckiego, określani są w aktach metrykalnych jako nobilis i generosus lub MGD - Magnificus Generosus Domini oraz illustrissimus – jaśnie oświecony.

Ta druga osoba, to na pewno jest ten Ludwik Karczewski wymieniony dwukrotnie w słowniku geograficznym, jak wspomniałem wyżej był na pewno szlachcicem a co ciekawe nie figuruje w żadnym ze znanych mi polskich opracowań heraldycznych jak i niemieckich.

Paweł **Ludwik** Aleksander, bo aż po tyloma imionami występował (najczęściej jako Ludwik), był najprawdopodobniej synem **Mikołaja** Franciszka. Obaj mieszkali i pracowali na grudziądzkim zamku. Nie urodził się on, jak też jego ojciec w Grudziądzu, bo od momentu występowania w aktach tej parafii osoby Mikołaja (1698) nie odnotowano chrztu dziecka o imionach Paweł Ludwik Aleksander. W grudziądzkich księgach chrztów z lat 1666 - 1712 w ogóle nie ma żadnego zapisu chrztu dziecka o nazwisku Karczewski.

Na domniemanie ojcostwa wskazuje fakt bycia Mikołaja Karczewskiego ojcem chrzestnym (1698) dziewczynki, Elżbiety, w rodzinie Grabowskich z Grudziądza, żoną Pawła Ludwika była w dalszych latach Marianna Grabowska prawdopodobnie młodsza siostra wymienionej tu Elżbiety.

Do tej rodziny należeli jeszcze przypuszczalnie Augustyn (August) i Stefan Karczewscy, mogli oni (teoretycznie) być też synami Mikołaja. Był też Andrzej Karczewski.

Z jakiego pnia Karczewskich się wywodzili, jakiego byli herbu, Jasieńczyk czy Samson? A może innego, własnego lub, co też bywało nie herbowni. Jest to kolejna zagadka, dotycząca nazwiska Karczewski z terenu Prus zachodnich, czekająca na swoje rozwiązanie.

W XVIII wieku na terenie Grudziądza mieszkało kilka rodzin Karczewskich odnotowanych w księgach metrykalnych a są to:

- **Augustyn i Katarzyna**, którzy w latach 1720 -1732 mieli sześcioro dzieci, Jana (*1720), bliźniaków Floriana i Adama (*1723), Andrzeja (*1725), Kazimierza (*1730) i Mariannę (*1732).

Z tej rodziny w późniejszych latach syn Kazimierz ożenił się z Konstancją, mieszkali w Grudziądzu i mieli potomstwo, Szymona (*1765) i Mariannę (*1767).

- **Stefan i Helena** z dwojgiem dzieci, Ignacy (*1739) i Wojciech (*1742).

- **Ludwik** (Paweł Aleksander) i **Marianna Grabowska**, mający w latach 1745-57 ośmioro potomstwa, Marcjanna Marianna (*1745), Ignacy Franciszek (*1746), Marianna Ludwika (*1747), Franciszek Aleksander (*1749), Anna Julianna Ludwika (*1751), Bibiana Konstancja (*1753), Barbara Małgorzata (*1754) i Sykstus Karol (*1757). W tym samym roku ślad po Ludwiku w Grudziądzu się urywa, jednak nie zamieszkał wraz z rodziną w założonej przez siebie wsi Pieńki (Pieńki Królewskie). Dokumenty lustracyjne z 1765 roku nie wymieniają jego nazwiska wśród posesorów mieszkańców Pieniek.

²⁷ Ks. Paweł Czaplewski podaje w „Senatorowie świeccy, podskarbiowie i starostowie Prus Królewskich 1454-1772”, administratorem starostwa grudziądzkiego w latach 1745-1756 był, P. Ludwik Karczewski.

- **Michał i Marianna** z sześciorgiem dzieci, Michał Ignacy Ksawery (*1751), Feliks Antoni (*1754), bliźnięta Roch Adam i Joanna Ewa (*1756), Marianna Amalia (*1762) i Anna (*1764). Michał był zakrystianem mając 64 lata, w 1788 roku, utopił się w Wiśle.

- **Marcin i Marianna** byli kolejną z grudziądzkich rodzin drugiej połowy osiemnastego wieku, oraz ich dwoje dzieci, Szymon (*1765) i Marianna (*1767).

Główne postacie w tych rodzinach, są to prawdopodobnie osoby napływowe, ponieważ nie figurują wcześniej w grudziądzkich księgach parafialnych jako nowożeńcy czy też osoby tu urodzone. Skąd przybyły w ten rejon, przykro mi, nie wiem.

Najstarsze, z drugiej połowy XVII i pierwszej połowy XVIII wieku, znalezione przeze mnie zapisy metrykalne dotyczące nazwiska **Karczewski** na terenie południowo zachodnich Prus, to jest z rejonu Regencji Kwidzyńskiej, okolic miast Torunia i Grudziądz obejmują lata **1678 - 1750** z parafii **Chełmno i Grudziądz**:

- **1678** akt chrztu **Reginy** Karczewskiej córki Stefana i Doroty - Chełmno;
- **1681** matką chrzestną **Dorota Karczewska** - Chełmno;
- **1693** ojcem chrzestnym **Andrzej Karczewski** - Grudziądz;
- **1698** ojcem chrzestnym **Mikołaj Karczewski** - Grudziądz;
- **1720** akt chrztu **Jana** Karczewskiego syna Augustyna i Katarzyny - Grudziądz;
- **1723** akt chrztu **Floriana i Adama** synów Augusta i Katarzyny - Grudziądz;
- **1725** (15 marca) akt chrztu **Andrzeja** syna Augusta i Katarzyny - Grudziądz;
- **1725** (20 grudnia) akt chrztu **Andrzeja** syna Augusta i Katarzyny - Grudziądz;
- **1739** akt chrztu **Ignacego** Karczewskiego syna Stefana i Heleny - Grudziądz;
- **1745** akt chrztu **Marcjanny Marianny** córki Pawła Ludwika i Marianny - Grudziądz;
- **1746** akt chrztu **Ignacego Franciszka** syna Pawła Ludwika i Marianny - Grudziądz;
- **1747** akt chrztu **Marianny Ludwiki** córki Ludwika i Marianny - Grudziądz;

Również bardzo wczesne zapisy dotyczące Karczewskich odnalazłem w dokumentach **Akademii Chełmińskiej** działającej w latach **1692 - 1816** w **Chełmnie**. Znajdują się tam wykazy uczniów z lat 1692-1810 i 1815/16 (brak 1811-1814). W kolejnych rocznikach nauki są między innymi wymienieni:

- **1753 Łukasz Karczewski**
- **1754 Ignacy Karczewski**
- **1761 Ignacy (Franciszek) Karczewski**
- **1756, 1759, 1761, 1763-1765 Wawrzyniec Karczewski**

Pierwszy **Ignacy** był prawdopodobnie synem (*1739) Stefana i Heleny a drugi **Ignacy** synem (*1746) Pawła Ludwika i Marianny, obaj pochodzili z Grudziądz.

Mankamentem szkolnej dokumentacji jest całkowity brak lub niepełne informacje dotyczące pochodzenia uczniów to znaczy, daty (lub wieku) i miejsca urodzenia, imienia ojca, jego statusu społecznego i miejsca zamieszkania rodziców.

Analizując „Inwentarze Dóbr Biskupstwa Chełmińskiego” z lat 1614 - 1759, wydane przez Towarzystwo Naukowe w Toruniu, odnalazłem Karczewskich w okolicy Lubawy we wsiach **Byszwałd** (1723-47) i **Fijewo** lubawskie (1751), są to osoby o imionach **Jurga**²⁸, **Marian**, **Jan** i bez podanych imion szlachcic Karczewski dzierżawca dóbr wsi **Lubsztyn** (1756) oraz Karczewski leman ze **Złotowa** (1728).

Podani w „Inwentarzach...” jako dzierżawcy dóbr biskupich szlachcic, kontraktowy, leman i emfiteuci²⁹ są również wymienieni w Słowniku geograficznym Królestwa polskiego (patrz kalendarium Karczewskich w SgKP).

Z tych Karczewskich prawdopodobnie pochodził **Franciszek**, uczestnik powstania styczniowego z powiatu lubawskiego, o którym wspomina Słownik biograficzny Ziemi Lubawskiej 1244 - 2000.

²⁸ Jurga (Iurga) od Juraś, zgrubiale Jerzy, Słownik Języka Polskiego, B. S. Linde, t. 1 cz 2, str 923, Wa-wa 1808.

²⁹ Emfiteuta - użytkownik ziemi na podstawie długoletniego prawa, Inwentarze dóbr ..., 1759, TN w Toruniu.

W 1759 roku we wsi **Kielpia** mieszkała **Marianna Karczewska**, wdowa, dzierżawiła dwie włóki jako tak zwana „zaprawna”, czyli na podstawie prawa (umowy) z biskupem diecezji chełmińskiej z 7 lipca 1730 roku do lat 40 nadanym. A w katastrze kontrybucyjnym Prus Królewskich z lat 1772/73 wymieniony jest w tej samej miejscowości **Marcin Karczewski**, z pewnością jej syn.

Wymieniani są też Karczewscy z tego okresu i terenu w innych opracowaniach, na przykład w niemieckim z XIX wieku, jak „Historia wiejskich miejscowości i trzech małych miast okręgu Toruń...”, (Geschichte der Ländlichen Ortschaften und der drei Kleineren Städte des Kreises Thorn, Hans Maercker, Danzig 1899 – 1900).

- 1738 – **Krzysztof Karczewski**, administrator dóbr Zelgno,
- 1753 – **w.** (wohlgeboren - dobrze urodzony) **Karczewski**, tenutariusz possessoris, Elzanowo.

Karczewskich spotykamy również wcześniej w Prusach Wschodnich a konkretnie w wykazach uczniów **Gimnazjum w Braniewie** z lat 1694 - 1776, są wymienieni w roku szkolnym **1730/31**:

- **Michał Karczewski**
- **Konstanty Karczewski**

Młodzieńcy mający po lat 14 (15), synowie **Antoniego i Heleny** z Czerska (ex Czersc).

Ustaliłem, że byli to bliźniacy synowie Antoniego Jana Karczewskiego, kasztelana liwskiego i Heleny Grabianki herbu Leszczyń, późniejsi łowczowie czerski i liwski. Wnukowie Jana Władysława Karczewskiego podczaszego warszawskiego i Zofii z Komońskich.

Także pewne informacje lokalizujące Karczewskich w drugiej połowie XVIII wieku (1783/84) w Koronie znajdują się „Regestrze diecezjów” Franciszka Czaykowskiego³⁰, w którym podaje miejscowości, ilość działów i jedynie nazwisko właścicieli ziemskich w nich występujące. Karczewskich wymienia jako właścicieli w 11 miejscowościach, są to:

- Błędowo parafia Ciekosyn, dekanat nowomejski (płocki),
- Bulkowo Królewskie, parafia Bulkowo, diecezja płocka,
- Chotyrze (Chotyzie), parafia Wielgie, woj. sandomierskie,
- Czarnolki (Czarutki) dekanat szrodzki (środk),
- Czepielów miasteczko, dekanat krakowski,
- Czepów dolny, parafia Uniejów, woj. sieradzkie,
- Klęka w woj. kaliskim diecezja poznańska,
- Karczow Mniejszy, części 6, parafia Tczew, dekanat zwoleński,
- Robakowo, (parafia Tulce, pow. szremski) diecezja gnieźnieńska,
- Wolica, części 4, parafia Wielanów, woj. sieradzkie,
- Wyrowo (Wyrów), części 3, parafia Beldno, dekanat Kutno, woj. łęczyckie.³¹

Powyższe opracowanie nie podaje zbyt wiele szczegółów dotyczących genealogii Karczewskich, chociażby imion posesorów. Również „lista” nie jest pełna, co stwierdziłem porównując ją z informacjami dotyczącymi tego okresu w Słowniku geograficznym... i innych pracach, nie miej jednak daję pewne kierunki do dalszych poszukiwań.

Nazwisko Karczewski znajdujemy w miejscowości Drohiczyn (*1730 Józef Karczewski) w ziemi podlaskiej, spotykamy je też w rejonie lubelsko - zamojskim w pobliżu miejscowości Krasnystaw a dokładniej we wsiach Dobryniów, Siedliszczki, Stężyca i Rusek w parafii Łopiennik.³²

Akta metrykalne z XVIII wieku określają tych Karczewskich mianem „laboriosus” a już w XIX wieku jako „włościan”. Byli oni w tym rejonie najprawdopodobniej ludnością napływową, jak dotąd trudno ustalić skąd przybyli. Może to być ziemia podlaska, mazowiecka jak też również dobrze tereny wielkopolski czy ziemi sandomierskiej lub wileńskiej.

Karczewscy występują w miejscowości Tyszowce (*1767 Józef Karczewski) leżącej także w ówczesnym województwie lubelskim, w pobliżu Hrubieszowa.

³⁰ Fr. Czaykowski, Regestr Diecezjów czyli właściciele ziemscy w Koronie w 1783-1784, DiG Wa-wa 2006.

³¹ Wyżej przytoczony autor nie uniknął drobnych omyłek w nazwach miejscowości, sprostowania i uzupełnienia podane są w nawiasach drobniejszym drukiem, AK.

³² Informacje zaczerpnięte z materiałów przekazanych przez p. Małgorzatę Olewnik z d. Karczewską.

Jeszcze wcześniej Karczewscy zostali odnotowani w ziemi halickiej i w samym mieście Halicz nad Dniestrem na południe od Lwowa (*1666 Zuzanna Karczewska) w województwie Ruskim.

Nie pełnym i nie prawdziwym było by stwierdzenie o występowaniu Karczewskich, ograniczające się tylko do terenów Prus, Mazowsza i Wielkopolski. Jako ród określany mianem „bardzo rozrodzony” występują także z mniejszym lub większym nasileniem w różnych okresach, w innych regionach średniowiecznej Rzeczypospolitej, obejmującej ówczesną Koronę, czyli Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie.

Z bardziej znanych postaci Karczewskich z terenu Wileńszczyzny to, chyba jeden z pierwszych Karczewskich mający w życiorysie bytność na **Ziemi połockiej**:

- **Maciej Karczewski Szczudlik** za odznaczenie się przy zdobyciu Połocka i Sokoła nobilitowany w 1579 r., przez Stefana Batorego a przypuszczony do **herbu Poraj** przez Jana Bużeńskiego, sekretarza królewskiego. Przy czym otrzymał za zasługi nadania własności w tym rejonie.

Kacper Niesiecki w herbarzu pisze o Karczewskich herbu Jasieńczyk wywodzących się z Karczewa na Mazowszu, zamieszkałych na Rusi Czerwonej w XVII i XVIII wieku w miejscowościach Wasilkowice w trembowolskim, w Chudyjowcach, Michałkowie, Białej i Szmańkowcach w czortkowskim.

Natomiast „Metryka litewska”³³ podaje, że w walkach z Rosją zasłużyli się i zostali konferowani we wrześniu (7) 1660 roku mającymi ziemskimi przez króla Jana II Kazimierza:

- ur. Kazimierz Karczewski tow. chorągwi jw. wojewody wileńskiego, hetmana WKsL, za co został nagrodzony działem ziemskim w Rowinach w woj. nowogródzkim, po zdrajcach Rzpłtej Krzysztofie Rowińskim i Harasimowiczu.

- ur. Aleksander Karczewski tow. chorągwi jw. wojewody wileńskiego dowodzonej przez rotm. ur. Szemeta, za zasługi otrzymał majątność Tabolki w woj. połockim, po zdrajcy Rzpłtej Bazylim Tukowiczu i synu jego przy Moskwie pozostających.

- ur. Krzysztof Karczewski tow. chorągwi chorążego mściławskiego ur. Kamińskiego, za wierną służbę i zasługi otrzymał wszystkie dobra ziemskie i ruchomości po zdrajcy Rzpłtej Gosławskim, leżące w woj. połockim.

Także „Ze źródeł do genealogii szlachty województwa ruskiego” Antoniego Prochaski opublikowanych w Miesięczniku heraldycznym z 1913 roku, dowiadujemy się o braciach Karczewskich, Andrzeju i Stefanie, wnukach Jana, herbu Sas zamieszkałych w Podhajczykach na Rusi przybyłych z Karczewa w woj. poznańskim w czasie wojen szwedzkiej i kozackiej (XVII).

Karczewskich herbu Jasieńczyk spotykamy też na Rusi czerwonej, gdzie w XVII wieku przenieśli się z Karczewa na Mazowszu. W XVIII w. siedzą w Wasilkowicach w Trembowelskim, Chudyjowcach, Michałkowie, Białej i Szmańkowcach w Czortkowskim.³⁴

Spis szlachty wylegitymowanej w guberniach Mińskiej, Mohylewskiej i Smoleńskiej³⁵ podaje na stronach 41 i 99, numery ksiąg i wpisów w tych guberniach (1 i 6/725, 6/726, 2/339, 1/91 oraz 6/377) informacje o wylegitymowanych Karczewskich w tych guberniach w latach 1834 i 1850.

Adnotacje o szlachcie noszącej nazwisko Karczewski znajdujemy w spisach elektorów w siedmiu z jedenastu obiorów królów elekcyjnych od 1573 do 1764 roku. Cennymi źródłami podającymi, w których ziemiach występują są wspomniane już herbarze, akta grodzkie i ziemskie, księgi poborowe, roczniki heraldyczne i inne tego rodzaju opracowania.

Według dawnego podziału administracyjnego z czasów Polski królów elekcyjnych to jest XVI do XVIII wieku, Karczewscy odnotowali swoją bytność między innymi w województwach:

³³ Metryka litewska. Księga wpisów 131, oprac. A. Rachuba, Wydawnictwo DiG, Warszawa 2001.

³⁴ Prochaska Antoni: Ze źródeł do genealogii szlachty województwa ruskiego. M-cznik heraldyczny, VI, 1913, nr. 7-10.

³⁵ Spis szlachty wylegitymowanej w guberniach grodzieńskiej, mińskiej, mohylewskiej, smoleńskiej i witebskiej, Polskie Towarzystwo Heraldyczne, Fundacja im. Ciechanowskich, ARBOR DiG, Warszawa 1992.

- bełzkim,
- czernichowskim,
- kijowskim,
- krakowskim,
- lubelskim,
- lwowskim (ziemia halicka),
- nowogrodzkim (ziemia słonimska, WKL),
- pomorskim (ziemia człuchowska),
- podlaskim (okolice Bielska),
- ruskim (Lwów, ziemia przemyska, ziemia halicka),
- sandomierskim,
- trockim (pow. trocki, WKL),
- wołyńskim (Beresteczko).

Pod koniec XVII wieku Karczewscy herbu Jasieńczyk pojawili się na Wołyniu, pochodzili oni z Karczewa w ziemi czerskiej. Adnotacje o ufundowaniu kościoła i klasztoru w Beresteczku w 1690 roku przez Tomasza Karczewskiego, kasztelana halickiego, znajdujemy w opracowaniach monograficznych z tego okresu i terenu. Tomasz pozostawił po sobie trzech synów, Józefa, Stefana i Antoniego, którzy zgodnie z jego wolą i pozostawionymi pieniędzmi, kontynuowali niezbyt śpiesznie, rozpoczęte przez ojca jego życiowe dzieło. Do znacznego przyspieszenia i postawienia murowanych budowli kościoła oraz klasztoru przyczynił się Jan Karczewski, zakonnik u Trynitarzy, krewny fundatora, syn Wojciecha urodzony w 1672 roku na Mazowszu.³⁶

Karczewscy byli właścicielami Beresteczka od lat osiemdziesiątych XVII wieku do śmierci jego ostatniego właściciela z tej rodziny, Piotra Karczewskiego, kasztelana konarsko-łęczyckiego, zmarłego bezpotomnie w 1761 roku.

W 1765 roku Beresteczko stało się własnością Jana Jakuba Zamojskiego, IX ordynata, starosty lubelskiego i wojewody podolskiego.

Duża populacja Karczewskich występuje w XVIII i XIX wieku na wileńszczyźnie koło Połocka i Witebska z bardzo ciekawymi postaciami w samym Wilnie, jak również w okolicach Mińska, Czernichowa oraz Łucka i Kijowa.

Karczewscy herbu Jasieńczyk odnotowali trwale swoją bytność na wileńszczyźnie, dzierżawili i posiadali własności ziemskie między innymi w okolicach miejscowości Disna koło Połocka.

Maciej i Grzegorz w latach dwudziestych XIX wieku mieszkający we wsi Leplany, procesowali się z Łapickimi (1821) tamtejszymi właścicielami ziemskimi, w tym lasów w Puszczy Hołubickiej, o prawo wykaszania traw na polanach śródleśnych i inne należne im wierzytelności z majątku tychże Łapickich. Które to prawo wyrokiem sądu zostało im potwierdzone.

W roku 1826 członek tej rodziny Stefan Karczewski syn Jana, szlachcic powiatu dzisiejszego zamieszkały w folwarku Józefowo, wystąpił z prośbą do Deputacji Wywodowej Guberni Mińskiej o wpisanie do Wyvodu Familii Karczewskich „w roku 1802 uczynionego”, by jego synów oraz braci rodzonych i stryjecznych po tym roku w Deputacji na świat wydanych - umieścić. Co Deputacja po rozpatrzeniu żądania i przejrzeniu w/w wyvodu familii Karczewskich uczynić postanowiła.³⁷

Wpis ten dotyczy trzynastu męskich potomków, w tym trzech synów Stefana Karczewskiego i dziesięciu „synowców” (bratanków). Ponadto Stefan Karczewski zażądał wydania osobnych świadectw szlachectwa dla swoich dwóch synów, Franciszka (*1807) i „dwuimiennego” Józefa Kazimierza (*1813). Pierwszemu do Uniwersytetu Wileńskiego „dla nauk”, drugiemu do Wyższej Szkoły Xsięży Piarów Połockich.

Byli to w kolejności wpisu do wyvodu: synowie wnioskodawcy Stefana – Franciszek (*8.X.1807), Józef Kazimierz (*10.VI.1813) i Apoloniusz Tadeusz (*24.IV.1823); syn; Grzegorza – Jan (*26.VI.1818); synowie Maciejów – Józef (*6.II.1818) i Jan (*28.VIII.1815); syn Felicjana – Jan (*20.VIII.1822);

³⁶ Spis ważniejszych miejscowości w powiecie starokonstantynowskim na Wołyniu, Stary-Konstantynów, 1910.

³⁷ Na podstawie: Wypis z Ksiąg Ziemskich Powiatu Działoszyńskiego z roku 1828 stycznia 23, fotokopia dokumentu otrzymana od p. Bożeny Karczewskiej-Adamczyk.

synowie Mateusza – Piotr (*18.VIII.1819), Justyn (*3.V.1921) i Walerian (*10.II.1822); synowie Stefana – Paweł (*8.I.1815), Bazyli (*15.I.18190 i Józef (*6.VI.1822).

W następnych latach występują w rodzinie między innymi Józef syn Macieja i Apolinary (*1852) syn Józefa (*1822)³⁸, wymienionego w przytoczonym Wypisie z Ksiąg Ziemskich Powiatu Działoszyńskiego potwierdzającym szlachectwo Karczewskich.

Poza wspomnianymi powyżej „urodzonymi” obywatelami ziemi wileńskiej byli też Karczewscy (pochodzenia szlacheckiego) mieszkańcy miasta Wilna:

- Wincenty Karczewski pracownik naukowy Uniwersytetu Wileńskiego (1789-1817), s. Stanisława sędziego oszmiańskiego.

- Józef Karczewski ps. szubrawskich Ziemiennik brat Wincentego, prawnik mąż Anny z Ulickich.

- Karczewski Julian malarz pejzażysta z Wilna, syn Józefa i Anny z Ulickich (1806-1833 Rzym)

- Józef Karczewski zm. 28 stycznia 1853 w Wilnie (Rady Ojca dla synów swoich Henryka i Józefa, druk Wilno 1852)

- Wincenty Karczewski w latach 1817-1822 był profesorem na Uniwersytecie Wileńskim, jego brat Józef był adwokatem sądu głównego litewskiego i miał majątek nad Niemnem w woj. trockim.

W spisie szlachty guberni wołyńskiej wymienieni są Karczewscy:

w 1834 roku Antoni syn Krzysztofa, wnuk Kazimierza syna Jakuba, z synem Stanisławem Janem i wnukiem Józefem Salezym Edwardem.

w 1836 roku, Franciszek Stanisław, syn Antoniego, wnuk Krzysztofa syna Kazimierza z synami: Antonim Felicjanem i Ksawerym Franciszkiem Salezym.

w 1858 roku, Ksawery-Ignacy, syn Ksawerego Franciszka Salezego, wnuk Franciszka-Stanisława syna Antoniego.

w 1846 i 1848 roku, Leon, syn Wincentego, wnuk Fiedora syna Stanisława z synem Władysławem.

W spisie szlachty guberni podolskiej wymienieni są Karczewscy:

w 1852 roku, Jan z synami: Mikołajem, Janem i Eugeniuszem syn Jana Józefa.

W spisie szlachty guberni kijowskiej wymienieni są Karczewscy:

w 1835 roku, Hilary syn Konstantego, wnuk Stanisława syna Remigiusza.

w 1840 roku, Teodor, Bazyli, Dionizy, synowie Hilarego syna Konstantego

W 1840 roku Julian Oktawian, syn Teodora syna Hilarego.

Napawa satysfakcją, że byli w historii nazwiska Karczewscy, którzy bardzo pozytywnie zapisali się w dawnych i nowszych dziejach Rzeczypospolitej.

Do takich na pewno trzeba zaliczyć uczestników wielkich powstań narodowych, Listopadowego w latach 1830/31 i Styczniowego w latach 1863/64. Byli także Karczewscy naukowcami, literatami, artystami malarzami, lekarzami, przedsiębiorcami właścicielami większych i mniejszych zakładów i sklepów a nawet członkami łóż masońskich.

Między innymi w powstaniu listopadowym z różnym, nieraz tragicznym finałem brali udział:

Karczewski A. - uczestnik powstania, powieszony w 1833 roku w Lublinie.³⁹

Karczewski Florian mjr w Jeździe Sandomierskiej - uczestnik powstania, dowódca dywizjonu w pułku Jaraczewskiego. Odznaczony Złotym Krzyżem Virtuti Militari⁴⁰

Karczewski Joachim - pułkownik, uczestnik powstania listopadowego (1830/1831). W Sandomierskiem zbierały się w połowie grudnia oddziały ochotników jazdy pod dowództwem Karczewskiego i Strzembosza.⁴¹

³⁸ Informacje z fotokopii protokół z rozprawy sądu taxatorskiego, otrzymanych od p. Bożeny Karczewskiej-Adamczyk.

³⁹ B. Limanowski, Historia demokracji polskiej w epoce porobiorowej, PIW, Warszawa 1983.

⁴⁰ Ludwik Jabłonowski, Pamiętniki, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1963 r.

⁴¹ M. Mochnacki, powstanie narodu polskiego w roku 1830 i 1831, Rozdział IV, Pierwsza dyktatura ... rząd cywilny pięciu, PIW, Wa-wa 1984.

Karczewski Teodor - kaliszanie, kapitan 2 p. p. liniowej, po klęsce powstania (1830/1831) wyemigrował do Francji a potem do Szwajcarii. Był członkiem Hufca Świętego, przed wyprawą Sabaudzka prawdopodobnie powrócił do Francji. Należał do Towarzystwa Demokratycznego Polskiego utworzonego w Paryżu w 1832 roku.⁴²

Niestety zdarzały się osoby, tak jak chyba w każdych rodzinach, które negatywnie zapisały się w dziejach rodu i historii naszego państwa, jak to miało miejsce w przypadku Karczewskiego wymienionego poniżej:

Karczewski Stefan - właściciel dóbr w Cesarstwie Rosyjskim, komisarz obwodu lubelskiego, długoletni oficer rosyjski i pracownik służby cywilnej na terenie ziem za Niemnem i Bugiem. Po powstaniu był ponownie komisarzem obwodu. W uznaniu jego zasług dla caratu władze rosyjskie po zwycięstwie stwierdziły: Karczewski „znacznie przyczynił się do utrzymania spokojności i zabezpieczenia potrzeb dla wojska cesarsko-rosyjskiego”. Wykazał on „przychylną pomoc wojskom rosyjskim”.⁴³

Jednak z pełnym przekonaniem opartym na materiałach historycznych twierdzą, że pozytywnych postaw wśród Karczewskich było znacznie więcej i tym należy się szczylić przekazując wiedzę o naszych przodkach.

Również w powstaniu styczniowym brała udział duża grupa Karczewskich, śmiem twierdzić, że dużo większa niż tu wymieniam. Są to najczęściej podawane w literaturze historycznej postaci noszące nazwisko Karczewski.

Karczewski - dowódca kawalerii w oddziale Stasiukiewicza (1863).⁴⁴

Karczewski Adolf (ur. ok. 1836), syn nadleśniczego w Skępem - oskarżony o działalność konspiracyjną. Więziony i osądzony w 1864 roku. Miał siostrę i trzech braci w tym jednego brata Władysława w Płocku.⁴⁵

Karczewski Aleksander Roman (1847 - 1932), syn Jana i Katarzyny Chojnowskiej - uczeń Progimnazjum w Kurzętniku, wraz z pięcioma (sześcioma) kolegami z gimnazjum przystąpił do powstania.

Karczewski Franciszek - chłop z powiatu lubawskiego, uczestnik powstania.⁴⁶

Karczewski Konstanty - z Gniezna, uczestnik powstania.⁴⁷

Karczewski Marcei (ur. 1806), właściciel ziemski (dóbr Przeczni) z powiatu sieradzkiego, członek Towarzystwa Rolniczego - zginął 27 lutego 1861 roku w Warszawie podczas manifestacji na Krakowskim Przedmieściu.⁴⁸

Karczewski Marian z Golubia - walczył w oddziale Wiktora (Teofila?) Jurkowskiego, poległ w bitwie pod Szczutowem 9 VII 1863 r. Pochowany na cmentarzu w Szczutowie.⁴⁹

Karczewski (Franciszek) Teodor (1837 - 1934), syn Jana i Katarzyny Chojnowskiej - uczestnik bitwy pod Nietrzebą (folwark koło Chrostkowa) 22 kwietnia 1863 roku.⁵⁰

⁴² Jan Bratkowski, Wspomnienia z powstania 1831 i pierwszych lat emigracji, Wyd. Literackie, Kraków 1967.

⁴³ Powstanie listopadowe, pod redakcją W. Zajewskiego, str. 173, PWN Warszawa 1980.

⁴⁴ S. Góra, Partyzantka na Podlasiu 1863-1864, str. 140, Wyd. MON, Warszawa 1976

⁴⁵ Proces Romualda Traugutta i członków rządu narodowego, Akta audytoriatu polowego z lat 1863-1864, pod redakcją E. Halicza, t. III, PWN Warszawa 1960.

⁴⁶ J. Szews, Słownik biograficzny ziemi lubawskiej 1244-2000, Lubawa 2000.

⁴⁷ W. Truszkowski Fidler, Wykaz Wielkopolan uczestników powstania 1863, Przegl. Hist T. 34, Wa-wa 1938

⁴⁸ T. Swat, Gloria Victis, Mogiły poległych z okresu powstania styczniowego 1863 1864 roku na ziemiach polskich, Oficyna Wydawnicza AJAKS, Pruszków 2004.

⁴⁹ R. Juszkievicz, Powstanie styczniowe na północnym Mazowszu, Agencja Wydawnicza MAKO, Wa-wa 1992.

⁵⁰ A. Papierowski, J. Stefański, Płocccnie znani i nieznan, Książnica Płocka, 2002.

Karczewski Wojciech z Płocka (1840) - uczestnik powstania.⁵¹

Uczestnikiem powstania w jego końcowej fazie (kwiecień 1964) postanowił zostać **Franciszek Bonin** syn Augusta i Florentyny Karczewskiej (siostry mojego pradziadka Jana). Uczeń Gimnazjum (sekundy) w Chojnicach. Fakt ten odnotowała ówczesna prasa pomorska, „Nadwiślanin” z 15 IV 1864, nr 45 i z 11 V nr 55, w których pisano w korespondencji z Nidzicy, że w tamtejszym więzieniu osadzono m. in. „trzech gimnazjalistów z Chojnic”, którzy zapewne należeli lub chcieli dołączyć do tworzonego tam oddziału pomorskiego.⁵²

Natomiast literatem i dziennikarzem był **Wacław Karczewski** (1855 - 1911) pseudonim Marian Jasieńczyk, malarzem był **Julian Karczewski** (1806-1833), pochodził z Wilna, zmarł w Rzymie na gruźlicę.

Lekarzami i naukowcami byli **Karczewski Adam** (1860 -1909), **Karczewski Adam** (1872-1911), syn **Wiktora** lekarza psychiatry - dr medycyny, lekarz, właściciel zakładu dla nerwowo i umysłowo chorych w Kowanówku.⁵³

Naukowcami byli **Karczewski Wincenty** (1789 - 1817) profesor astronomii na Uniwersytecie wileńskim, **Karczewski Wincenty** (Wojciech) **Roch** (1757 - 1817) doktor filozofii w Akademii krakowskiej.

Działalnością popularno-naukową dotyczącą wsi zajmowała się **Karczewska Maria**, która napisała między innymi podręcznik dla rolników, „O uprawie warzyw. Książeczka dla włościan”. Wydana w Warszawie w 1898 roku.

Wielu Karczewskich w pradziejach, począwszy od XV wieku do czasów najnowszych było duchownymi. Wśród nich był **ks. Karczewski Ludwik Feliks**, napisał między innymi biografię ks. Jacka Augustyna Łopackiego, archidiecezjalnego kościoła N. Panny Marii w Krakowie, 1890.

Znanym adwokatem w Wilnie był **Karczewski Józef**, zmarły w 28 stycznia 1853 roku. Wydał w roku 1852 książkę „Rady Ojca dla synów swoich Henryka i Józefa”.

Dużą grupę dobrze odnotowanych w annałach naszych dziejów byli Karczewscy parający się profesją stricte wojskową.

Masonami, których nie wiem, do jakiej kategorii zaliczyć byli Karczewscy: **Aleksander** (bez określenia pozycji społecznej), **Florjan** (b. porucznik), Jan **Dobrygost** (generał), **Józef** (radca) i jeszcze jeden nieokreślony **Józef**.

Szerzej rozbudowany opis Karczewskich mniej lub bardziej zasłużonych w historii umieściłem w aneksie - nazwanym trochę patetycznie - Panteon Karczewskich.

⁵¹ A.E. Markert, Gloria Victis, Mogiły poległych z okresu powstania styczniowego 1863-1864 roku na ziemiach polskich, Oficyna Wydawnicza AJAKS, Pruszków 2004.

⁵² A. Bukowski, Pomorze Gdańskie w Powstaniu Styczniowym, str. 55, GTN, Gdańsk 1964.

⁵³ M. Paluszkiewicz, J. Szewc, Słownik biograficzny członków tajnych towarzystw gimnazjalnych w Wielkim Ks. Poznańskim 1850-1918, Wyd. PTPN, Poznań 2000.

POCHODZENIE NAZWISKA KARCZEWSKI

Nazwisko **KARCZEWSKI**, jak większość ówczesnych nazwisk będących przymiotnikami dzierżawczymi, które oznaczały pierwiastkowo posiadanie ziemi, jest charakterystyczne dla nazwisk szlachty polskiej. W większości szlacheckie nazwiska kończące się na - **ski** lub - **cki**, pochodzą od nazw miejscowości, są to tak zwane nazwiska „odmiejscowe”. Nazwiska te „odzwierciedlają jedną z trzech głównych metod ich tworzenia (obok utworzonych od rzeczowników pospolitych i pochodzących od imion). Nadawano je od nazwy miejscowości, z której się dany człowiek wywodził (urodził się, przywędrował etc).⁵⁴ Tak też właściciel Lubienia nazywał się Lubieniecki lub Lubieński, Wieliczki - Wielicki, a Woli nazywał się Wolicki czy Wolski. Dąbrowki najczęściej Dąbrowski a Karczewa, Karczewia czy też Karczewka - Karczewski.⁵⁵

„Nazwiska odmiejscowe zaczęły się formować w 2. połowie XV wieku. Najpierw takie nazwiska pojawiły się wśród szlachty, potem wśród mieszczan, na końcu pośród chłopstwa. Stąd niezbędne rozgraniczenie, by nazwiska, np. Brzeziński nie kojarzyć automatycznie z panem na Brzezinach, gdyż czasem jego poddani przyjmowali to samo nazwisko.”⁵⁶

Charakterystyczną różnicą w formie nazwisk szlacheckich szczególnie odmiejscowych, jest używanie końcówki - **wski**. Dbano by nazwisko szlacheckie brzmiało np.: Tarnowski, zaś mieszczańskie lub chłopskie Tarnoski. Stąd też nazwiska mieszczańskie i chłopskie najczęściej kończyły się na - **owiec**, czy **ewic** (jako początkowo przezwiska odojcowskie). Natomiast nazwy wsi zwykle od imion a później nazwisk założycieli, albo od topograficznych właściwości pochodzą np.: Jakubowice, Michałowice lub Dąbrowa, Wola, Potok, Górka, Karczowisko itp.

Identycznych nazw geograficznych a w tym i nazw miejscowości, od których tworzyły się nazwiska, jest w Polsce ilość bez mała nie policzalna.

W związku z tym jak podaje Niesiecki w herbarzu, wiele rodzin nosi to samo nazwisko i pomimo ich równego brzmienia, nie są ze sobą spokrewnione, że wspólne nazwisko pokrewieństwa i wspólnego pochodzenia nie dowodzi. A także samo różne nazwisko nie dowodzi w niektórych przypadkach różnego pochodzenia.

Na przestrzeni dziejów miały miejsce częste podziały własności ziemskich, wskutek działań rodzinnych czy też ich sprzedaży. Dobra z czasem się stały zupełnie wolną własnością przechodzącą po wielokroć z rąk do rąk. Do przełomu XIV i XV stulecia powszechnym było przy zmianie posiadania, przez działy rodzinne czy wskutek kupna, że nowonabywca od nich przyjmował nazwisko a stare zarzucał. Tak, więc częstokroć rodzeni bracia po dokonaniu podziału ojcowizny różne nosili nazwiska przybrane od odziedziczonej części majątku. Widzimy, więc, że jeden brat pozostał Zborowskim, a drugi od nabytych w Rytwian przezwał się Rytwiańskim.⁵⁷

Fakt, że jeszcze w XVI wieku, bywa, że nazwisko nie jest dziedziczone wyłącznie na zasadzie filiacji⁵⁸ - rodzeństwo może używać różnych nazwisk, lub ta sama osoba w zależności od stanu własności może mieć dwa nazwiska jednocześnie, albo też może je zmieniać - powoduje, co się zdarza bardzo często, brak możliwości odnalezienia ciągłości genealogicznej rodziny.

Nie mniej jednak liczę na to, że nasi antenaci w przeszłości nie zmieniali nazwiska i końcowym moim osiągnięciem i ogromnym sukcesem będzie doprowadzenie rodowodu naszej gałęzi rodziny Karczewskich do epoki bitwy pod Grunwaldem, oczywiście w dzisiejszym rozumieniu historii Polski, po właściwej stronie.

⁵⁴ Jan Chryzostom Przydomek, Poczety nazwisk polskich, ANGORA nr 12 (22.03.2009).

⁵⁵ 1) Manula Kalicka, Nomen omen, Polityka nr 15, s. 78-80, 10 kwietnia 2004 r., artykuł o pochodzeniu polskich nazwisk w I Rzeczypospolitej.

2) St. hr. Miroszowski, O heraldyce polskiej, Kraków 1887, str 16-17. Nazwiska zaś od miejscowości, a kończące się na *ski* i *ska* napotyka się głównie jako szlacheckie we wszystkich krajach słowiańskich.

⁵⁶ Jan Chryzostom Przydomek, Poczety nazwisk polskich, ANGORA nr 12 (22.03.2009).

⁵⁷ Op citatum, Miroszowski, s. 18

⁵⁸ **Filiacja** - w uproszczeniu jest to relacja rodzic - dziecko.

Kolejny problem wiążący się z nazwiskiem, który przy poszukiwaniach jest znacznym utrudnieniem to identyczność imion. Pewne imiona osobowe są właściwe określonym rodom. Istniała i istnieje tendencja wiązania konkretnego imienia z kręgiem rodu czy rodziny, co powodowało ich powtarzalność, w kolejnych pokoleniach, stając się imionami dziedzicznymi.

Najczęściej dziecko prędeż dziedziczyło imiona dziadków, niż rodziców. Bywało, że następnemu potomkowi nadawano imię wcześniejszego, które zmarło. A nader często się zdarzało, że dziecko otrzymywało na pierwsze lub też jedyne imię rodzica chrzestnego, jako wyraz wdzięczności i szacunku dla tegoż. Szczególnie, gdy była to osoba dobrze urodzona i majątna.

Stosowano też imiona podwójne - rodzime i zapożyczone. Stwarzając problem, pod którym imieniem osoba występuje w życiu codziennym. A już swoistą zagadką są przypadki, gdy osoba posługiwała się kilkoma imionami.

Posiadanie wspólnego herbu przez jeden ród też nie jest tak do końca pewne. „W Polsce w przeciwieństwie do innych krajów, każdy, kto chciał zmieniać swój herb w sposób dowolny, bo nikt się o to nie pytał. Dopiero pod koniec XV wieku ustaliły się herby same w sobie i ustaliło się używanie jednego i tego samego godła przez pewne familie. U nas, więc różność herbu bynajmniej rozmaitego ani wspólnego pochodzenia nie dowodzi”.⁵⁹

Do jakże pracochłonnych i żmudnych czynności genealogicznych należy odszukanie i oddzielenie właściwego rodowego nazwiska, jego herbu i koligacji dotyczących tylko tej jednej rodziny, która nas interesuje. Ocenic mogą to jedynie ci, którzy genealogią zajmują się od wielu lat.

Bardzo trafnie, już w 1887 roku, ujął ten problem w swojej pracy, „O heraldyce polskiej”, Stanisław hr. Miroszowski.

„Jeżeli, więc aktami i dokumentami wspólność rodowa dwóch osób dowiedziona nie jest, jedynie tylko wtedy ją można uważać za niewątpliwą, gdy obydwie tego samego nazwiska, tegoż przydomku i tegoż samego herbu używają. Gdy się jednak zważy, że żadna ze starych rodzin nie może posiadać dyplomów, że nie było heroldyi i ksiąg szlachty nie prowadzono, że aż po XV wiek dowolnie nazwiska i herby zmieniano,...gdy się to wszystko rozważy, na jakie trudności heraldyczne i genealogiczne, poszukiwania w Polsce natrafiają. Wtedy przyjdzie się do przekonania, że rodowody na kościelnych, ziemskich i grodzkich aktach oparte, po za rok 1400 rzadko sięgać mogą, inne bez takowej podstawy tylko bardzo ostrożnie przyjmować należy.”⁶⁰

Dopiero pod koniec XVI w., Kościoły zgodnie z ustaleniami Soboru Trydenckiego (1545-1563), zaczęły prowadzić księgi parafialne, co przyczyniło się do stabilizacji przezwisk, nazwisk czy przydomków szlachty. W dalszej kolejności dotyczyło to mieszczan i większości chłopów, którzy do czasów rozbiorów, aż do przełomu XVIII i XIX w. mieli tylko imiona i często przezwiska. Najstarsze akta metrykalne pochodzą właśnie z XVI wieku.

W wiekach XVI i XVII w społeczeństwie polskim ugruntował się pogląd, że końcówka -ski ułatwia życie, nobilituje. Dlatego, co ambitniejsi, mieszczenie i chłopci pragnęli mieć nazwisko, na -ski przybierali, więc samą końcówkę do własnego nazwiska tworząc nowe. Zdarzało się, też często, że zamożniejsi włościanie a nie rzadko mieszczenie kupowali kawałek ziemi albo przekupywali ubogiego szlachetkę, by ich adoptował i tym sposobem wślizgiwali się w szeregi szlachty.⁶¹

Przy powstawaniu nazwisk należy wyraźnie zaznaczyć, że wiele z nich (po zniesieniu pańszczyzny i uwłaszczeniu chłopów⁶²) nadanych zostało włościanom przez ich feudalnych panów. Częstokroć nadawali oni swoje nazwisko lub tworzyli nazwisko od wsi lub folwarku stanowiących ich własność a będących miejscem zamieszkania poddanego im chłopca.

⁵⁹ St. hr. Miroszowski, O heraldyce polskiej, s. 21

⁶⁰ Op citatum, s. 22-23

⁶¹ Manula Kalicka, Nomen omen, Polityka s. 78, 10 kwietnia 2004 r.

⁶² **Uwłaszczenie** - nadanie chłopom ziemi na własność uprzednio przez nich użytkowanej, w zborze Pruskim 1811 r., w Galicji 1848 r., w Królestwie Polskim 1864 r.

Jak podaje J. S. Bystron w swojej pracy „Nazwiska polskie” bywały również przypadki, że niekiedy „ambitniejsi plebejusze chętnie te nazwiska przybierali, by zbliżyć się do szlachty”.

Wcale nie do wyjątków również należało, że „pan dziedzic” był faktycznym biologicznym ojcem dziecka z nieprawego chłopskiego łoża, któremu wielkodusznie przyznawał swoje nazwisko. Oczywiście bez żadnych skutków prawnych, szczególnie dotyczących prawa dziedziczenia herbu a przede wszystkim majątku.

Innym problemem związanym z posiadaniem nazwiska byli obywatele pochodzenia żydowskiego. W 1791 roku, jak podaje Stanisław Staszic w „Przestrodach dla Polski” tereny Rzeczypospolitej zamieszkiwało około miliona ludzi pochodzenia żydowskiego.⁶³ Staszic określał ich mianem (przyczę tu jedno z delikatniejszych określeń) „żydowskiego gałęźstwa”.⁶⁴

Na przełomie XVIII i XIX wieku na terenach zaborów zaczęto porządkować sprawy dotyczące mieszkających tam starozakonnych. Polskie rodziny żydowskie przyjmowały nazwiska dopiero w początku XIX wieku, wcześniej używając patronimików⁶⁵ zmieniających się z pokolenia na pokolenie. Dlatego też postanowiono odnośnymi aktami prawnymi Żydów ucywilizować, by móc ich potem jak zakładano, zrównać w prawach z resztą mieszkańców, między innymi po przez nadanie ludności żydowskiej stałych nazwisk, których wcześniej nie posiadali.⁶⁶

W miastach robili to powołani do tego urzędnicy⁶⁷ (częstokroć nadając nazwiska ośmieszające lub obelżywe), bardzo popularne było nadawanie nazwisk odmiejscowych. Natomiast na wsiach nadawali nazwiska właściciele ziemscy, którzy w swoich dobrach mieli takowych obywateli najniższego stanu. I tu powstał szkopał genealogiczny, Żydzi bardzo często przyjmowali nazwisko właściciela wsi, w której mieszkali. Oczywiście działa się to zawsze za zgodą dziedzica, często poparte przez Żyda stosowną choć nie zawsze zbyt sową opłatą.

Często spotykamy w Królestwie Polskim obywateli pochodzenia żydowskiego o nazwiskach czysto słowiańskich jak: Bobrownicki Dawid, Brodzki Chaskiel, Czernichowski Saul, Jakubowicz Izaak, Kamiński Abraham, Kruszyński Salomon, Ostrzega Abraham, Poznański Izrael, Przyłucki Noach, Słonimski Chaim, Sochaczewski Mosze, Warszawski Aron i wiele innych. Jest bardzo prawdopodobnym, że byli też Karczewscy wyznania mojżeszowego.

W spisie emigrantów do Ameryki z początku XX wieku spotkałem Karczewskich o imionach Mordko i Nottel, którzy pochodzili z Białegostoku. Imiona i teren, z którego się wywodzą mogą świadczyć o pochodzeniu semickim ich właścicieli.

Wniosek z tego jest prosty, że mamy też Karczewskich w chałatach z pejsami, czyli tak zwanych „starszych braci w wierze”.

Jak już wspominałem na początku opracowania historii rodu Karczewskich nazwisko to należało do bardziej rozpowszechnionych na ziemiach polskich, jako ciekawostkę podam, że pod koniec XX wieku w Polsce żyło 12 tysięcy 720 osób o tym nazwisku.

Nazwisko	Ogólna liczba	Rozmieszczenie
Karczewski	12720	Wa:1195, BP:90, Bs:724, BB:45, By:660, Ch:68, Ci:337, Cz:208, El:361, Gd:1166, Go:128, JG:143, Kl:112, Ka:431, Ki:360, Kn:324, Ko:404, Kr:158, Ks:10, Lg:141, Ls:10, Lu:236, Ło:73, Łd:289, NS:9, Ol:529, Op:88, Os:238, Pl:352, Pt:51, Pl:248, Po:210, Pr:9, Ra:269, Rz:8, Sd:257, Sr:57, Sk:234, Sl:155, Su:251, Sz:315, Tb:22, Ta:10, To:782, Wb:171, Wł:284, Wr:207, Za:53, ZG:238

Informację powyższą znalazłem w serwisie heraldycznym Ośrodka Dokumentacji Wychodźstwa

⁶³ Stanisław Staszic, Przestrogi dla Polski, Ossolineum, Wrocław 2003, rozdz. Żydzi, s. 194-201

⁶⁴ Op citatum, s. 109

⁶⁵ **Patronimicum** (łac. od pater - ojciec), odojcowskie, utworzone od imienia ojca, przezwiska, zawodu itp.

⁶⁶ Andrzej Żbikowski, **Żydzi**, Wyd. Dolnośląskie, Wrocław 1997, s. 70

⁶⁷ Władze w zaborach powoływały specjalne komisje do nadawania nowych nazwisk. W zaborze austriackim od 1787 roku, później w zaborze pruskim i rosyjskim.

Polskiego w Pułtusk, publikującym internetową wersję „Słownika nazwisk współcześnie w Polsce używanych” pod red. prof. Kazimierza Rymuta, wydanej przez IJP PAN w Krakowie.

Dane pochodzą z systemu PESEL wg województw (układ 49 województw sprzed 1998 roku), poniżej przytaczam objaśnienia skrótów nazw ówczesnych województw.

BB - bielskie	Op - opolskie
BP - białkopodlaskie	Os - ostrołęckie
Bs - białostockie	Pl - pilskie
By - bydgoskie	Pł - płockie
Ch - chełmskie	Po - poznańskie
Ci - ciechanowskie	Pr - przemyskie
Cz - częstochowskie	Pt - piotrkowskie
El - elbląskie	Ra - radomskie
Gd - gdańskie	Rz - rzeszowskie
Go - gorzowskie	Sd - siedleckie
JG - jeleniogórskie	Sk - skierniewickie
Ka - katowickie	Sł - słupskie
Ki - kieleckie	Sr - sieradzkie
Kl - kaliskie	Su - suwalskie
Kn - konińskie	Sz - szczecińskie
Ko - koszalińskie	Ta - tarnowskie
Kr - krakowskie	Tb - tarnobrzeskie
Ks - krośnieńskie	To - toruńskie
Lg - legnickie	Wa - warszawskie
Ls - leszczyńskie	Wb - wałbrzyskie
Lu - lubelskie	Wł - wrocławskie
Łd - łódzkie	Wr - wrocławskie
Ło - łomżyńskie	Za - zamojskie
NS - nowosądeckie	ZG - zielonogórskie
Ol - olsztyńskie	

NASI KARCZEWSCY - szlachta?

Pod koniec XVI i na początku XVII wieku w Polsce nastąpiło duże rozwarstwienie wśród formalnie równej sobie w prawach szlachty. Urosło w potęgę kilkanaście rodzin magnackich zatrudniających rzesze administratorów i dzierżawców, zarządzających ogromnymi majątkami (latyfundiami) magnackimi. Doprowadziło to do uzależnienia uboższej szlachty, która pełniła funkcje dworzan i oficjalistów, służyła w prywatnych wojskach, a przede wszystkim dzierżawiła folwarki magnackie.⁶⁸

Na ten temat pisze Antoni Prochaska⁶⁹ w „Lenna i maństwa na Rusi i na Podolu” istniała tak zwana szlachta służebna (*nobiles servitores*), która otrzymywała dobra z rąk króla czy książąt prawem lenna tzn. na warunkach służby wojennej. Z tej to warstwy szlachty służebnej wytworzyła się w XVI w. dziedziczna drobna szlachta.

Stan szlachecki (jak podaje w „Przestroinach...” Stanisław Staszic) w I Rzeczypospolitej dzielił się na trzy kategorie: szlachtę ziemian, szlachtę dzierżawców i ekonomów oraz szlachtę szaraczkową.⁷⁰

Należy zdawać sobie z tego sprawę, że nie wszyscy Karczewscy znaleźni w opracowaniach heraldycznych, dokumentach urzędowych czy aktach metrykalnych, pochodzący z tej samej miejscowości, to jedna rodzina i w dodatku nasza.

Jak również z tego, że nie wszystkie osoby noszące nazwisko Karczewski (Karczeski) są pochodzenia szlacheckiego (*magnificus, generosus* czy *nobilis*)⁷¹.

Z takim to założeniem przystępując do poszukiwań i opracowań genealogicznych przyjąłem z dużą dozą prawdopodobieństwa, że Karczewscy nasi protoplaści, byli w przeszłości katolikami, właścicielami ziemskimi na Mazowszu a później w Prusach Zachodnich. Jednak po przez wielopokoleniowe działy majątków między bardzo licznych spadkobierców, zabezpieczanie posagów żonom i córkom a często hulawczy tryb życia utracili swoją pozycję dużych właścicieli ziemskich a ich męska progenitura stała się najemnymi pracownikami, zarządcami w majątkach znaczących rodzin szlacheckich, lub też dzierżawcami folwarków.

Wszyscy nasi udokumentowani męscy przodkowie od początku XIX wieku, w aktach metrykalnych mieli wpisywaną profesję jako rządcy, ekonomowie, administratorzy, inspektorzy i wóldarze. Czyli byli tak zwanymi oficjalistami w majątkach ziemiańskich.

Tylko w kilku przypadkach i to już późniejszych latach, osiemdziesiątych XIX wieku, występują określanymi mianem jako, właściciel młynów, młynarz, rolnik lub w okresie międzywojennym XX w., właściciel ziemski.⁷²

Wspólnym wyróżnikiem dla wszystkich stopni szlachectwa na terenie Prus (na wzór austriacki) było dodawanie przed nazwiskiem partykuły **von**.

W tym miejscu trzeba wyraźnie zaznaczyć, że zapisy von przy nazwisku Karczewski występujące w aktach metrykalnych z terenu Prus, a mające świadczyć o nobilitacji w pochodzeniu tej osoby, należy zaliczyć do jednostkowych.

W przypadku pradziadka Jana Karczewskiego (*1835) skrót partykuły von występuje trzykrotnie; w akcie małżeństwa z Antoniną Nicke (&1868) i to chyba uczyniona w ostatniej chwili bo widać, że litera „v” została dodatkowo dopisana (wciśnięta) przed nazwiskiem.

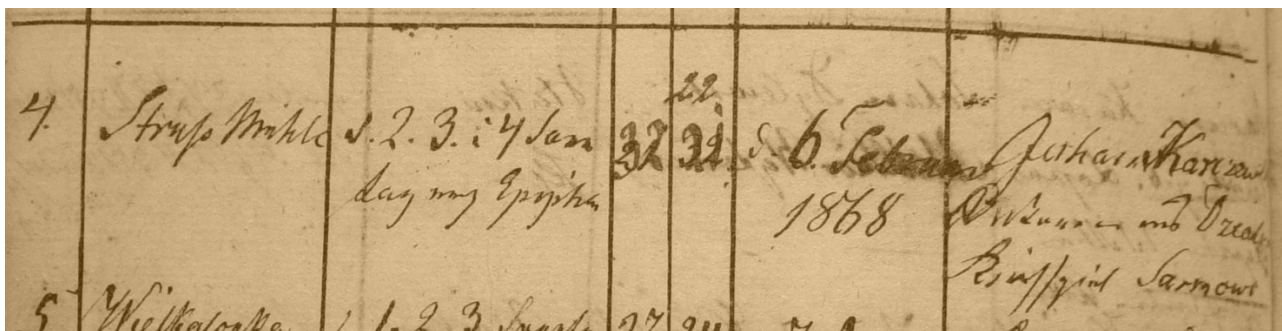
⁶⁸ Porównaj: Rezydencje najpotężniejszych rodów magnackich w XVII-XVIII wieku, Atlas historii Polski, Świat Książki, Warszawa 2004, s. 73.

⁶⁹ Antoni Prochaska, Lenna i maństwa na Rusi i Podolu, Kraków 1901.

⁷⁰ Stanisław Staszic, Przestrogi dla Polski, ZN im. Ossolińskich-Wydawnictwo Wrocław 2003, s. 176 przyp. 12
Szlachta szaraczkowa osobiście uprawiała rolę, zaliczano ją do klasy żywicieli razem z włościanami i chłopami.

⁷¹ **Magnificus** - właściciel ziemski lub grodzki, **generosus** - właściciel wsi, **nobilis** - właściciel części lub dzierżawca wsi. K .A Dławichowski. Elementarz poszukiwacza.....

⁷² **Właściciel ziemski** - w pojęciu stosowanym w latach trzydziestych XX wieku, mający ponad 50 ha ziemi uprawnej.

Jest także w pełnym brzmieniu zapisana w aktach chrztu synów Władysława, Jana (*1876) i Waleriana Romana (*1883) w Wielkiej Łące. Fragment kopi tego drugiego dokumentu poniżej.

Mordichof am 19ten Februar 1883.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der
 Persönlichkeit nach _____

_____ zu kommt,

der Wäflerhauptmann Johann von
 Karzewski

wohnhaft zu Struss-Wäfler (Wielka Łąka)

Katholische Religion, und zeigte an, daß von der

Statue von Karzewski geb.

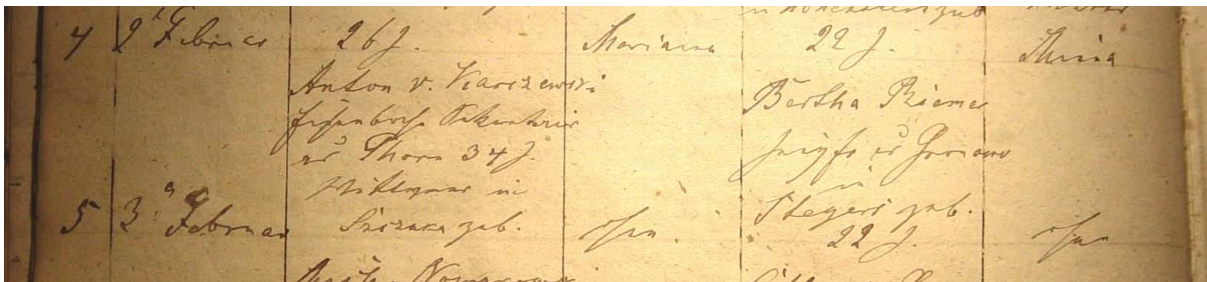
Nichte, Jüdische Pfaffen,

Katholische Religion,

Pojawia się też kilkakrotnie w przypadku Karzewskich spokrewnionych z naszą rodziną (stryjecznego pradziadka i jego synów), Franciszek von Karzewski ze Szczuki w akcie urodzenia syna Antoniego Józefa (*1837).

W akcie ślubu, przed nazwiskiem, tegoż Antoniego von Karzewskiego z Torunia (&1874) z Bertą Riemer w Gronowie i świadka Franciszka von Karzewskiego (jego brata) oraz we wszystkich aktach metrykalnych dzieci Antoniego i w akcie jego kolejnego ślubu w Toruniu (&1887) z Katarzyną Krüger. Także przed nazwiskiem świadka Leona von Karzewskiego (drugiego brata). Również przy nazwisku brata Antoniego, Franciszka von Karzewskiego z Pilewic w akcie urodzenia jego syna Franciszka Ksawerego (*1874).

Nie miej jednak nie wszyscy Karczewscy i nie we wszystkich okolicznościach przywiązywali wagę do zapisywania wyróżnika von przed nazwiskiem. Do takich należał prawdopodobnie mój pradziadek Jan (*1835).

Znalazłem w toruńskim archiwum diecezjalnym akt chrztu (1875) Leokadii z Torunia o niepodanym nazwisku rodziców biologicznych⁷³, której rodzicami chrzestnymi byli Jan Karczewski zarządca z Kołudy Małej (mój pradziad) i Berta Karczewska druga żona wyżej wymienianego Antoniego von Karczewskiego (urzędnika kolejowego w Toruniu), przy którego nazwisku we wszystkich dokumentach występuje podkreślenie pochodzenia - von.

Antoni (*1837) i Jan (*1835) to kuzyni, synowie rodzonych braci Franciszka (*1805) i Andrzeja (*1792) Karczewskich, wnukowie Jana (*1765) leśnego ze StrzYG i Anny Panter.

Dlaczego Antoni zawsze używał „von” przed nazwiskiem a Jan tylko sporadycznie?

Profesja mojego pradziadka Jana, którą wykonywał w różnych okresach i miejscach swojego życia określana była w aktach metrykalnych jego dzieci, następująco:

- w akcie urodzenia Bronisławy (*1870) - rządca,
- w akcie urodzenia Jana Franciszka (*1872) - ekonom
- w akcie urodzenia Wandy Łucji (*1874) - gospodarz inspektor
- w akcie urodzenia Władysława Jana (*1876) - właściciel młynów
- w akcie urodzenia Heleny Marii (*1879) - właściciel młynów
- w akcie urodzenia Waleriana Romana (*1883) - właściciel młynów
- w akcie urodzenia Adama Mariana (*1885) – rolnik (ziemliedzielec⁷⁴)

Dowodem pośrednim, jednak będącym tylko jednym z elementów potwierdzających wywodzenie się Jana Karczewskiego jego przodków i krewnych ze stanu szlacheckiego, może być wykonywany zawód rządcy - ekonoma, którą to profesją zajmowała się szlachta. Raczej rzadko a z zasady nie zdarzało się by ekonomem i chyba też podstarościm (włodarzem⁷⁵) był ktoś z niższego stanu np: mieszczańskiego, chłopskiego czy Żyd.

Bardzo często był to tylko z nazwy szlachcic, bez ziemi i szabli, żyjący wspomnieniami przekazanymi przez swoich ojców i dziadków, o dawnych chwalebnych dokonaniach, herbie i posiadłościach antenatów. Taki typowy dla ówczesnych czasów, średniowieczny „nobilis servitores” w wielu przypadkach także „nobilis pauper”.⁷⁶

Oprócz powyższego, również tylko pomocniczym, dowodem na pochodzenie szlacheckie naszych przodków jest fakt nadawania na chrzcie swoim potomkom, dwojga i więcej imion. Od XVII w, występuje wieloimiennosc chrzczonych potomków, dla dzieci szlacheckich to reguła.⁷⁷

Stwierdziłem także na podstawie dokonanych kwerend archiwalnych, odczytanych kilku tysięcy dokumentów metrykalnych z różnych okresów i terenów (parafii miejskich i wiejskich), że im wyższy był status rodziców urodzonego dziecka tym więcej imion miał nadawane na chrzcie. Powszechnym w rodzinach szlacheckich było nadawanie dwóch lub trzech imion a w rodach arystokratycznych, magnackich trzech i więcej, były od tego odstępstwa.

⁷³ Na podstawie odszukanego aktu urodzenia z USC Toruń ustaliłem, że była to Leokadia Xawera Patecka, córka Józefa i Anastazji z domu Wojciechowskiej, osoby chyba obce dla Karczewskich.

⁷⁴ Ziemliedzielec - w tłumaczeniu na polski - rolnik, akt chrztu wystawiony w zaborze rosyjskim.

⁷⁵ Podstarości - zwany także karbowym lub gumieinnym, a w Litwie namiestnikiem.

⁷⁶ Nobilis servitores – szlachta służebna, nobilis pauper – szlachta uboga, niezasobna, nędzna.

⁷⁷ Krzysztof Artur Dławichowski, Elementarz poszukiwacza korzeni rodzinnych, www.colorpilot.com

Zdarzało się, że nadawano tylko jedno imię (nie wiem, czemu). Dochodziło również według mnie do przesady nadając dzieciom cztery, pięć a nawet sześć i więcej imion.

W naszej rodzinie mają też miejsce przypadki, że nadano dziecku tylko jedno imię. Dlaczego? Trudno to w tej chwili wyjaśnić, generalnie wszyscy mamy dwa imiona.

Obraz ten zamazują sumariusze nieistniejących już ksiąg metrykalnych, w których niezależnie od ilości imion nadanych na chrzcie i zapisanych w akcie, w sumariuszu podane jest tylko jedno.

Dzieciom z rodzin mieszczańskich, rzemieślniczych i chłopskich (plebejskich) nadawano, zgodnie z niepisaną zasadą tylko jedno imię, pilnował tego najprawdopodobniej organista dokonujący z reguły wpisu w raptularzu czy księdze metrykalnej, lub też ksiądz jako prowadzący akta stanu cywilnego. Nie dotyczyło to bogatego patrycjatu miejskiego, który w uprawnieniach chciał dorównać i często dorównywał stanowi szlacheckiemu.

Oczywiście pisarze kancelarii grodzkich dobrze wiedzieli, kto był szlachcicem a kto plebejuszem. Widoczne to było w zapisach aktów, jeżeli córka szlachecka była żoną mieszczanina, to jego w dokumentach tytułowano tylko: **famatus**, **spectabilis** lub **honestus**, a w wypadku, gdy był chłopem: **laboriosus**. Szlachciankę oczywiście zapisywano: **nobilis** lub **generosa**. Funkcjonowało to również w odwrotnej konfiguracji.

W trakcie poszukiwań w XVIII-to i XIX-to wiecznych księgach spotkałem jednostkowe przypadki zapisów dwu imion chrzczonego dziecka, rodzica, którego pochodzenie i profesja były „nikczemne”, określane mianem biedoty wiejskiej czy wywodzących się z warstw chłopskich wyrobników i ubogich rzemieślników. Być może były to przypadki całkowicie spauperyzowanej szlachty, której już tylko niepisany przywilej nadawania kilku imion na chrzcie został jedynym „klejnotem rodowym”.

Bardzo ważnym dowodem pośrednim, podawanym w opracowaniach genealogicznych jako świadczący o przynależności przodka do szlachty, może być udokumentowany fakt posiadania ziemi przed 1791 rokiem.

W przypadku Macieja Karczewskiego jest to adnotacja, w akcie chrztu jego pierworodnego syna Franciszka, z marca 1744 roku, że „własność mają w Budach Sumińskich”.

Również określanie Macieja jako „honestu(o)s” odnotowane kilkakrotnie w aktach chrztów jego dzieci mogą, w rozumieniu zasad przyjętych w genealogii, dowodzić pośrednio o szlacheckim pochodzeniu Macieja Karczewskiego.

Wskazującym na pochodzenie były także nie rzadko zawierane związki małżeńskie, potomków Macieja Karczewskiego i Marianny, z osobami o jednoznacznie określonej proveniencji *generosus* i *nobilis*. Tak było chociażby w przypadku Franciszka Karczewskiego i Magdaleny Malanowskiej czy Bolesława Karczewskiego i Ewy Natalii Białoskórskiej. A także z osobami określanymi mianem *honestus*.

Kolejnym aczkolwiek tylko też pomocniczym dowodem szlacheckiego pochodzenia Karczewskich z naszej gałęzi był zwyczaj podawania do chrztu ich potomstwa przez osoby o określonym wysokim statusie społecznym.

O randze społecznej rodziny w dawnych czasach świadczył fakt, kim byli świadkowie na ślubie a także rodzice chrzestni dzieci urodzonych z tego związku (zobacz aneks Koligacje).

W większości wbrew przyjętym w niektórych regionach kraju przesądom, że biedni rodzice chrzestni gwarantują w przyszłości pomyślność i dobrobyt nowonarodzonemu dziecku, rodzicami chrzestnymi były przeważnie osoby o tym samym pochodzeniu lub wyższym.

Mimo przemian, które dokonały się na wsi we wszystkich zaborach w połowie XIX wieku, po uwłaszczeniu chłopów i wykształceniu się zamożnego włościaństwa, które chcąc podkreślić swą odrębność od małorolnego chłopstwa i biedoty wiejskiej przejmowało bardzo często pewne przywileje

prawnie i zwyczajowo przynależne osobom dobrze urodzonym. Między innymi zasady zapisu chrztów w księgach kościelnych. Jednak w tym przypadku one długo nie ulegały zmianie.

Dopiero wiek dwudziesty a w zasadzie okres międzywojenny i uchwalone konstytucje przyniosły zrównanie zasad zapisów w aktach metrykalnych.

Konstytucja marcowa z 1921 roku zniósła stan szlachecki, artykuł 96 głosił, że „odrodzone państwo polskie nie uznaje żadnych herbów, tytułów i przywilejów dziedzicznych”.

Konstytucja kwietniowa z 1935 roku, artykułem 81 w paragrafie 2 zniósła postanowienia art. 96 poprzedniej konstytucji, dając prawo używania posiadanych tytułów jedynie w dokumentach osobistych.

Po 1945 roku całkowicie wyeliminowano tytuły z funkcjonowania administracyjnego i prywatnego. Natomiast w III Rzeczypospolitej nie ma prawnych uregulowań w tej kwestii.

Jak wynika z tego dość obszernego wywodu nie znalazłem dotychczas poza kilkakrotnym zapisem „von” w aktach metrykalnych i adnotacji o „naturalizacji” Jana Karczewskiego (chłopstwa o ile mi wiadomo nie naturalizowano) niezbitych dowodów w postaci patentów szlacheckich, nadań, świadectw lub innych dokumentów pisanych, świadczących jednoznacznie o szlachectwie naszych Karczewskich ich herbie i gnieździe rodowym.

I jeszcze jedna bardzo istotna uwaga, którą muszę umieścić w tym miejscu. Zgodnie z istniejącymi od wieków zasadami heraldyki, dziedziczenie szlachectwa odbywa się „po mieczu”. Czyli mówiąc prościej przechodzi z ojca na dzieci z legalnych związków w linii prostej. Ale jedynie to synowie przekazują dalej szlachectwo swoim potomnym. Mając matkę szlachciankę a ojca powiedzmy włościanina, szlachectwo traci swoją ciągłość.

Wszystko nadal zostaje praktycznie po staremu, oparte na wiedzy wynikającej z bardzo ogólnikowych przekazów rodzinnych, w sferze anegdot i domysłów. A przede wszystkim w postaci hipotez wynikających z analiz dziesiątek różnorodnych dokumentów i ustaleń wyprowadzonych metodą porównawczą z materiałów i źródeł historycznych oraz heraldyczno - genealogicznych.

Według mojej oceny i przekonania wynikającego z wieloletniego doświadczenia genealogicznego, Karczewscy przodkowie mojej matki to na pewno szlachta. Jedynie szkoda, że oni sami i historia materialna tego nie chcą w całości potwierdzić.

Mimo to, sytuacja ta nie zmieniła moich zamiarów i zapału do odszukania dokumentów, opisanie i opublikowania historii rodzin Karczewskich, jakiego pochodzenia by oni nie byli.

KARCZEWSKY - gałąź (rodzina) Radowiska (XVIII - XIX w.)

Najstarsze, z XVIII wieku, znalezione przeze mnie dokumenty metrykalne dotyczące nazwiska **Karczewski** na terenie parafii Wielkie Radowiska, obejmują lata **1749** do **1800**:

- **1749** akt ślubu **Kacpra** Karczewskiego i Marianny Pawłownej (dalej w dokumentach pisanej jako Pawłowska), świadek **Jakub** Karczewski;
- **1749** akt chrztu **Andrzeja** Karczewskiego syna Kacpra i Marianny;
- **1751** akt chrztu **Franciszka** Karczewskiego syna Kacpra i Marianny;
- **1754** akt chrztu **Mikołaja** Karczewskiego syna **Kazimierza** i Ewy?;
- **1758** akt chrztu **Wawrzyńca** Karczewskiego syna Kacpra i Marianny Stawickiej;
- **1764** akt chrztu **Jana** Karczewskiego syna Kacpra i Marianny Stawickiej;
- **1774** akt ślubu **Franciszka** Karczewskiego i Marianny Danes;
- **1783** akt chrztu **Franciszki** Karczewskiej córki **Andrzeja i Ewy?**;
- **1785** akt ślubu **Jakuba** Karczewskiego wdowca, i Marianny Wilamowskiej wdowy;
- **1785** akt chrztu **Andrzeja** syna Andrzeja i Ewy? (nieżyjącej);
- **1789** akt chrztu **Katarzyny** Karczewskiej córki Andrzeja i Anny;
- **1794** akty chrztu i zgonu **Jakuba** Karczewskiego syna Andrzeja i Anny;
- **1795** akt zgonu **Anny** Karczewskiej l. 40, żony Andrzeja;
- **1795** akt ślubu **Andrzeja** Karczewskiego wdowca l. 50 i Franciszki Falkowskiej l. 25;
- **1797** akt chrztu i zgonu **Magdaleny** Karczewskiej córki Andrzeja i Franciszki;

oraz dokumenty w innych miejscowościach i parafiach Prus Zachodnich, są to:

- **1768** akt ślubu MD **Franciszki** Karczewskiej i MD Wojciecha Płacheckiego, Chełmno;
- **1769** akt chrztu **Baltazara** Karczewskiego syna **Adama** i Marianny, Szewa;
- **1770** akt ślubu **Teresy** Karczewskiej wdowy z Janem Wiśniewskim, Wałdowo;
- **1771** akt chrztu **Andrzeja** Karczewskiego syna **Marcina** i Agnieszki, Chełmonie;
- **1772** akt chrztu **Marcina** Karczewskiego syna **Wojciecha** i Teresy, Chełmonie;
- **1772** akt ślubu **Jana** Karczewskiego i Ewy Jankowskiej, Fałęcin;
- **1778** akt chrztu **Katarzyny** Karczewskiej córki **Józefa** i Katarzyny, Brzezinko;
- **1780** akt chrztu **Pawła** Karczewskiego syna **Józefa** i Marianny, Dąbrówka;
- **1783** akt zgonu **Agaty** Karczewskiej córki Marcina i Marianny, Rybieniec;
- **1784** akt chrztu **Joanny** Karczewskiej córki **Jana** i Katarzyny Majewskiej, Łoktowo;
- **1785** akt zgonu **Marcina** Karczewskiego l. 35, ojca Agaty, Rybieniec;
- **1786** akt ślubu **Katarzyny** Karczewskiej z Mateuszem Śliwińskim, Sarnowo;
- **1792** akt chrztu **Anny** Karczewskiej córki **Jana** i Anny Petelkau, Sarnowo;
- **1794** akt chrztu **Doroty** Karczewskiej c. **Józefa** i Marianny Pawłowskiej, Kowalewo;
- **1795** akt chrztu i zgonu **Ignacego** Karczewskiego s. **Macieja** i Katarzyny, Unisław;
- **1797** akt chrztu **Katarzyny** córki **Józefa** i Marianny Pawłowskiej, Kowalewo;
- **1798** akt chrztu **Mateusza** Karczewskiego s. **Jana** i Małgorzaty Polakowskiej, Wola;
- **1799** akt chrztu **Piotra** Karczewskiego syna **Kazimierza** i Marianny, Wybicz;

Prawdopodobnie protoplastą rodziny Karczewskich z Radowisk jest nieznan mi z imienia, ojciec Kacpra (*około* *1725) i (występujących w tym czasie jako świadkowie i chrzestni) Jakuba (*około* *1720) oraz Kazimierza (*około* *1723). Karczewscy z Wielkich Radowisk byli rolnikami (włościanami) gospodarującymi na własnej ziemi.

Można domniemywać, że stali się oni włościanami ze zubożałej szlachty zaściankowej inaczej zwanej zagrodową, ponieważ posiadali własne gospodarstwa rolne na wiele dziesiątków lat przed uwłaszczeniem chłopów, co nastąpiło w XIX wieku.

Także można przyjąć, w oparciu o dotychczasowe ustalenia, że zasadnicze zasługi w genealogii różnych gałęzi Karczewskich, ma kilku męskich przodków o często powtarzających się imionach, **Andrzej, Jan, Józef, Maciej i Paweł**.

PAWEŁ Karczewski z Radowisk urodzony prawdopodobnie około *1787 roku, jak wynika z jego pierwszego (&1814) aktu ślubu. Będąc wdowcem, ożenił się w &1829 roku z **Katarzyną Lewandowską** panną lat 30. Świadkiem na jego ślubie był Andrzej Karczewski. Pierwszą żoną Pawła była **Franciszka Derkowska**, z którą miał ośmioro dzieci. Paweł był czterokrotnie żonaty (&1833 **Marianna Kucińska**, &1836 **Marianna Lisewska**), miał z nimi aż jedenaścioro dzieci, z których sześcioro zmarło, znalazłem ich akty zgonu. **Paweł** zmarł w +1864 roku, mając 72 lata i 24 dni .

Występuje też **Paweł** urodzony około *1814 zmarł w +1893 roku, był żonaty (&1850) z **Katarzyną Arszalewską** 1832-80.

ANDRZEJ Karczewski - imię **Andrzej** w najdawniejszych aktach metrykalnych parafii **Wielkie Radowiska** występuje czterokrotnie:

- po raz pierwszy w 1749 roku urodził się **Andrzej syn Kacpra**;
- po raz drugi w 1785 urodził się **Andrzej syn Andrzeja**;
- po raz trzeci w 1810 roku zmarł **Andrzej wdowiec lat 70**, ten pierwszy (faktycznie miał 60 lat);
- po raz czwarty w 1831 r., zmarł **Andrzej lat 45** mąż Marianny Bogackiej, to ten drugi;

Występuje też, o czym było wyżej, **Andrzej** jako świadek na ślubie **Pawła Karczewskiego** wdowca, z Radowisk, zawartego w 1829 roku w Łobdowie, to jest na pewno też ten drugi.

W aktach metrykalnych z terenu Prus, kolejny **Andrzej**, figuruje jako ojciec **Józefa Karczewskiego**, kawalera lat 30, ekonoma z Szembruka, zapisany jest w akcie ślubu tegoż Józefa zawartego w Sarnowie w 1859 roku z Eleonorą Kęsicką. To występuje już trzeci **Andrzej**⁷⁸ mający ponad 50 lat, tamci dwaj już w tym czasie nie żyli.

Są to trzy różne osoby chyba jednak ze sobą spokrewnione, pierwszy i drugi to oczywiście ojciec i syn. A ten trzeci to **Andrzej** (*1792) to syn Jana i Anny Panter z Kikoła, może był ich dalszym krewnym?

JÓZEFÓW i JANÓW w rodzinach Karczewskich jest ilość bez mała nie do policzenia, są to imiona nadawane z pokolenia na pokolenie prawie wszystkim pierwotnym synom w każdej rodzinie, jeżeli nie na pierwsze to jako kolejne imię, często w praktyce używane jako zasadnicze.

Dlatego też nie będę podawał tu przykładów tego imienia, stanowiłoby to zbyt długi wywód nie wnoszący w tej chwili nic nowego do opracowania.

Nie mniej jednak z wrodzonej mi dociekliwości spróbowałem policzyć ilu było imienników mojego pradziadka Jana i usystematyzować ich latami, w których żyli. Ustaliłem, że jest ich prawie osiemdziesięciu (patrz aneks Janowie) i są to nie wszyscy, o których mam jakąkolwiek wiedzę, lecz nie znam dat zdarzeń, z którymi można ich wiązać.

Zamyka ten wywód Jan syn, nomen omen, Józefa z Wielkiej Łąki.

⁷⁸ Ten **Andrzej Karczewski**, co ustaliłem później, był synem Jana i Anny, urodził się w Kikole 16.11.1792 r. Jest to mój prapradziadek ze strony matki.

KARCZEWSKY - gałąź Wierzbowo (XVIII - XIX w.)

Kolejną bardzo rozrodzoną gałąź (rodzinę) Karczewskich zlokalizowałem w miejscowości **Wierzbowo parafia Wabcz** niedaleko Chełmna.

Początek tej linii daje **Marcin Karczewski** urodzony około 1750, zmarł w listopadzie 1785 w Rybieńcu parafia Wabcz. Marcin prawdopodobnie był dwu lub trzykrotnie żonaty. Z pierwszej żony Magdaleny pozostawił synów :

- **Andrzeja** 1776 - 1834
- **Wojciecha** 1769 -?

Drugą żoną była Marianna Raczyńska (& 2 listopada 1778), byli prawdopodobnie bezdzietni, a trzecią żoną Marianna Dobrzyńska z Chełmna ożenił się z nią 9 listopada 1780 roku i miał z nią dwoje dzieci:

- **Agatę** 1782 - 1783
- **Macieja?**

Faktycznie to Andrzej, który żył 58 lat i Maciej, którego lat życia nie odnalazłem, pozostawili potomstwo w „wierzbowskiej” linii męskiej, w którym również kilkakrotnie powtarzają się imiona Jan i Andrzej.

- Jan syn Macieja *1827
- Jan syn Macieja *1832
- Jan syn Andrzeja *1834
- Jan syn Macieja *1846
- Jan syn Bartłomieja *1869
- Andrzej syn Macieja *1848
- Andrzej syn Bernarda *1885
- Andrzej syn Andrzeja *1885

Popularność tych imion w rodzinach Karczewskich a przy tym bardzo częste braki w zapisach dotyczących rodziców i miejsc urodzenia wprowadzają spore zamieszanie i utrudniają faktyczne ustalenie, który z nich jest, który. Szczególnie komplikuje się to w przypadkach zmian miejsc zamieszkania związanych ze ślubami czy zmianą miejsca pracy. W wielu przypadkach tylko w przybliżeniu można ustalić na podstawie miejsca zamieszkania, ślubu czy też zgonu, że była to ta a nie inna osoba.

Kolejnym utrudnieniem w dociekanii prawdy jest fakt, że bardzo często występuje duża rozpiętość lat w urodzeniach rodzeństwa. Takie zdarzenia miały miejsce niejednokrotnie, w owych czasach nawet dwudziesto paroletni przedział czasowy między rodzeństwem nie był rzadkością, szczególnie w przypadkach wielokrotnych owdowień i powtórnie zawieranych w krótkim czasie nowych związków.

Wynikało to ze względów czysto praktycznych, w przypadku częstych zgonów kobiet przy lub krótko po porodach ojcowie żenili się powtórnie, ponieważ posiadane już dzieci musiały mieć matkę a dom gospodynię.

Z kolei w drugich przypadkach to znaczy zgonu mężczyzny, co zdarzało się również często (choroby, wojny i powstania zbierały swoje męskie żniwo), gospodarstwo musiało mieć gospodarza, co skłaniało kobiety do szybkiego zamążpójścia. W wielu przypadkach nie czekając na minięcie przyjętego w tradycji katolickiej rocznego okresu żałoby.

Dbała o to powszechna w tych czasach instytucja swatów zwanych rajcami, wynajdowali oni niezamężne lub owdowiałe osoby, często w bardzo odległych od siebie miejscowościach i kojarzyli je (oczywiście nie robili tego za darmo) ze sobą. Powodowało to, że śluby zawierano w różnych parafiach i dotarcie teraz do dokumentów z tych ceremonii jest przysłowiowym łutem szczęścia. Również było to przyczyną częstych zmian miejsca zamieszkania, co skutkowało urodzeniami dzieci w różnych miejscowościach.

Jeszcze kilka zdań o familiach Karczewskich żyjących i odnotowanych w innych rejonach Prus Zachodnich tak zwanej Pomeranii.

W zasobach archiwum w Malborku znajduje się akt notarialny z 1 lipca 1876 roku, zawarty w mieszkaniu właściciela ziemskiego (Erdbesitzer) Fridricha Bocheke w miejscowości Baggen⁷⁹ przed Reinholdem Graeberem notariuszem z Kwidzyna. Akt ten dotyczy kupna parceli ziemskiej za 6209 marek, przez posiadacza (Besitzer) **Antoniego Karczewskiego** i jego żonę **Weronikę** urodzoną **Rednac**, zamieszkałych w Baggen.

Znajduje się tam także akt notarialny umowy z 18 kwietnia 1868 roku, dotyczącej sprawy własnościowej i spadkowej, zawartej między **Dominikiem Karczewskim** właścicielem folwarku i młynów (Hof-und Mühlenbesitzer) mężem **Anny Zander** a **Franciszkiem Karczewskim** właścicielem i gospodarzem (Besitzer und Gastwirt) mężem **Franciszki Radtke**, wszystkich zamieszkałych w Pestlin (Postolin) koło Sztumu.

Pewne aczkolwiek fragmentaryczne informacje o Karczewskich spotkałem na terenach Pomorza Gdańskiego w rejonie Chojnic, Człuchowa i Złotowa.

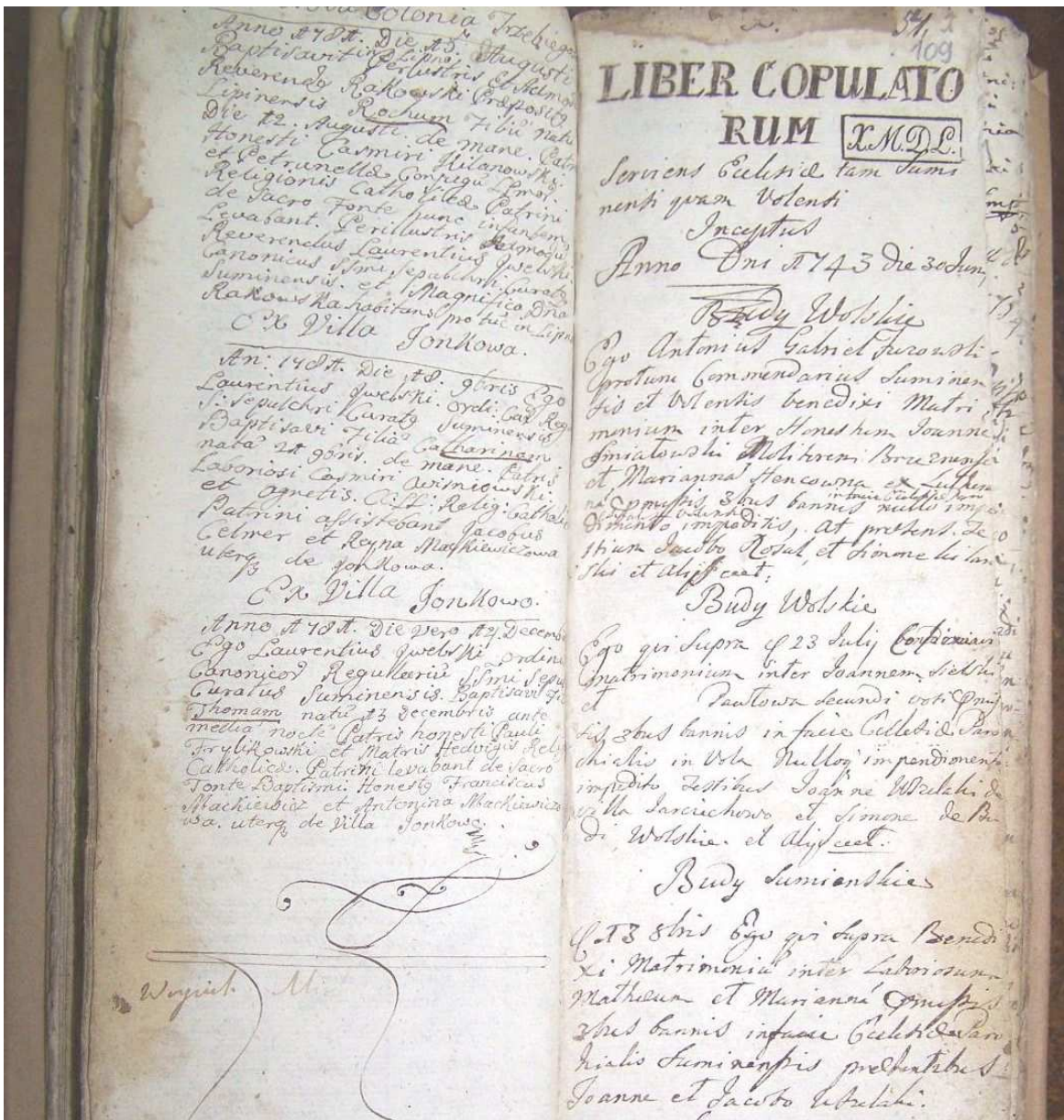
Jednak nie znalazłem jak dotychczas powiązań tych osób z żadną z opracowanych gałęzi. Należą oni niezaprzeczalnie do rodu Karczewskich, nie wiadomo jedynie, do której z rodzin i w jakim stopniu pokrewieństwa.

⁷⁹ **Bagno** niem. **Baggen**, wieś w pow. Kwidzyńskim w pobliżu m. Ryjewo niem. Rehhof.

KARCZEWSCY w parafiach Kikół i Sumin w Ziemi Dobrzyńskiej

Dokonując kwerendy ksiąg metrykalnych parafii Drobin w guberni płockiej natrafiłem na akt zejścia kolejnego **Jana** Karczewskiego (+1887), syna Ignacego, urodzonego w 1806 roku w parafii **Kikół**. Idąc dalej tym tropem odnalazłem brakujących przodków w drzewie naszych Karczewskich, braci: **Andrzeja, Jana i Franciszka** oraz ich rodziców i dziadków.

Okazało się, że w parafii Kikół w XVIII wieku żył **Maciej** Karczewski (1716-1790) z żoną **Marianną** (1727-1807), byli oni rodzicami dziesięciorga dzieci, między innymi Franciszka (*1744), Piotra (*1746), Antoniego (*1754), Norberta (*1759), Pawła (*1762), Ignacego (*1768) i **Jana (*1765)**, który był ojcem siedmiorga potomstwa: m.in. **Andrzeja (*1792), Jana (*1803) i Franciszka (*1805)**. W ten sposób dotarłem do brakujących protoplastów rodzin, pochodzących od tych braci, które są najszerzej opisane i udokumentowane w tej pracy.

Powyżej fotokopia strony księgi metrykalnej parafii Sumin z roku 1743, zawierającej zapis o zawartym ślubie przez **Mateusza** (Macieja) i **Mariannę** z Bud Sumińskich.

Przypuszczam, że zapis ten może odnosić się do protoplasty naszej rodziny **Macieja Karczewskiego**. Opierając się na kilku przesłankach, wnioskuję, że jest to **Maciej** (tu zapisany jako Mathaeum) i **Marianna**, którzy jak wynika z tego aktu zawarli związek małżeński 13 października tego roku w kościele parafialnym Sumin.

W tym miejscu należy się krótkie wyjaśnienie, na temat moich przypuszczeń, co do poprawności podanego imienia. W Polsce imię Mathias (Matthias) było bardzo często mylone z Mathaeus, a jak podają niektóre źródła językoznawcze i historyczne, do XVI wieku imiona Maciej i Mateusz nie były rozróżniane, a formy łacińskie ich zapisu stosowano zamiennie. Wzięło się to prawdopodobnie stąd, że biblijny Mateusz autor jednej z Ewangelii Nowego Testamentu, przyjęty do grona apostołów w miejsce Judasza to Mathias⁸⁰. Imiona Maciej i Mateusz były precyzyjnie rozróżniane w źródłach greckich natomiast w źródłach staro-cerkiewno-słowiańskich się pozacierały, podobnie w tekstach staropolskich.⁸¹ Stąd może pochodzić różnica w zapisie.

Bezspornym jest, że panna młoda, Marianna mieszkała w miejscowości należącej do parafii Sumin. W Budach Sumińskich lub Jarczechowie. W najstarszej istniejącej księdze urodzeń, zaślubin i zgonów parafii Sumin, obejmujących przedział lat 1743 -1781, w zapisie ślubu zawartego między Mateuszem (Maciejem) i Marianną o niepodanych nazwiskach, świadkami są Joanna i Jakub Wszelaki z Jarczechowa. Jak się okaże później kilkakrotni uczestnicy ceremonii i rodzice chrzestni dzieci Macieja Karczewskiego i Marianny. Dokumenty te sugerują, że Marianna mogła być z domu Wszelakówna z Jarczechowa. Jednak nie znalazłem na to jednoznacznego potwierdzenia w aktach metrykalnych.

Dlaczego w akcie tym nie są podane nazwiska Macieja (Mateusza) i Marianny, nie wiem, Maciej posługiwał się swoim nazwiskiem, Karczewski, co jest, od początku wielokrotnie zapisane w aktach urodzeń jego dzieci a Marianna miała też najpewniej swoje nazwisko panieńskie. Uważam, że zapis ten, choć bardzo niejednoznaczny, może jednak dotyczyć moich przodków.

Tu również należy się kilka zdań próby wyjaśnienia, dlaczego w jednym zdarzeniu rodzinno-kościelnym (ślub w 1743) celebrantem i administratorem jest proboszcz parafii w Suminie a w innych, kolejnych (chrzty 1744 i dalej), proboszcz w Kikole.

Parafia Sumin (Saumfeld), Villa Sumino jak było zapisywane w najwcześniejszych księgach parafialnych, powstała w XIV wieku. Najpierw erygowano we wsi kaplicę w 1325 roku, której fundatorem był Franciszek Schenko⁸², a następnie zbudowano murowany kościółek. Parafię sumińską ustanowiono prawdopodobnie w 1375 roku.

Do parafii w Suminie należały w XVIII cztery wsie, Sumin, Jankowo, Trzebiegoszcz i Jarczachowo,⁸³ z przynależnymi do nich osadami i folwarkami. W tym kilkanaście zagród (osad) zwanych Budami Sumińskimi⁸⁴. W którymś z tych miejsc należących do parafii Sumin mieszkała panna młoda. Po ślubie zamieszkała wraz z mężem w jednej z wielu na tym terenie siedzib, wspomnianych już Budach Sumińskich.

Z analiz map i planów tego terenu z dawnych czasów wynika, że Budy (Rumunki) Sumińskie i pokrewne im Jankowskie czy Wolskie, były to pojedyncze zagrody (sadyby) mieszkalne rozrzucone na terenie parafii sumińskiej. W wielu przypadkach leżące w znacznym oddaleniu od siebie, wcale nie będące w jakiejś szczególnej bliskości Kikoła, co sugerowałoby przypisanie ich administracyjne do tej właśnie parafii.

Kościół i parafia w Suminie, w tych samych latach też istniała, chociaż w zapisie z 1746 roku proboszcz Kikoła określa się jako proboszcz w Kikole i Grodzeniu i „...commendarius Wola et Sumin...”. Świadczyć to może o czasowym braku proboszcza w Sumunie.

Drugą przyczyną, że mieszkający wcześniej w Budach, należących do parafii Sumin, Maciej chrzcili

⁸⁰ Maciej i Mateusz – imiona męskie pochodzenia hebrajskiego, oznaczające „dar Jahwe”. Znaczenie imion, Andrzej Sieradzki, KDC Warszawa 2006, s. 130 i 140.

Mateusz po Włosku to; Matteo, Mattia, Mattei a po Niemiecku to: Mathias, Matthias, Mattheus, Matthes i inne formy. Treść przypisu podana za, Wikipedia.

⁸¹ Podane w oparciu o informację - Henryk Martenka, Poczet nazwisk polskich (278), Angora nr 26 (27.06.2010).

⁸² Kikół i okolice na tle dziejów Ziemi Dobrzyńskiej, M. Blachowska, J. Kuczkowska, K. Kuczkowski, D.W. Verbum, Rypin-Kikół 1998, s. 82

⁸³ Słownik geograficzny, t. XI, s. 585.

⁸⁴ Budy Sumińskie zwane później jako Rumunki Sumińskie.

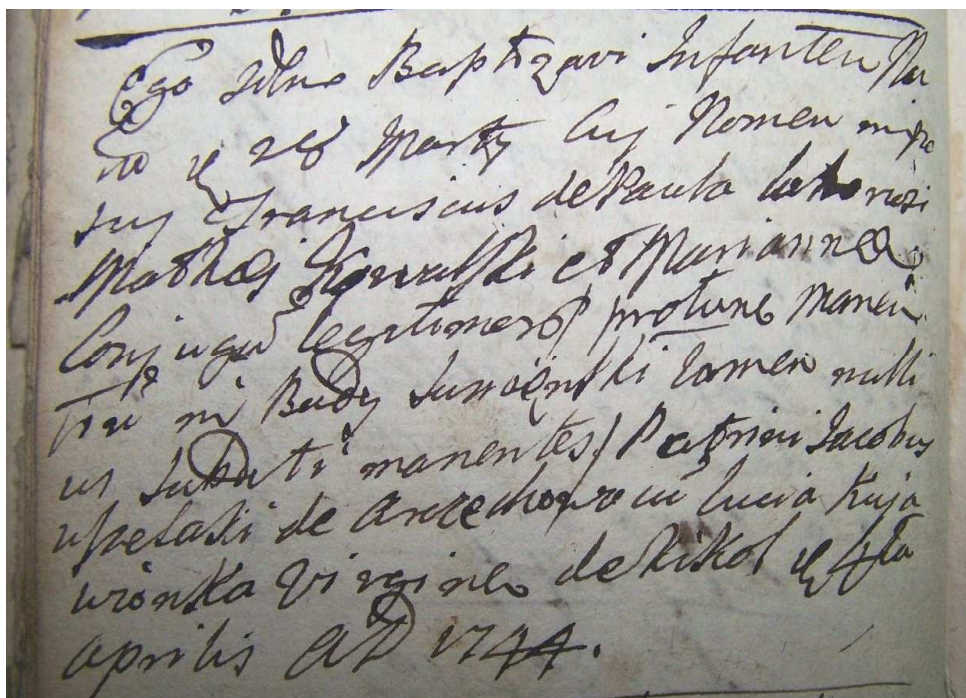
swoje dzieci w Kikole, było to, że około 1747 roku przeprowadził się z Bud Sumińskich do Kikoła. Co potwierdza późniejszy zapis w księdze metrykalnej z 1759 roku.

„...Mathias Karczewski et Marianna Legitimes Conjugum de Kikoł...”

„...Maciej Karczewski i Marianna prawni małżonkowie z Kikoła...”

Pierwsze dwoje dzieci urodzone w Budach Sumińskich w 1744 i 1746 roku ochrzczone były w Kikole, najprawdopodobniej związane to było z nieobecnością proboszcza w Suminie.

W najstarszej istniejącej księdze chrztów parafii Kikół z lat 1706 - 1760, znajdujemy pierwszy akt z nazwiskiem Karczewski, jest to zapis z 4 kwietnia 1744 roku, dotyczący chrztu Franciszka syna Macieja i Marianny Karczewskich. Poniżej fotokopia, a dalej transkrypt i tłumaczenie tego aktu.

Ego Idem Baptisavi Infanten Na-
no in 28 Marti Cui Nomen migro-
sus Franciscus de Paulo laboriosi
Mathaei Karczeski et Marianna
Conjugum legitimeros /protune manen-
tiu in Budy Sumięnski Tamen nulli-
us Subditi manentes/ Patrini Jcobus
Wszelaki de Arczechowo in Lucia Kuj-
a wionka Virgine de Kikoł in 4 to
Aprilis AD 1744

Ja tenże sam [który wyżej] ochrzciłem dziecko uro-
dzone dnia 28 marca , któremu [nadano] imię wędro-
wca Franciszka de Paulo [syna] pracowitego
Macieja Karczeskiego i Marianny
prawnych małżonków /własność ma-
ją w Budach Sumińskich jednak żadny-
ch poddanych nie mają⁸⁵ Rodzice chrzestni Jakub
Wszelaki z Arczechowa i Łucja Kuj-
a wionka panna z Kikoła 4 tego
kwietnia AD 1744.

⁸⁵ Można również inaczej tłumaczyć fragment tego tekstu „jednak żadnymi [niczymi] poddanymi nie [są] pozostają”.

Bardzo zastanawiający i nietypowy jest zapis nadania imienia pierwszemu dziecku Macieja i Marianny, „wędrowcy Franciszka de Paulo”⁸⁶. Co chciał przez to nam powiedzieć ksiądz dokonujący obrządku chrztu? Czy to, że urodził się w podróży? Czy może to, że Franciszek wraz z rodzicami na chrzest przybył z parafii sumińskiej do parafii kikolskiej, pokonując duże jezioro oddzielające Sumin od Kikoła? Czy też to, że przybyli z innych terenów Rzeczypospolitej?

Jakie jest rozwiązanie zagadki, nawiązania do świętego Franciszka de Pauli?

Jak widać powyżej, w akcie urodzenia Franciszka zostało odnotowane w nawiasie, że ojciec jego Maciej jest właścicielem w Budach Sumińskich⁸⁷, ale nie mający własnych poddanych. Znaczy to tyle, że Maciej Karczewski posiadał w Budach jakąś własność, na której nie mając chłopów pańszczyźnianych, pracował osobiście lub wspomagany najemnymi pracownikami (wyrobnikami).

Podałem wyżej w przypisie, że można tłumaczyć fragment tego aktu następująco:

„...tamen nullius subditi manentes...”,
„...jednak żadnymi [niczymi] poddanymi nie [sa] pozostają...”

a także tłumaczyć w szerszym kontekście jak poniżej:

„.../pro tune manentium in Budy Sumienske, tamen nullius subditi manentes/...”
„.../w tym czasie przebywających w Budach Sumińskich nie będących niczymi poddanymi/...”

Mimo drobnej rozbieżności w przekładach zapis ten potwierdza moje domysły, że „nasi” Karczewscy należeli do tej mniej zasobnej części polskiej szlachty (?), zwanej zagrodową, która sama uprawiała ziemię, stanowiącą ich własność.

Jaka była wielkość ich „majątku” i jaką miał wartość, trudno to jest wywnioskować tylko w oparciu o akta metrykalne. Jedynie można domniemywać po nazwie tej miejscowości, że była to osada zwana potocznie budami lub, też inaczej rumunkami.

Nazwa ta pochodzi od niemieckiego raumung lub, raum machen, co znaczy czynić miejsce (karczować). „Rumunki” lub tak zwane „Budy” były to typy osad leśnych utworzonych na powstałym po wykarczowaniu terenie, tworzone często przez osadników posiadających wolność osobistą zawierającymi umowę z właścicielem gruntów na ich dzierżawę lub kupno. Budnicy⁸⁸ trudnili się wyrobem tarcicy, popiołu, potażu⁸⁹ i smoły. Często po wykarczowaniu lasu zajmowali się uprawą roli. Możemy przypuszczać, że tak też uczynili nasi przodkowie Karczewscy i około stu lat uprawiali ziemię dzierżawioną lub będącą ich własnością.

Wracając do ustalenia wielkości gospodarstwa Macieja, należy przyjąć, że była to posiadłość więcej niż jedno łanowa (łan = włóka około 30 mórg, morga = ok. ½ ha, znaczy 1 łan = 15 ha). Włóka, jak podaje Księga rzeczy polskich⁹⁰: „... tym się różniła od łanu, że tak nazwana od rolniczego włóczenia,

⁸⁶ **Św. Franciszek de Paula** według legendy, gdy nie został zabrany na statek, przepłynął na własnym płaszczu, z Włoch na Sycylię by zbudować tam świątynię.

⁸⁷ Nazwa **Budy Sumińskie** pochodzi od wsi Sumin w pobliżu Kikoła. Natomiast określenie Budy, jak podaje Słownik geograficzny, „...wsie noszące te nazwy powstały w obrębie innych, w których z pierwotnych osad leśnych tworzyły się wsie i osady...”. W parafii Kikół było dziesięć osad o nazwie Budy z przydomkami wsi przy, których powstały.

⁸⁸ **Budnik**, Zygmunt Gloger w Encyklopedii staropolskiej, t. 1, s. 210, podaje, że: „Budnik. Tak nazywano na Litwie i Rusi Mazurów, osiadających tam na prawie czynszowym wśród lasów. Zwykle osadnicy ci, tak z włościan jaki z zagrodowej szlachty pochodzący, wzięwszy grunta w lasach obszernych, zaczęli od postawienia sobie „budy” na mieszkanie (od czego poszła ich nazwa), potem krudowali czyli karczowali na pole oznaczone części lasu i zajmowali się następnie wypalaniem popiołów, smoły, terpentyny, potażu, węgla kowalskich, wyrobem klepek, gatów, dranic, desek. ...Budnicy polscy przez kilka wieków napływali licznie w pustkowia Litwy i Rusi i przyczynili się bardzo do rozszerzenia rolnictwa w dzielnicach leśnych, ale osiadając małymi gromadkami, wsiąkali w ludność. „

Budy i budnicy, zobacz również, Kikół i okolice na tle dziejów Ziemi Dobrzyńskiej, M. Błachowska, J. Kuczkowska, K. Kuczkowski, Rypin-Kikół 1998, s. 40

⁸⁹ **Potaż** - węgiel potasu - dawniej otrzymywany z węgla drzewnego, używany do wyrobu mydeł miękkich, trudno topliwego szkła, stosowany również w przemyśle ceramicznym.

⁹⁰ Księga rzeczy polskich, Lwów 1896, wyd. Macierz Polska, s. 350

oznaczała zawsze rolę orną, czyli zarobioną, gdy na łąny mierzono przestrzeń oddawaną osadnikom i szlachcie do uprawy i zagospodarowania.”

Można jedynie przypuszczać, że majątność Macieja Karczewskiego była większa od typowego w tych czasach jedno łąnowego gospodarstwa chłopskiego. A jeżeli założymy, że spełniał on rolę tak zwanego „zasadźcy” to posiadał kilka łąnów wolnych od czynszów na rzecz właściciela ziemi. Gruntów, które uprawiał w formie tak zwanej wolnizny lub też, był faktycznym ich właścicielem.

Określenia stanu, jakie używane są w aktach metrykalnych przy osobie Macieja również jest to swoista zagadka, są nimi: w kilku przypadkach „laboriosus” a w innych „honestus”.

Mogą mieć one następujące wytłumaczenie, określenie „honestus (uczciwy) dotyczy rzemieślników głównie wiejskich oraz niekiedy zdeklasowanej szlachty”⁹¹ a takim mógł być Maciej Karczewski. Posiadał własną ziemię, karczował las wytwarzał tarcicę i potaż, czyli równocześnie był rolnikiem i rzemieślnikiem. Dlatego jako rolnik był nazywany laboriosus a jako zubożały szlachcic lub rzemieślnik, honestus.

Natomiast Ornatowski w swoim internetowym Słowniku genealogicznym łacińsko-polskim, słowo honestus tłumaczy jako: uczciwy (człowiek wolny, nie-szlachcic). Nie mniej jednak w dużej części opracowań historycznych określenie honestus przypisane jest drobnej niezamożnej szlachcie.

Świadczy to o nie zbyt wysokim statusie majątkowym i społecznym Macieja Karczewskiego. Jednak, ciekawe jest, że rodzicami chrzestnymi jego dzieci były, w sześciu przypadkach, osoby ze stanu szlacheckiego, „generosus” i „nobilis”, co wśród kmieci nie często się zdarzało.

Również, które z określeń (honestus czy laboriosus) było stosowane w aktach metrykalnych zależało w dużej mierze od uznania proboszcza oraz znajomości parafian i ich stanu posiadania.

Spotkałem wielokrotnie, wertując księgi metrykalne, poprawki w zapisach statusu osób w nich występujących dokonane ręką proboszcza. Wpis w księdze robił najczęściej organista a ksiądz jedynie je podpisywał co widać po innym charakterze pisma a często i atramentu.

Może to, że Maciej nie miał poddanych lub to, że jako przybyły w te strony nie był dokładnie znany ze swego pochodzenia. Mimo posiadanej ziemi i koneksji wśród miejscowych notabli, uważny był przez piszących treść aktu i księży podpisujących, jedynie za bogatszego włościanina.

Niejasnym zdarzeniem w tej rodzinie była nagła śmierć w domu Macieja Karczewskiego, zmarł też Maciej o niewiadomym wieku i skąd pochodził oraz jakie więzy pokrewieństwa łączyły go ze znanym nam prapra...dziadkiem Maciejem. Czy był to może jego ojciec? Poniżej transkrypt i tłumaczenie aktu.

Kikół

Die 8 Januarii 1776 Anno Obiit Mathias Sui Cognominis Advena
in Domo Mathia Karczeski munitus Sacramentis iacet in Camenterio
versus Septemtrionen, pars 3tiu Sepultura.

Kikół

Dnia 8 stycznia 1776 roku umarł Maciej jego równoimienny [o tym samym nazwisku]
przybysz w domu Macieja Karczewskiego opatrzony sakramentami spoczywa na
cmentarzu w kierunku północnym, część 3-cia za pochówek.

Ważnym w kwestii pochodzenia społecznego Karczewskich z Kikoła (Bud Sumińskich) może być fakt istnienia aktu zgonu Jakuba Karczewskiego z dnia 8 stycznia 1778 roku. Transkrypt i tłumaczenie aktu przedstawiam poniżej.

Kikół

Die 9 Januarii 1778 Anno Obiit Jacobus Karczewski Nobilis 46 Annos
habens, provisus Sacramentis, tumulatus at in Camenterio.

⁹¹ Piotr Myślakowski, Materiały genealogiczne szlachty parafii Rypin, SW Familia, Warszawa 1998. s. 16.

Kikół

Dnia 9 stycznia 1778 roku zmarł Jakub Karczewski szlachcic 46 lat mający, opatrzony sakramentami, pochowany na cmentarzu.

W akcie tym nie odnotowano, kto zgłaszał i kogo zmarły pozostawił z rodziny. Przypuszczać można jedynie, że mógłby być to dalszy krewny lub młodszy brat Macieja, ponieważ na jego ojca jest wiekowo za młody a na syna zbyt wcześnie urodzony. Maciej *1716 a Jakub *1732. Mogła to być równie dobrze całkowicie obca osoba.

Zapis powyższy jest nie mniej lapidarny jak ten przytoczony wcześniej, jednak świadczy niezaprzeczalnie o istnieniu w drugiej połowie XVIII wieku, szlachty o nazwisku Karczewski, w parafii kikolskiej.

Z ksiąg urodzeń, ślubów i zejść parafii Sumin i Kikół, wynika, że Karczewscy żyli i mieszkali krótko w Budach Sumińskich a później znacznie dłużej w Kikole, do lat czterdziestych XIX wieku (1743-1847). Czyli ponad sto lat.

Kilka ostatnich odnalezionych aktami dotyczącymi naszych Karczewskich są akt chrztu, panińskiego, syna Marianny o imieniu Stanisław urodzonego w 1830 roku. Był on wnukiem Ignacego i siostrzeńcem Julianny (*1793), natomiast Marianna (*1809) była ósmym dzieckiem z dziesięciorga rodzeństwa, potomków Ignacego i Ewy.

A także trzy akty metrykalne zgonów, to akt z 1826 roku Marianny z Olszewskich lat 70, żony Antoniego, akt zgonu w 1834 roku Ewy Karczewskiej z Radomskich lat 61, żony Ignacego oraz akt zgonu z 1847 roku Salomei Karczewskiej z Trzczańskich lat 72, żony Pawła. Wdów po synach Macieja i Marianny.

Co było przyczyną przybycia Macieja Karczewskiego w połowie XVIII wieku w okolice Kikoła? Skąd przybył, czy z Wielkopolski, Mazowsza czy może z Prus? Nie wiem.

Prawdopodobnym miejscem pochodzenia Macieja Karczewskiego mogą być Prusy. W połowie XVIII stulecia nasiliła się migracja chłopów i drobnej szlachty w ramach tak zwanego osadnictwa „olęderskiego” z terenów Prus do ziemi dobrzyńskiej. Przyczyną jak podają źródła historyczne mogło być powstawanie wielkich majątków junkierskich a tym samym wytworzenie się trudnej sytuacji gospodarczej dla niekonkurencyjnego w tych warunkach chłopstwa pruskiego, które zaczęło szukać lepszych warunków bytowych w pobliskim polskim pograniczu.

Maciej Karczewski mógł przybyć w rejon Kikoła i Sumina kilka miesięcy lub nawet lat wcześniej a dopiero po jakimś czasie i osiągnięciu pewnej stabilizacji życiowej ożenić się z Marianną.

Na pewno Maciej i Marianna znali się wcześniej świadczą o tym data ślubu (13.10.1743) i data urodzin ich pierwszego syna Franciszka (28.03.1744).

Również co skłoniło, żyjące w Kikole i okolicach, w XIX wieku, młodsze pokolenie rodziny Karczewskich do opuszczenia dotychczasowego miejsca życia i pracy? Także nie wiem.

Można się jedynie domyślać, że prawdopodobnie był to tak zwany dzisiaj „rynek pracy”, lub małżeństwa i przeniesienie w rodzinne strony pochodzenia żon. Migracja ludności mogła być również spowodowana restrykcjami pruskimi. Po drugim rozbiórze Polski w 1793 roku, Ziemia Dobrzyńska weszła w skład Prus. W 1796 roku władze pruskie wydały rozporządzenie na mocy, którego dobra będące w rękach polskich dzierżawców zostały im odebrane i przekazane sprowadzonym osadnikom niemieckim.

Jak było naprawdę z opuszczeniem Kikoła, jest to kolejna rodzinna zagadka?

W pobliżu Kikoła znajdujemy Karczewskich w późniejszych latach w miejscowości Zajeziórce, Konotopie, Jarczechowo i ponownie w XX wieku w Suminie (zobacz aneks Sumin i okolice). Niestety nie odnalazłem dotychczas powiązań z rodziną wywodzącą się od Macieja Karczewskiego.

Powracając do genealogii naszych Karczewskich, wspólnymi najstarszymi jak na razie odnalezionymi protoplastami trzech gałęzi, które zostały omówione szczegółowo w dalszej części, są wspomniani już **Maciej Karczewski** (1716-1790) i **Marianna** (1727-1807) o nie poznanym nazwisku.

Od jesieni 1743 roku, to jest od ślubu, mieszkali oni w Budach Sumińskich w parafii Sumin a następnie we wsi a później mieście Kikole. Z tego związku urodziło się dziesięcioro dzieci:

- Franciszek *28.03.1744 i Piotr *30.01.1746 urodzeni w Budach Sumińskich oraz Wiktoria *22.12.1748, Franciszka *04.10.1751, Antoni *01.06.1754, Marianna *16.09.1756, Norbert *04.06.1759, Paweł *09.07.1762, **Jan** *05.06.1765, Ignacy *02.01.1768, urodzeni w Kikole.

O trzech synach: Franciszku, Piotrze i Norbercie oraz córce Franciszce nie znalazłem żadnych informacji w aktach metrykalnych parafii Kikół.

Wiktoria wyszła za mąż 4 lutego 1771 roku za Antoniego Dyblińskiego, **Antoni** ożenił się 16 stycznia 1786 z Marianną z domu Olszewską primo voto Bawel, mieli siedmioro dzieci. **Marianna** wyszła za mąż 13 września 1784 roku za Jana Myśliwskiego, **Paweł** ożenił się 24 lutego 1794 roku z Salomeą Trzciniąską, mieli trzynaścioro potomstwa, z których czworo zmarło jako dzieci. **Jan** ożenił się 2 lipca 1791 z **Anną Panter**, o tych Karczewskich poniżej.

Najmłodszy z rodzeństwa **Ignacy** ożenił się 28 lutego 1790 z Ewą Radomską, co zaowocowało dziesięciorgiem dzieci, czworo zmarło w młodym wieku. Z pozostałych sześciorga, o dwojgu posiadam wiedzę, Julianna wyszła za mąż za Wojciecha Kęsickiego, o czym dalej a Jan *(1806) ożenił się z Zofią Kaszewską. Mieli oni syna Franciszka Ksawerego (*1841) urodzonego we wsi Jasień parafia Tłuchowo powiat Lipno, który ożenił się 29 czerwca 1879 roku w Drobinie z Pauliną Wiśniewską, urodzoną (*1858) we wsi Kaczorowy parafia Gralewo, córką Jakuba i Joanny z Chmielewskich małżonków Wiśniewskich, rolników (ziemiedzielców) zamieszkałych w miejscowości Dramino.

Maciej i Marianna Karczewscy, twórcy naszej rodziny, zmarli w Kikole, Maciej w niedzielę 25 kwietnia 1790 roku a Marianna siedemnaście lat później, w czwartek 10 września 1807 roku.

Kolejnymi antenatami, żyjącymi najpierw w Kikole a później w parafii Strzygi koło Rypina, w byli **Jan** syn Macieja i Marianny (*1765) i **Anna Panter** (&1791 Osiek), córka gospodarza z Kretek Wielkich, którzy mieli siedmioro potomstwa, a byli nimi:

- **Andrzej** *16.11.1792, Wojciech *16.11.1794, Marianna *05.04.1796, Franciszka *30.03.1798, **Marianna** *03.02.1801, **Jan** *03.02.1803, **Franciszek** *29.03.1805, wszyscy urodzili się w Kikole.

W roku 1795 zmarł Wojciech mający jeden rok, a w 1800 roku zmarły jego dwie siostry czteroletnia Marianna (*1796) i dwuletnia Franciszka.

Jan Karczewski, ojciec (*1765) występuje w późniejszych aktach metrykalnych (zgon żony Anny 1812) jako leśny w Kretkach Wielkich. Jan prawdopodobnie, wcześniej, do 1790 roku pracował razem z ojcem na gospodarstwie. A od września 1790 roku po śmierci ojca przejął schedę po rodzicach, którą zajmował się do roku 1806-7, być może aż do śmierci matki. Następnie, opuścił ojcowiznę i wyprowadził się z Kikoła w rejon urodzenia żony do Kretek Wielkich w parafii Osiek, gdzie pracował jako leśny.

Anna Karczewska z domu Panter zmarła o godzinie trzeciej po południu, 16 stycznia 1812 roku, w domu pod numerem 13 w Kretkach Wielkich.

Jan zmarł 1 stycznia 1822 roku o godzinie siódmej po południu, „na ból gardła”, w domu pod numerem 10 we wsi Budy Łapinóż, zamieszkały na tak zwanym „komornym” u syna Andrzeja. Zgon zgłaszali, syn Andrzej i Józef Jaroszewski zięć zmarłego, leśny z Kretek Wielkich.

Z kolei syn Jana, **Andrzej** (*1792) z **Ludwiką Cieszkowską** córką Tomasza, „kuchmistrza przy dworze Osieckim” i Franciszki z Zagórskich (&1812 Osiek) byli rodzicami, co najmniej dziesięciorga potomstwa, o których mam wiedzę udokumentowaną aktami chrztów:

- **Marek Piotr** *25.03.1815, Mikołaj *05.12.1817, Marianna 21.01.1820, Agata *02.02.1822, **Magdalena** *25.05.1824, przyszli na świat w Kretkach Wielkich i **Wiktoria** *20.12.1826, **Józef** *09.09.1829, bliźnięta **Florentyna** i **Norbert** *08.06.1833, urodzeni w Strzygach oraz **Jan** *20.06.1835 urodzony w Warpalicach.

Dwoje dzieci zmarło, w 1825 roku prawie półtoraroczna Magdalena na ospę, a w 1834 roku osiemnastoletni Marek Piotr, przyczyna w akcie zgonu nie została podana. O trojgu z dzieci: Mikołaju, Mariannie i Agacie nie ma żadnych informacji.

Wiktoria w 1876 roku była matką chrzestną Brunona syna Antoniego i Berty Riemer z Torunia, miała 50 lat, była nie zamężna. Chrzest odbywał się w Gronowie w rodzinnej miejscowości Berty.

Józef (*1829) ożenił się z Eleonorą Kęsicką, której rodowód również bierze początek w Kikole, ich dalsze dzieje opisane są szerzej we fragmencie „Linia Ułtowo”.

Florentyna (*1833) poślubiła około 1850 roku Augusta Bonin nauczyciela z Radawnicy koło Złotowa, mieli trzech synów, o których mi wiadomo, Tomasza Juliana (*+1851), Franciszka (*ok 1853) i Maksymiliana (*1855). August w 1864 pracował w szkole w Borsku koło Chojnic.

Norbert (*1833) ożenił się z Eleonorą Damratowską, mieli dwoje dzieci, o których wiem. Apolinarego (1863-1867) i Bolesławę (*1868). Początkowo mieszkali w Brzeźnie parafia Gronowo a później w Wielkiej Łące gdzie Norbert był inspektorem (zarządcą).

Jan (*1835) ożenił się z **Antoniną Justyną Nicke** córką właścicieli Młynów Struś i Krupka w parafii Wielka Łąka, losy jego i potomstwa opisane są najszerzej z racji bycia protoplastą rodziny Karczewskich z „Linii Ławy”, czyli moim pradziadkiem ze strony matki, córki właściciela Ław.

Andrzej jak wynika z aktów urodzeń jego dzieci na początku dorosłego życia był leśniczym (tak jak ojciec) w Budach Łapinóż a później parął się zarządzaniem majątkami ziemskimi. Przez około dziesięć lat (1826-33) był włodarzem dóbr Strzygi i ekonomem (1834-35) w Warpalicach koło Rypina, będących w owym czasie własnością hrabiego Karola Józefa Feliksa Zboińskiego z Kikoła, który te dobra wraz z Warpalicami kupił w 1826 roku.

W jakich dokładnie latach i gdzie zmarli Andrzej i Ludwika dotychczas nie ustaliłem, jest mało prawdopodobnym by były to Warpalice.

Ludwika zmarła pierwsza przed 23 sierpnia 1859 roku a Andrzej po tej dacie, wynika to z zapisu w akcie ślubu ich syna Józefa i Eleonory Kęsickiej. Matka podana jako nieżyjąca a ojciec żyjący.

Marianna (*1801), córka Jana i Anny Panter wyszła za mąż za Józefa Jaroszewskiego⁹² leśniczego z Kretek Wielkich.

Jan Karczewski (*1803), syn Jana i Anny Panter, ożenił się w Szembruku (&1832) z **Katarzyną Chojnowską**, mieli dwanaścioro dzieci:

-Teofila *21.04.1833, Elżbietę *14.06.1835, Franciszka Teodora *07.02.1837, Mariannę *17.08.1839, Jana *20.04.1842, Anastazję *28.02.1844, Katarzynę *22.01.1846, Aleksandra Romana *15.08.1847, Hieronima *10.08.1849, Antoninę *18.08.1851, Celestyna *25.07.1853 i Antoniego *1858 +01.06.1890.

Franciszek Teodor, późniejszy powstaniec styczniowy, został właścicielem Drobina, o czym szczegółowo w dalszej części opracowania.

Aleksander Roman również uczestnik powstania, jest protoplastą „Linii Bylino”, o nim i jego rodzeństwie więcej informacji zawartych jest w tym fragmencie.

Franciszek Karczewski (*1805), syn Jana i Anny Panter, ożenił się z **Magdaleną Malanowską**⁹³, odnotowani w akcie urodzenia syna jako spectabilis i generosa. Dokładne daty i miejsca urodzenia trojga ich dzieci ustaliłem na podstawie aktów chrztu:

- Franciszek * 24.11.1831, urodził się we wsi Koziróg, Józefa Elżbieta *03.06.1834 i Antoni Józef *07.01.1837, oboje urodzeni w miejscowości Szczuka. Był jeszcze syn Leon (*?), który w kilku wydarzeniach występuje jako ojciec chrzestny w rodzinach Karczewskich a w 1887 roku, był świadkiem na trzecim z kolei ślubie brata Antoniego Józefa w Toruniu, zapisany w akcie ślubu jako Leon v.

⁹² Nazwisko Jaroszewski występuje po raz kolejny w koligacjach z Karczewskimi.

⁹³ Generosa Magdalena Malanowska pochodziła prawdopodobnie z Malanowskich h. Ogończyk, wywodzących się z Malanowa w Wielkopolsce, lub też z Malanowa k/Sierpca w Ziemi Dobrzyńskiej, mieszkali w m. Szczuka i Cieleta.

Karczewski, więcej informacji o nim nie posiadam.

We wszystkich przypadkach rodzicami chrzestnymi dzieci Franciszka i Magdaleny Karczewskich były osoby, których status określany był mianem nobilis lub spectabilis. Wśród nich były dwie panie, spectabilis Franciszka i Józefa Jaroszewskie, jedna z Kretek a druga zapisana jako przybyła z Polski. Z tych to Jaroszewskich, być może, wywodziła się Anna przyszła żona Franciszka Teodora Karczewskiego syna Jana i Katarzyny Chojnowskiej, posesora majątku Drobin koło Bielska w guberni płockiej.

Franciszek (*1831) syn Franciszka i Magdaleny ożenił się około 1870/1871 roku z Teresą Richter, mieli, o których mi wiadomo dwoje dzieci, Martę Eleonorę i Franciszka Ksawerego.

Józefina Elżbieta (*1834) córka Franciszka i Magdaleny wyszła za mąż, około roku 1852, za Ignacego Ostrowskiego i mieszkała we wsi Brzezinko koło Gronowa. Prawdopodobnie z tej rodziny Ostrowskich pochodził Adam Ostrowski właściciel wsi Ograszka niedaleko Sumina, świadek na ślubie w 1907 roku, Bolesława Karczewskiego i Ewy Białoskórskiej. O dalszych losach Franciszka i Magdaleny z Malanowskich nic nie jest mi wiadome, czym zajmował się Franciszek, gdzie żyli, ile jeszcze mieli dzieci, gdzie i kiedy dokładnie zmarli.

W momencie trzeciego ślubu Antoniego w roku 1887 jego rodzice podani są w akcie jako nieżyjący, Franciszek dzierżawca majątku (Gutspächter) i Magdalena urodzona von Malanowska.

Antoni Józef (*1837) von Karczewski był trzykrotnie żonaty, po raz pierwszy (?), drugi (&1874) z **Bertą Riemer** (1852-1886) z Gronowa. Berta urodziła się w Rzeczenicy, była córką właściciela ziemskiego. Antoni i Berta mieli pięciu synów: Nataniel Leonard *1874, Antoni *+1875, Brunon Franciszek *1876, Władysław Roch Eryk *1878 i Kunibert Stanisław *1880. Wszyscy oni rodzili się w Gronowie, mimo że mieszkali w Toruniu, na czas porodów Berta jechała do rodziców.

Trzeci raz Antoni Karczewski ożenił się w 1887 roku z **Katarzyną Krüger** (1840-1921) p.v. Kielecka, bezdzietną, owdowiałą w latach 1877-79, po J. Kieleckim⁹⁴, córką rentiera (Altsitzer⁹⁵) Michała i Katarzyny Jędrzejewskiej małżonków Krüger. Antoni i Katarzyna prawdopodobnie mieli dwóch synów Antoniego i Pawła .

Antoni Józef Karczewski był urzędnikiem kolejowym (Eisenbahn Betriebs Secreter) mieszkał i pracował w Toruniu. Kilkakrotnie zmieniał miejsce zamieszkania w tym mieście, w 1876 roku mieszkał przy ulicy Marienstraße 285 (Marii Panny), w 1884 roku mieszkał przy ulicy Altstädter Markt 294-95 (Rynek Staromiejski), w roku 1892 i 1897 przy Kulmer Chaussee 54 (Szosa Chełmińska).

W latach 1898 do 1902 pracował w administracji kolejowej w Bydgoszczy, tam też w tym czasie mieszkał. Najpierw przy ulicy Gdańskiej 44 i przy Schwedenstraße 7. Po zakończeniu pracy zawodowej i przejściu na emeryturę w 1902 roku mieszkał jeszcze około dziesięciu lat w Bydgoszczy, kolejno pod adresami Moltkestraße 15, Berlinerstraße 6 b, a na końcu przy Hippelstraße 13. W 1912 roku powrócił do Torunia i zamieszkał w lokalu przy ulicy Waldstraße 33 (Słowackiego). Katarzyna Karczewska z Krügerów w jakiś czas po śmierci męża przeprowadziła się do syna Antoniego mieszkającego przy Breite Str. 30/2 (Szerokiej 30 m 2), tam mieszkała do śmierci (+14.01.1921). Zgon Katarzyny zgłaszał syn Antoni, „podasystent kolejowy” zamieszkały pod tym samym adresem.

Jeszcze w 1923 roku pod adresem, Szeroka 30, mieszkał Antoni Karczewski „podasystent kolejowy”, który później w latach 1932 -36 mieszkał przy ulicy Grunwaldzkiej 22 (20).

W Bydgoszczy mieszkał również syn z drugiego małżeństwa Antoniego, Kunibert Stanisław von Karczewski, był kupcem (przemysł.) co odnotowano w książkach adresowych Bydgoszczy z lat 1910 – 1915 i 1936/37.

Księgi adresowe w tym samym okresie wymieniają jeszcze kilku Karczewskich, jednak

⁹⁴ J. Kielecki był majstrem blacharskim, instalatorem, właścicielem domu przy ulicy Mostowej 45 (Brückenstraße 45).

⁹⁵ Der Altsitzer - emeryt, rentier - były właściciel gospodarstwa rolnego na podstawie umowy notarialnej przenosi własność na beneficjentów (np: dzieci) którzy mają obowiązek utrzymywania go do końca życia.

zainteresowanie budzą dwie osoby, „Anton, von, Buchalter” jak zapisano w księgach w 1906 i 1907 roku zamieszkały przy ulicy Hippelstraße 13 i Paul von Karczewski restaurator od 1908 do 1917 roku, mieszkający w Bleichfelde (Bielawy), Kurfürstenstraße 1/2.

Jak zatem wytłumaczyć zamieszkiwanie w 1910 roku, Antoniego Józefa pod adresem Hippelstraße 13 należącym w latach 1906/1907 do Antoniego Karczewskiego „buchaltera”.

Z wcześniejszych ustaleń nie wynikało by Antoni Józef Karczewski miał żyjących synów o imionach Antoni i Paweł. Chyba, że byli to synowie z trzeciego małżeństwa.

Antoni Józef Karczewski we wszystkich dokumentach własnych i dzieci przed nazwiskiem ma podany wyróżnik „von”. **Zmarł w Toruniu 27 października 1914, o godz. 15/45, w wieku 77 ³/₄ lat.** Karczewscy wymienieni w publikowanych księgach adresowych Torunia w kolejnych latach:

1866 - brak adnotacji o osobach o takim nazwisku

1869 - brak adnotacji

1876 - Antoni von Karczewski, Eisenbahn Betriebs Sekretär, Marienstraße 285.

- Antoni, Holzwächter, An der Weichsel (Bazarkämpe).

1880 - brak adnotacji

1884 - Antoni von Karszewski, Eisenbahn Betriebs Sekretär, Altstädter Markt 294/95.

1887 - brak adnotacji

1892 - Antoni von Karczewski, Eisenbahn Betriebs Sekretär, Culmer Chaussee 54.

1897 - Karczewski J., Rentier, Tuchmacherstraße 12.

- Antoni, Eisenbahn Betriebs Sekretär, Culmer Chaussee 54.

1900 - brak adnotacji

1904 - Karczewski A., Pfefferkühler Badestr. 2.

- Xaweria, separat Bäckerfrau, Arabestr. 3.

1908 - brak adnotacji

1912 - Karczewski, Jan, Arbeiter, Bergstr. 31.

- Leon, Pfefferkühler, Altstadt, Markt 12.

- Ludwika, Putzbirektrize, Talstr. 43.

- Stefan, Arbeiter, Eichbergstr. 1.

- Xaweria, Privatiere, Schillerstr. 10.

- von Karczewski, Józef, Reisender, Linbenstraße 58.

1919 - Karczewski Józef, Schlosser, Ulmen-Allee 16 pt

- Stefan, Arbeiter, Eichbergstr. 1.

- Karczewski, Katarzyna, geb. Krüger, Beamtenwitwe, Breite Str. 30 / 2

1923 - Karczewski Albin, piekarz, Żeglarska 24

- Antoni, podasyntent kolejowy, Szeroka 30

- Jan, robotnik, Jana Olbrachta 13

- Jan, robotnik, Łazienna 7

- Jan, robotnik, Piaskowa 7

- Jan, Cieśla, Piaskowa 7

- Józef, przodownik P. P., Przy Rzeźni 41

- Józef, szewc, Szczytna 18

- Mieczysław, urz. wojsk., Kazimierza Jagiellończyka 4

- Stanisław, maszynista, Żeglarska 6

- Szczepan, robotnik, Pod Dęb. Górą 3

- Wiktor, kapitan, Mickiewicza 112

- Karczewska Maria, bez zaw., Żeglarska 6

- Waleria, pokojowa, Szeroka 37.

1932 - Karczewska Anastazja,

- Irena, urzęd., Żeglarska 6

- Łucja, urz., Admin. Dikmana 7

- Łucja, biural., Admin. Dikmana 7

- Maria, bez zawodu, Żeglarska 6

- Maria, bez zawodu, Winnica 103/105

- Paulina, rob., Lubicka 37

- Karczewski Albin, piekarz, Żeglarska 20 (24)

- Antoni, urzędn. kol. Grunwaldzka 22 (20)
- Antoni, robotnik, Batorego 79
- Antoni, robotnik, J. Olbrachta 19 (13)
- Czesław, formiarz, Piaskowa 7
- Franciszek, robotnik, Bielańska 32/36 (38)
- Grzegorz, woźny, Grudziądzka 61 (75)
- Jan, bez zawodu, Piaskowa 7
- Jan, ślusarz, Reja 24 (16)
- Jan, robotnik, Jana Olbrachta 19 (13)
- Jan, robotnik, Pod Dęb. Górą 7
- Jan, podof. zaw., Łazienna 5
- Józef, gazmistrz, Adm. Dikmana 7
- Józef, podof. zaw., Reja 24 (16)
- Jan, robotnik, Jana Olbrachta 19 (13)
- Ludwik, łącznik, Mickiewicza 61 (83)
- Marian, mechanik, lotn., Lotnicza 15
- Stefan, szewc, Żeglarska 7
- Stefan, rob., Pod Dębowa Górą 3
- Szczepan, robotnik, Pod Dębowa Górą 3
- Władysław, szofer, Bydgoska 114 (108a)
- 1936 - Karczewska, Elżbieta, wdowa, Piaskowa 7
- Helena, Podmurna 61
- Klementyna, wdowa, Sobieskiego 36
- Marianna, wdow, Mickiewicza 19
- Paulina, Małe Garbary 25
- Karczewski Albin, piekarz, Żeglarska 20
- Antoni, Mickiewicza 144
- Antoni, robotnik, Batorego 79
- Antoni, robotnik, J. Olbrachta 10
- Antoni, urzędn. kolejowy, Grunwaldzka 22
- Czesław, formiarz, Piaskowa 7
- Grzegorz, woźny, Browarna 7
- Gustaw, kupiec, Wodna 35
- Jan, robotnik, Jana Olbrachta 13
- Jan, robotnik, Łazienna 7
- Jan, robotnik, Pod Dęb. Górą 7
- Jan, robotnik, Reja 24
- Jan, robotnik, J. Olbrachta 10
- Józef, rurmistrz gazowy, Adm. Dikmana 7
- Józef, podof. zaw., Reja 24
- Józef, robotnik, Batorego 75
- Ludwik, robotnik, Stroma 3
- Marian, mechanik, lotn., Lotnisko 203
- Michał, urzędn., skarb., Sz. Chełm. 23
- Mikołaj, oficer zaw., Sobieskiego 36
- Szczepan, robotnik, Pod Dęb. Górą 3
- Władysław, szofer, Bydgoska 112
- Zygmunt, Pod Dębowa Górą 3
- Zygmunt, robotnik, Batorego 75

W latach osiemdziesiątych XIX wieku to jest od 1880 do 1890, Karczewscy byli odnotowani w publikowanych księgach adresowych Bydgoszczy, w kolejnych rocznikach:

- 1880 Franciszek Karczewski, murarz, Thornerstraße 30, oraz Wilhelm Karczewski, garncarz, Schöndorf 3a;
- 1882 Franciszek Karczewski, krawiec, Schwedenstraße 4;
- 1883 Franciszek Karczewski, krawiec, Prinzenhohe 28; Wilhelm Karczewski, garncarz, Schöndorf, Lorenzstraße 19;

- 1884 Franciszek Karczewski, robotnik, Kujawierstraße 28;
Franciszek, krawiec, Schwedenstraße 8;
- 1884 Franciszek Karczewski, robotnik, Kujawierstraße 28;
Franciszek, krawiec, Schwedenstraße 8;
- 1885 Wilhelm Karczewski, garncarz, Schöndorf, Lorenzstraße 19;
- 1886 Wilhelm Karczewski, garncarz, Schöndorf, Lorenzstraße 19;
- 1887 Jan Karczewski, robotnik, Bleichfelde 6;
Paweł Karczewski, robotnik, Schwedenhöhe, Frankenstraße 4;
- 1888 Wilhelm Karczewski, garncarz Schöndorf, Lorenzstraße 19;
Paweł Karczewski, robotnik, ; Schwedenhöhe, Frankenstraße 4;
Tekla Karczewski, wdowa. Adlershorst, Alleestraße 8;
- 1889 Wilhelm Karczewski, garncarz Schöndorf, Lorenzstraße 19;
Adolf Karczewski, ogrodnik; Livoniusstraße 10;
Jan Karczewski, robotnik, Danzigerstraße 115;
- 1890 Wilhelm Karczewski, garncarz, Schöndorf, Lorenzstraße 19;
Franciszek Karczewski, robotnik, Kujawierstraße 27;
Jan Karczewski, robotnik, Danzigerstraße 115.

Natomiast pod koniec XIX wieku w Bydgoszczy w roku 1891 mieszkali: Wilhelm Karczewski garncarz, Schöndorf, Lorenzstraße 19; Adolf Karczewski dzierżawca ogrodu, Adlershorst, Schwedenbergstraße 37; Franciszek Karczewski robotnik, Kujawierstraße 27, i Ludwik Karczewski krawiec, Adlershorst, Adlerstraße 2.

W latach 1892–1894 mieszkały tylko trzy rodziny Karczewskich, których głowami rodzin byli prawdopodobnie: Karczewski Franciszek robotnik, Kujawierstraße 27; Karczewski Ludwik krawiec, Schwedenbergstraße 23 i Karczewski Wilhelm garncarz, Schöndorf, Lorenzstraße 19 .

W 1895 roku wzrosła ilość rodzin do sześciu: Wilhelm Karczewski garncarz, Schöndorf, Lorenzstraße 19, Karczewski Jan robotnik, Danzigerstraße 54, Ludwik Karczewski krawiec, Brunnenstraße 3, Karczewska Maria wdowa po robotniku, Kujawierstraße 27 (prawdopodobnie po Franciszku), Maksymilian dekarz, Kujawierstraße 34 i jeszcze jeden Karczewski Wilhelm garncarz, Kujawierstraße 34 (prawdopodobnie syn wymienionego wcześniej Maksymiliana).

W 1896 roku wymienieni są: Antoni robotnik, Schöndorf, Johannisstraße 4, Jan, robotnik Brenkerhöferstraße 28, Ludwik krawiec, Brunnenstraße 3, Maria owdowiała robotnica, Kujawierstraße 27, Maksymilian dekarz, Kl. Bartelsee 16, Wilhelm garncarz, Schöndorf, Lorenzstraße 19.

W roku 1897 pojawiło się siódme nazwisko Karczewskiego Alwina piekarza, wł., Johannisstraße 4, natomiast w 1898 roku podano tylko cztery osoby: Antoniego robotnika, Johannisstraße 4, Ludwika krawca, Brunnenstraße 3, Maksymiliana dekarza, Schöndorf, Lorenzstraße 10 i Wilhelma garncarza, Schöndorf, Lorenzstraße 19. W 1999 roku pojawia się nazwisko Antoniego von Karczewskiego sekretarza kolejowego, Danzigerstraße 4.

W księdze adresowej Bydgoszczy z 1900 roku, wymienieni są Karczewscy: Antoni robotnik Schöndorf, Johannisstraße 4, Antoni sekretarz klejowy, Danzigerstraße 64, Jan robotnik, F-Wilhelmstr. 28, Jan szewc, Cichorienstraße 6, Ludwik krawiec, Maksymilian dekarz, Stefan murarz i Wilhelm garncarz. W roku 1901 dodano nazwisko Karczewski Eryk technik budowlany, Johannisstraße 4.

W 1902 roku pojawia się Anna robotnica, Bergkoloniestraße 19. W latach 1902 do 1904 maleje liczba odnotowanych Karczewskich z podawanych wcześniej 7 do 4.

W 1905 roku wymieniono Karczewskiego Michała murarza, Schwedenhöhe, Beidenstraße 1b, a w 1906 znajdujemy nowego Antoniego von Karczewskiego, buchaltera, Hoppelstraße 13.

W roku 1907 zapisani są: Alicja von Karczewski rentierka, Kasernenstraße 8, von Antoni sekretarz kolejowy, Antoni robotnik, von Antoni buchalter, Ludwik krawiec, w 1908 wymieniono kolejnych mieszkańców: Karczewskiego Edwarda kowala, Prinzenthal, Hohestraße 12, a w roku 1910, Karczewskiego von Kuniberta kupca, Schwedenhöhe, Taubenstraße 86, Karczewskiego von Pawła

restauratora, Karczewskiego Eugeniusza restauratora, Bahnhofsstraße 73a, i Karczewskiego Józefa kowala, Prinzenthal, Hohestraße 15.

W 1911 roku wymienieni są: von Antoni, emerytowany sekretarz kolejowy, Antoni robotnik, Eugeniusz restaurator, Józef kowal, von Kunibert kupiec, Ludwik krawiec i von Paul restaurator.

W 1914 roku zapisanych jest siedmiu Karczewskich, Antoni garncarz, Eugeniusz restaurator, Józef kowal, von Kunibert kupiec, Ludwik krawiec, Michał murarz i von Paul własność prywatna.

W 1915 roku zapisanych jest też siedem osób, Antoni garncarz, Kazimierz robotnik, Edward kowal, Eugeniusz restaurator, Józef kowal, von Kunibert kupiec i Ludwik krawiec.

W 1917 roku w książce adresowej podano tylko czterech Karczewskich: Kazimierza robotnika, Eugeniusza restauratora, Ludwika krawca i Pawła restauratora. W 1922 roku, już za czasów polskich, dodany jest Karczewski Edward kolejarz, a w 1923, 1926 i 1929 Karczewski Edward ślusarz, występują oni zawsze pod jednym i tym samym adresem, Wincentego Pola 11, na Wilczaku.

Księgi adresowe Bydgoszczy (Allgemeiner Wohnungs – Anzeiger für Bromberg) z okresu zaboru pruskiego podają również mieszkańców przyległych osad, na przykład Adlershorst (Górzyskowo), Bleichfelde (Bielawy), Schöndorf (Rupienica), Schwedenhöhe (Szwederowo), Prinzenthal (Wilczak) i innych, które formalnie nie były włączone w granice administracyjne miasta. Magistrat bydgoski przez wiele lat sprzeciwiał się i odrzucał propozycje władz państwowych by inkorporować osady: Okole, Wilczak, Szwederowo, Bielice, Rupienicę z Glinkami, Małe i Wielkie Bartodzieje, Skrzetusko i Bielawy. Włączenie tych podmiejskich osad do Bydgoszczy nastąpiło dopiero w roku 1907 i kolejnych latach.

Nie mniej jednak księgi adresowe wymieniały mieszkańców tych gmin jako integralną część miasta Bydgoszczy, podając ich miejsca zamieszkania i wykonywane zawody. Stanowi to tylko niewielką pomoc w poszukiwaniach genealogicznych.

Po odzyskaniu niepodległości i powrocie Bydgoszczy do Macierzy, 1 kwietnia 1920 roku, rząd podjął decyzję o włączeniu w granice administracyjne miasta kilkunastu osad, spowodowało to znaczne zmiany w strukturze miejskiej. W kolejnych latach dokonywały się zmiany terytorialne, przypisywano do ksiąg nowe rozrastające się osady, powstawały nowe ulice, dokonywano zmian starych nazw i numeracji domów, zmieniały się również dotychczasowe nazwy osad już jako dzielnic miasta. Mieszkańcy zmieniali adresy zamieszkania, to powoduje, że śledzenie ich losów na tej podstawie jest mało precyzyjne i często odbiegające znacznie od prawdy.

Najwcześniejsza dostępna z tego okresu księga adresowa Bydgoszczy (1922) wymienia siedem osób o nazwisku Karczewski. W kolejnych latach zwiększa się ilość mieszkańców o nazwisku Karczewski do kilkudziesięciu osób. Należy również pamiętać o tym, że podawane są jedynie głowy rodzin (właściciele, główni najemcy mieszkań) i osoby mieszkające samotnie, dlatego też ilu faktycznie Karczewskich mieszkało w Bydgoszczy na podstawie ksiąg adresowych nie można dokładnie ustalić.

- 1922 - Antoni, zdun, Kujawska 71
 - Edward, kolejarz, Wilczak W. Pola 11
 - Kazimierz, stolarz, Kujawska 42
 - Ludwik, robotnik, Chocimska 7
 - Michał, urzędnik P. P., Szwederowo Nowa 15
 - Paul, funkcjonariusz mag., ul. Pomorska 40
 - Teresa, robotnica, ul. Kujawska 15a
- 1923 - Paulina, służąca, W. Bartodzieje, Fordońska 1
 - Antoni, garncarz, Kujawska 104
 - Edward, ślusarz, Wilczak W. Pola 11
 - Kazimierz, stolarz, Kujawska 50
 - Ludwik, krawiec, Chocimska 7
 - Łukasz, robotnik, M. Bart., Ujejskiego 28
 - Mieczysław, Gdańska 75c
 - Michał, poster., P. P., Szwederowo Nowa 15

- Michał, rolnik, Czyżk., Chmurna 6
- Teofil, asystent pocztowy, Lubelska 33
- 1925 - Antoni, garncarz, Kujawska 104
- Antoni, kowal, Łokietka 16
- Bronisław, piekarz, Jackowskiego 4
- Franciszek, biuralista, Kujawska 87
- Kazimierz, fryzjer, Kujawska 30
- Ludwik, krawiec, Chocimska 7
- Michał, urzędnik polic., Nowa 25
- Mieczysław, uczeń, Gdańska 48
- Stefan, robotnik, Stara Szkolna 13
- Teofil, urzędnik poczt., Chwykowo 16
- Bronisława, Ogrodowa 6
- Marta, ekspedientka, Sienkiewicza 51
- Praksesta, Piotra Skargi 13
- Waleria, Chocimska 7
- 1926 - Antoni, czeladnik kowalski, Łokietka 16
- Antoni, kowal, Łokietka 16
- Edward, ślusarz, Wilczak W. Pola 11
- Franciszek, pom. biur., Kr. Jadwigi 15
- Hugo, poljer, Grunwaldzka 23
- Karol, bankowiec, Chwykowo 16
- Ludwik, krawiec, Chocimska 7
- Łukasz, robotnik, Gajowa 39
- Michał, policjant, Nowa 15
- Stanisław, wł. tartaku, Kr. Jadwigi 15
- Tadeusz, ślusarz, Malborska 2
- Teofil, sekretarz pocztowy, Chwykowo 16
- Kasylda, wdowa, Szczecińska 5
- Marta, ekspedientka, Gdańska 49
- Waleria, Chocimska 7
- 1929 - Alfons, robotnik, Senatorska 48
- Antoni, zdun, Kujawska 123
- Antoni, kupiec, Nakielska 128
- Edward, ślusarz, Wincentego Pola 11
- Florian, majster wojsk., Hetmańska 21
- Franciszek, urzędnik, Babia Wieś 4c
- Jan, inżynier, Bernardyńska 7
- Jan, ślusarz, Grunwaldzka 142
- Karol, bankowiec, Poznańska 4
- Kazimierz, stolarz, Kujawska 50
- Leon, rolnik, Senatorska 48
- Ludwik, krawiec, Chocimska 7
- Maksymilian, kowal, Stara-Szkolna 11
- Michał, pracownik pol. państw., Nowa 15
- Stanisław, kupiec, Królowej Jadwigi 15
- Stefan, robotnik, Grunwaldzka 54
- Tadeusz, ślusarz, Malborska 2
- Teofil, sekretarz pocztowy, Chwykowo 16
- Franciszka, Podolska 1
- Helena, Grunwaldzka 142
- Kasylda, wdowa, Szczecińska 5
- Stanisława, służąca, Żuławy 7
- Waleria, Chocimska 7
- 1933 - Antoni, stolarz, Wincentego Pola 6/25
- Antoni, garncarz, Kujawska 10/16
- Bronisław, robotnik, Raclawicka 8/19
- Florian, podoficer zaw., Sowińskiego 3/5

- Franciszek, biuralista, Babia Wieś 21
- Franciszek, robotnik, Nowodworska 18/3
- Hugon, stolarz, Jasna 16/10
- Jan, kowal, Pl. Wolności 1/11
- Jan, prof. Szk. Roln., Pawła z Łęczycy 5/12
- Kazimierz, stolarz, Toruńska 268/34
- Leon, rolnik, Senatorska 69/1
- Ludwik, krawiec, Nakielska 126/4
- Maksymilian, kowal, Łokietka 50/3
- Michał, szewc, Gołębia 8
- Michał, funkcjonariusz, P. P., Nowa 28/7
- Stanisław, przem., Król. Jadwigi 21/6
- Stefan, robotnik, Grunwaldzka 150/6
- Tadeusz, kowal, Plac Wolności 1/3
- Bronisława, ekspedientka, Pomorska 40
- Helena, wdowa, Poznańska 7/3
- Kasylda, wdowa, Szczecińska 9/7
- Maria, Wrocławska 3/5
- Stanisława, gospodyni, Żuławy 3/1
- Urszula, wdowa, Wincentego Pola 6/25
- Waleria, Nakielska 126/4

Na krótko przed drugą wojną światową w latach 1936-37, w Bydgoszczy mieszkało ponad dwadzieścia rodzin Karczewskich, a byli to:

- Antoni, magazynier, Grunwaldzka 118/5
- Antoni, garncarz, Kujawska 10/16
- Antoni, stolarz, Wincentego Pola 6/25
- Bolesław, kolejarz, Śląska 34/8
- Bronisław, robotnik, Szczecińska 10/33
- Florian, podoficer zawodowy, Hetmańska 6/6
- Franciszek, urzędnik miejski, Babia Wieś 21/6
- Franciszek, robotnik, Nowodworska 18/3
- Hugon, stolarz, Wełniany Rynek 9/8
- Jan, profesor, Gdańska 10/9b
- Jan, inwalida, Gdańska 142/1
- Kazimierz, stolarz, Toruńska 268/34
- Kazimierz, Mirosławskiego 2
- Leon, rolnik, Mirosławskiego 2
- Ludwik, kolejarz, Bocianowo 42/8
- Ludwik, ogrodnik miejski, Łokietka 12/2
- Ludwik, krawiec, Nakielska 126/4
- Maksymilian, kowal, Stara Szkolna 8/14
- Michał, szewc, Dwernickiego 5/10
- Michał, emerytowany urzędnik, Nowa 28/7
- Paweł, urzędnik pocztowy, Bronikowskiego 14/3
- Kunibert, przemysłowiec, Śniadeckich 29/4
- Stefan, robotnik, Grunwaldzka 150/6
- Tadeusz, kowal, Plac Piastowski 15/8
- Bronisława, ekspedientka, Chocimska 20/1
- Helena, Toruńska 268/34
- Helena, wdowa, Poznańska 7/3
- Kasylda, wdowa, Szczecińska 9/7
- Klara, Śląska 34/8
- Stefania, Bronisława Piernackiego 64/2
- Urszula, wdowa, Wincentego Pola 6/25

- Waleria, Nakielska 126/4⁹⁶

Jest rzeczą niezmiernie trudną na podstawie zapisów adresowych ustalić poprawnie pokrewieństwo między mieszkańcami o tym samym nazwisku. Jak wcześniej pisałem posiadanie tego samego nazwiska nie zawsze świadczy o związkach biologicznych tych osób.

W przytoczonych powyżej zapisach ksiąg adresowych można się takich powiązań doszukać jedynie tylko wobec kilku osób. W tych przypadkach występują logiczne związki pomiędzy wymienianymi osobami, ich miejscem zamieszkania a prawdopodobnym pokrewieństwem z pozostałymi.

Obecnie żyje w Toruniu i Bydgoszczy wiele osób o nazwisku Karczewski, jest bardzo prawdopodobnym, że część z nich to potomkowie Antoniego Józefa von Karczewskiego.

Użyte w niektórych przypadkach w tekście powyżej, mało precyzyjne określenia miejsca zamieszkania „parafia”, wynikają stąd, że część informacji znalazłem w księgach zwanych sumariuszami. W tym przypadku są to „Sumariusz ogólny akt urodzeń, zaślubin i zejść z VI ksiąg kościelnych parafii Kikół ułożony w 1874 roku za lata 1707-1801”, oraz „Sumariusz urodzeń parafii Sumin 1782-1800 ułożony w 1853 roku”, które podają jedynie wypisy z ksiąg metrykalnych (obecnie już nieistniejących) tych parafii, nie wyszczególniając konkretnej miejscowości gdzie dana osoba się urodziła, zawarła ślub lub zmarła.

Również dosyć często używane są w tym opracowaniu pojęcia i określenia: *prawdopodobnie, chyba czy jest to możliwe* i tym podobne. Są one użyte warunkowo w trybie przypuszczającym, zakładając, że coś mogło się zdarzyć, lecz nie ma na to jednoznacznych dowodów w postaci dokumentów. Ale na podstawie analiz i porównań z istniejącymi faktami jest duże prawdopodobieństwo ich zaistnienia. Wynika to także z braku możliwości dotarcia do wszystkich akt, opisanie szczegółowego pochodzenia każdej z osób, miejsc i wydarzeń ze względu na obszerność materiałów źródłowych, jakie się z tym wiążą. Musiałoby powstać monstrum genealogiczne nie możliwe do łatwego i jasnego rozumienia jego treści.

Z pośród pięciu gałęzi (rodzin) rodu Karczewskich, o których posiadam wiedzę i materiały udokumentowane fotokopiami aktów metrykalnych, to jest z **Radowisk, Wierzbowa, Szembruca** (Bylino), **Bielska** (Ułtowo) i **Młyna Struś** (Ławy)⁹⁷, szczegółowo (na ile pozwala mi obecna wiedza) zostały omówione trzy ostatnie, które bezpośrednio dotyczą moich przodków, ich bliskich krewnych i powinowatych a mających, jak dotychczas odnaleziony, początek swojej genealogii w parafiach Kikół i Sumin.

Umownie nazwałem te gałęzie **liniami BYLINO, UŁTOWO i ŁAWY**, godła te pochodzą od nazw majątków ziemskich, które to dobra posiadali przed wojną potomkowie **Jana (*1803) dzierżawcy z Nogatu, Józefa (*1829) ekonomy z Szembruca i Jana (*1835) ekonomy z Działowa**. Oprócz tego jako załączniki zostały zawarte informacje w formie aneksów, kalendarium i drzew Karczewskich z **Kowalewa, Wielkiej Łąki i Woli**.

Ponadto w pracy tej znalazło się wiele informacji i szczegółowych danych (aczkolwiek nie zawsze ze sobą powiązanych) dotyczących nazwiska Karczewski znalezionych w aktach metrykalnych różnych parafii, w wydawnictwach i dokumentach heraldycznych jak również w dostępnych istniejących już opracowaniach genealogicznych oraz informacje o ich pochodzeniu i źródłach.

Zamysłem tego opracowania jest poszerzenie ogólnej wiedzy o Karczewskich i rodzinach z nimi spokrewnionych a także nie mniej ważne, udzielenie pomocy pasjonatom genealogii w poszukiwaniach swoich korzeni.

⁹⁶ Wszystkie dane o mieszkańcach Bydgoszczy podane w oparciu o Księgi Adresowe Bydgoszczy z lat: 1880, 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1915, 1917, 1922, 1923, 1925, 1926, 1929, 1933, 1936-37.

⁹⁷ Dotyczy to również dokumentów odnalezionych w innych miejscowościach a odnoszących się do osób z tej rodziny.

KARCZEWSKY - gałęzie drzewa genealogicznego (XIX - XX w.)

„LINIA BYLINO”

I. JAN KARCZEWSKI, dzierżawca z **Nogatu**, syn Jana i Anny, wnuk Macieja i Marianny z Bud Sumińskich - Kikoła, brat Andrzeja, urodzony jak wynikałoby z jego aktu ślubu w 1802 a faktycznie 3 lutego 1803 roku w parafii Kikół, ożenił się w Szembruku mając lat 30, w dniu 9 lipca 1832 roku z panną **Katarzyną Chojnowską** lat 18 (*28.11.1814) z Szembruka, córką dzierżawcy - zarządcy, (colono procurie) sołtysa (wójta) Michała Chojnowskiego i Marianny Landsbergowej. Świadcami na ślubie byli Józef von Wierzbicki dziedzic z Szembruka i Marcin Drzymalski nauczyciel.

Wysoka jak na owe czasy pozycja społeczna osób pełniących rolę świadków (dziedzic i nauczyciel) potwierdza w większości tych zdarzeń pochodzenie z równej im warstwy, młodożeńców a na pewno już pana młodego i jego rodziców. Do rzadkości należało, by świadkami na ślubie nowożeńców z plebsu były osoby nobilitowane. Inaczej natomiast było przy chrzcinach, bywały częste przypadki, że dziedzic czy też jego małżonka podawali do chrztu dzieci zasłużonych dla siebie lub majątku pracowników albo bogatszych gospodarzy. Jednak do reguły należało, że kumotrami były osoby równe sobie statusem społecznym, pochodzące z tego samego środowiska a najczęściej z rodziny.

Niektóre tego typu zdarzenia odbiegające od ogólnie przyjętych norm spowodował w XIX wieku okres powstań, gdzie często folwarczni byli towarzyszami broni dziedzica. Zadzierzgnięte tam przyjaźnie a nie rzadko przypadki ratowania życia swemu panu dawały później asumpt do świadczenia tego rodzaju grzeczności i wyrazów wdzięczności.

Jan i Katarzyna mieli dwanaścioro dzieci wszystkie urodzone w Szembruku:

- **Teofil** ur. 21.04.1833
- **Elżbieta Józefina** ur. 14.06.1835
- **Franciszek Teodor** ur. 07.02.1837
- **Marianna Franciszka** ur. 17.08.1839
- **Jan Roman** ur. 20.04.1842 zm. 10.12.1846
- **Anastazja Bronisława** ur. 26.02. 1844
- **Katarzyna Antonina** ur. 22.01.1846 zm. 1934
- **Aleksander Roman** ur. 16.08.1847
- **Hieronim Bronisław** ur. 10.08.1849
- **Antonina** ur. 18.08.1851
- **Celestyn** ur. 25.07.1853
- **Antoni** ur. 1858 zm. 01.06.1890
-

Elżbieta Józefina była dwukrotnie zamężna, w 1855 wyszła za Piotra Kawskiego a w 1858 po wcześniejszym owdowieniu za Wojciecha Migadzerskiego.

Franciszek Teodor ożenił się Anną Jaroszewską, mieli sześcioro dzieci, byli to: Kazimierz (*1874+1898), Jan (*1877), Wacław Ludwik (*1880+1884), Anna Feliksa (*1881+1945), Marianna (*1883), Katarzyna Julia (*1884), wszyscy urodzeni w Nacpolsku parafia Żukowo koło Płońska.

Marianna Franciszka (*1839) poślubiła w 1860 roku Józefa Jezierskiego, Katarzyna Antonina wyszła za mąż za Dzikowskiego.

Aleksander Roman ożenił się z Zenobią Milewską (1843-1926), mieli pięcioro dzieci: Jana, Ludwika, Leokadię, Aleksander i Antoniego (*1877+1932).

Hieronim (*1849), **Antonina** (*1851), **Celestyn** i **Antoni** (*1858), o trojgu z nich nie posiadam żadnej wiedzy. Antoni („żyjący przy bracie”) zmarł 1 czerwca 1890 roku, mając lat 32, o drugiej w nocy, w domu Teodora (Franciszka) Karczewskiego we wsi Nacpolsk parafia Żukowo.

Bardzo ciekawą i barwną postacią w tej rodzinie był tenże **Franciszek Teodor Karczewski** (*1837), jako piętnastoletni młodzieniec (1852/53) z dobrego domu został wysłany do prestiżowego jak na owe

czasy, Królewskiego Katolickiego Gimnazjum Męskiego w Chełmnie⁹⁸, skąd nie wiadomo do końca, z jakich przyczyn (podawane są różne wersje) został usunięty. Następnie jak podają jego noty biograficzne wstąpił do klasztoru, który opuścił na wieść o przygotowaniach do powstania (styczniowego 1863) i organizowaniu w zaborze pruskim tajnych struktur powstańczych, do których aktywnie przystąpił w ramach grupy ochotników kierowanych przez Zygmunta Działowskiego.⁹⁹

W kwietniu 1863 roku, nocą z 21 na 22 oddział ten, w sile około 100 ludzi¹⁰⁰, już pod dowództwem majora Szermentowskiego (Szermentowskiego) przeprawił się w bród przez graniczną rzekę Drwęcę, na teren zaboru rosyjskiego gdzie w południe 22 zatrzymali się na odpoczynek w pobliżu folwarku Nietrzeba koło Chrostkowa w obwodzie lipnowskim.

Nieszczęśliwym zbiegiem przypadku, lub zaplanowanym działaniem Rosjan, być może wojska rosyjskie zostały powiadomione o przejściu oddziału powstańczego z terenu Prus do Królestwa. Powstańcy w czasie odpoczynku zostali zaatakowani przez przeważające kilkakrotnie ilościowo i uzbrojeniem siły Rosjan. Efekt końcowy, mimo wielkiej waleczności, odwagi i determinacji powstańców, jak podają opisy tej bitwy, był do przewidzenia. W potyczce tej zginęło wielu powstańców (źródła podają od kilkunastu do kilkudziesięciu osób), bardzo duża ilość została ranna i dostała się do niewoli, a co niektórym tylko udało się ujść z życiem i uniknąć pojmania.

Teodor Karczewski (metrykalnie Franciszek Teodor), pod tym drugim imieniem w późniejszych latach występował, był ciężko ranny i jak podaje Mirosław R. Krajewski¹⁰¹, cyt: "Przebity bagnietem i posieczony szablami tak, że kozacy uważali go za zabitego", pozostawiając go na placu boju, w nocy został zabrany "przez mieszkające w pobliżu panny Jezierskie". Przewieziony przez granicę do Prus, wyleczył się z ran w majątku ziemianina Sulerzyckiego. Ożenił się jak już wyżej wspomniałem z Anną Jaroszewską, z którą miał sześcioro dzieci: **Kazimierza, Jana, Wacława Ludwika, Annę Feliksę, Marię i Katarzynę Julię**.

W 1874 roku przeprowadził się do Królestwa gdzie został zarządcą w majątku Nacpolsk należącym do rodziny Dembowskich a następnie po śmierci właścicieli w 1889 roku kupił zaniedbany folwark w Żabowo k. Drobin, który doprowadził do rozkwitu.

Mając około lat 70 stracił syna Kazimierza (utopił się), po jego śmierci sprzedał majątek i zamieszkał w Płocku. Prawdopodobnie nie odpowiadało mu jednak życie mieszczańskie i po pewnym czasie ponownie kupił podupadający majątek ziemski, tym razem Drobin - Kisielewo,¹⁰² którą to posiadłość w następnych latach, około 1912 roku, przekazał synowi Janowi. Zmarł 13 czerwca 1934 roku w Drobinie, tam też został uroczystie pochowany.¹⁰³

W 1930 roku **Teodor Karczewski**¹⁰⁴, za zasługi położone w dziele odzyskania niepodległości, został odznaczony przez Prezydenta R P, **Krzyżem Niepodległości z Mieczami**.

Jan (*1877) drugi syn Teodora (Franciszka) i Anny Jaroszewskiej ożenił się z Alicją Dzierzbicką, mieli pięcioro potomstwa: Teodora (1927-1944), Wandę (*1928), Zofię *(1929), Marię (*1931) i Jana (*1937), wszyscy urodzeni w Drobinie.

⁹⁸ **Franciszek Teodor Karczewski** w latach 1852/53 uczył się w Państwowym Gimnazjum Męskim w Chełmnie w tej samej klasie (sexta b) co Eustachiusz Działowski, późniejszy pracodawca Jana Karczewskiego.

⁹⁹ **Zygmunt Działowski** (*1843 +1788) syn Ksawerego (*1799 +1866) dziedzica z Mgowa, krewny Eustachiusza, kolegi z gimnazjum w Chełmnie Teodora Karczewskiego (*1837). Mieli wspólnego prapradziadka Kazimierza.

¹⁰⁰ Franciszka Ramotowska, Tajemne Państwo Polskie, NDAP & D i G, Wa-wa 1999.

¹⁰¹ Z dziejów Powstania Styczniowego na Kujawach i Ziemi Dobrzyńskiej, pod. red. S. Kalemki, Wa-wa 1989.

¹⁰² Księga adresowa Polski z 1929 roku - gmina Drobin powiat Płock - wśród właścicieli ziemskich wymieniony jest **Jan Karczewski**, posiadający majątek Drobin - Kisielewo, 582 ha.

¹⁰³ Informacje podane za A. Papierowskim i J. Stefańskim, **Płocczanie znani i nie znani**, Książnica Płocka 2002.

¹⁰⁴ **Franciszek Teodor Karczewski *1837**, bo o niego tu chodzi, był synem **Jana i Katarzyny Chojnowskiej z Szembruka** wcześniej mieszkającego we wsi **Nogat**, gdzie dzierżawił gospodarstwo. Wymieniony tu **Jan** był bratem **Andrzeja**. Jest mi bezspornie wiadomo, rozszerzając wcześniejszą wzmiankę o Bolesławie i Władysławie, że wnuki Andrzeja; **Bolesław *1867** i **Władysław *1876** utrzymywali także w latach trzydziestych ubiegłego wieku w miarę ożywione kontakty z wnukiem Jana; **Antonim *1877**, bywając wzajemnie w swoich majątkach **Ułtowo, Ławy i Bylino**.

Ta ostatnia informacja pochodzi od wnuka Antoniego Karczewskiego, Tomasza Klepackiego z Warszawy.

Jan przejął po ojcu majątek w Drobinie około 1912 roku. Karczewscy byli właścicielami Drobin, częściowo rozprzedanego w okresie międzywojennym, do parcelacji w 1945 roku pozostało 290 hektarów.

Aleksander Roman (*1847) syn Jana i Katarzyny Cieszkowskiej, młodszy brat Teodora (Franciszka), do 1863 roku był uczniem progimnazjum w Kurzętniku. Mając lat 16 wziął również udział w powstaniu styczniowym. Ożenił się w Pułtusku z Zenobią Milewską (1843-1926), mieli pięcioro dzieci: Jana, Ludwika, Leokadię, Aleksander i **Antoniego** (*1877). Aleksander zmarł 12 stycznia 1932 roku w Płonna Pańska pochowany w miejscowości Góra.

Antoni Karczewski ożenił się w Górze 18 lutego 1918 roku ze Stefanią Swierkocką (*1890), mieli czworo dzieci; Marię (*1919), Krystynę (*1920), Wojciecha Stefana (*1925) i **Elizę Antoninę** (*1930). Antoni zmarł 6 grudnia 1932 roku a Stefania zmarła w 1957 roku, oboje w Płocku, tam też są pochowani.

Maria wyszła za mąż w 1945 roku za Feliksa Wojtulanis (1915-1986), mieli troje dzieci: Marka Stefana (*1946), Ewę Marię (*1948) i Sławomira Jana (*1950).

Krystyna wyszła poślubiła Stanisława Gierzyńskiego (&1945), mieli troje dzieci: Annę (*1946), Jerzego (*1952) i Jacka (*1954).

Eliza Antonina wyszła za mąż w 1956 roku, za Albina Edmunda Klepackiego (*1926), mają dwoje dzieci: **Tomasza Stefana** (*1956) i **Marię Zofię** (*1959).

Tomasz Stefan Klepacki ożenił się w 1982 roku z Danutą Pająk (*1956), mają dwoje dzieci: Aleksandrę Katarzynę (*1983) i Karola Gustawa (*1986).

Maria Zofia Klepacka poślubiła Wojciecha Pasierbskiego (*1949), z tego związku urodziła się córka.

Całość wiedzy o linii „Bylino” aż do czasów dzisiejszych, posiada **Tomasz Stefan Klepacki** z Warszawy, który jest potomkiem, prawnukiem **Aleksandra Romana Karczewskiego**.

„LINIA UŁTOWO”

II. JÓZEF KARCEWSKI, syn Andrzeja i Ludwiki z Cieszkowskich (w 1859 roku już nie żyła, wg zapisu w jego akcie ślubu), wnuk Jana i Anny, prawnuk Macieja i Marianny z Bud Sumińskich - Kikoła, urodził się 9 września 1829 roku we wsi Strzygi, tejże parafii.¹⁰⁵ Pracował jako **ekonom w Szembruku**, ożenił się mając lat 30 (kawaler), w parafii Sarnowo, 25 października 1859 roku z **Eleonorą Kęsicką** (*1840 +1918) córką Ignacego Kęsickiego¹⁰⁶ inspektora¹⁰⁷ z Działowa i Katarzyny Kęsickiej z domu Wichniewicz. Świadcami na ich ślubie byli **Jan Karczewski** (młodszy brat Józefa) i Wincenty Jakubowski.

Eleonora była wnuczką Wojciecha Kęsickiego i Julianny oraz prawnuczką Ignacego Karczewskiego i Ewy Radomskiej, a wyszła za mąż za Józefa Karczewskiego wnuka Jana Karczewskiego i Anny Panter. Jan był bratem Ignacego.

Natomiast Ignacy Kęsicki inspektor z Działowa urodził się 14 stycznia 1815 roku o godzinie dziesiątej rano w Kikole jako syn Wojciecha handlarza i Julianny Karczewskiej córki Ignacego i Ewy Radomskiej z Kikoła, a ochrzczony został w Działowie 15 stycznia tegoż roku. Chrzestnymi byli Ignacy de Działowski i Józefa de Gałkowska.

Dzieci Józefa i Eleonory Karczewskich urodzone na terenie Prus Zachodnich to:

- **Ignacy Maria January** ur. 22.01.1861, Działowo
- **Bolesław Stanisław** ur. 12.11.1867, Turzno - zm. 03.06.1946, Kłobie
- **Marianna** ur. kwiecień 1871, - zm. 07.10.1872, Turzno
- **Michalina Marianna** ur. 05.07.1872, Turzno¹⁰⁸

Dalszego potomstwa, o ile takowe było, nie udało mi się ustalić.

Józef i Eleonora Karczewscy w 1861 roku mieszkali w Działowie, w tym roku 22 stycznia urodził im się syn **Ignacy Maria January**, ochrzczony został dopiero 20 maja tego samego roku a rodzicami chrzestnymi byli Eustachiusz von Działowski i Januaria von Borowski oraz Tadeusz de Branisz i Maria de Działowska.

Józef Karczewski w roku 1867 mieszkał w Turznie gdzie był zarządcą w majątku Działowskich, tu urodził się ich syn **Bolesław Stanisław**, którego rodzicami chrzestnymi byli, Michał von Wilkans i **Jan Karczewski** (brat) inspektor z Brzeźna oraz **Antonina Nicke** panna z Działowa.

Nie jest mi wiadomym, dlaczemu widnieje zapis z Działowa a nie ze Strusia czy z parafii Wielka Łąka, może też pracowała (miała już 21 lat) u Działowskich w Działowie?

Marianna zmarła 7 października, 1872 w Turznie, jako małe dziecko mając 1 rok i 6 miesięcy (aktu jej chrztu nie odnalazłem).

Michalina Marianna urodziła się w Turznie 5 lipca 1872 roku o godzinie 5 rano, ochrzczona została dopiero 13 października a rodzicami chrzestnymi byli **Norbert Karczewski** (brat ojca) gospodarz inspektor z Wielkiej Łąki i **Antonina Karczewska** panna z Turzna. Zapisujący popełnił na pewno błąd pisząc panna, ponieważ Antonina Karczewska to żona Jana od lutego 1868 roku a ponadto w roku 1871 mieszkali w Pilewicach a w 1872 w Działowie.

Zapis dokonany „z sufitu”, działo się to w Turznie, zapisujący prawdopodobnie nie znając dokładnie danych napisał po prostu „panna” i „Turzno”.

¹⁰⁵ W akcie zgonu Józefa jest podana miejscowość urodzenia, **Barbalice**, nie jest ona wymieniona w żadnym z dostępnych źródeł kościelnych i cywilnych dotyczących Polski okresu XIX wieku. Zgłaszający zgon dwaj słuźący z majątku Ułtowo pomylili miejsce urodzenia swojego zmarłego chlebedawcy.

Natomiast jest wieś **Warpalice** gdzie właśnie owi Karczewscy mieszkali, tam urodziło się też młodsze rodzeństwo Józefa, siostra Florentyna i bracia Norbert oraz Jan.

¹⁰⁶ Mało prawdopodobne jest powiązanie z rodem, **Kęsicki** (pisane też Kęszycki) herbu Nałęcz. Rodzina ze szlachty pomorskiej wywodząca się z miejscowości Kęsza, powiat chojnicki.

¹⁰⁷ **Inspektor**, określenie występujące w aktach metrykalnych zamiennie z pojęciami: zarządcą, ekonom, włodarz.

¹⁰⁸ Prawdopodobnie były jeszcze kolejne dzieci między innymi **Piotr**, które urodziły się chyba już w zborze rosyjskim dokąd przenieśli się Józef i Eleonora.

Bolesław Stanisław Karczewski (*1867) ożenił się dwudziestego ósmego marca (dziesiątego kwietnia) 1907 roku z Ewą Natalią Białoskórką (*1889) córką Wojciecha i Antoniny ze Strzeleckich małżonków Białoskórkich, właścicieli dóbr ziemskich Mogielniczka¹⁰⁹.

Ślub został zawarty w kościele parafialnym w Łęgu a świadkami byli Stanisław Grzegorz Lewicki z Dąbrówki przedstawiciel spółki bankowej w Warszawie i Antoni Ostrowski właściciel wsi Ograszka w powiecie lipnowskim.

Jak wynika z aktu małżeństwa Bolesław był w tym czasie zarządcą majątku w Drobinie, będącego wówczas jeszcze własnością Eugeniusza Kunkiela. Później Drobin stał się własnością Teodora (Franciszka) Karczewskiego, który był wujem Bolesława, a w kolejnych latach Drobin był własnością Jana Karczewskiego, syna Teodora.

Bolesław w okresie między pierwszą a drugą wojną światową był właścicielem majątku **Ułowo** koło Bielska¹¹⁰, *może odziedziczonego po rodzicach* Józefie i Eleonorze z Kęsickich małżonkach Karczewskich *lub nabytego za własne oszczędności oraz posag żony*.

W tym majątku w 1918 roku zmarli prawie w jednym czasie jego rodzice, **Józef** 20-go maja a **Eleonora** 29-go maja.

Bolesław i Natalia (tego imienia używała jako zasadniczego) mieli czworo dzieci, trzy córki: **Marię** *1908, **Jadwigę** *1910, **Annę** *1920 i syna **Wiesława** *1924 roku.

W czasie drugiej wojny światowej rodzina Karczewskich została wysiedlona ze swego majątku w Ułowie, gdzie przebywali w czasie wojny nie wiem. Natomiast po wojnie mieszkali w miejscowości Koziółki koło Bielska.

Bolesław zmarł w miejscowości Kłobie gmina Zągoty powiat Bielsk 03 czerwca 1946r. Zgon zgłaszał jego zięć, pierwszy mąż córki Anny, **Roman Kłobukowski**, młynarz. Natalia zmarła w 1975 roku.

Maria (*1908) wyszła za mąż za Adama Świtalskiego 1905-1978, mieli troje dzieci: Alinę 1935-1954, Andrzeja *1941 i Witolda *1947.

Jadwiga (*1910 +1999) wyszła za mąż za **Kazimierza Borkowskiego** 1905-1983, mieli trzech synów: Wojciecha *1933, Jacka *1941 i Janusza *1945.

Wojciech został księdzem, jest na emeryturze mieszka w Wyszogrodzie.

Jacek ukończył medycynę jest lekarzem ortopedą, mieszka w Toruniu. Ma dwoje dzieci, z pierwszą żoną Grażyną córkę Magdalenę *1973, a z drugiego małżeństwa z Hanną syna Szymona * 1993.

Janusz, ożenił się z (?), mają trzech synów: Michała *1972, Jakuba *1975 i Macieja *1977.

Anna była zamężna dwukrotnie, po raz pierwszy za Romana Kłobukowskiego 1916 -1952 z którym miała trzech synów: Stanisława *1941, Jerzego *1944 i Macieja *1947 i po raz drugi za Leona Żurawskiego *1912, z którym miała córkę Marię *1956.

Wiesław 1924-1954 ożenił się z Krystyną Kucharską 1927-2008, mieli dwóch synów: Andrzeja *1951 i Wojciecha *1953.

¹⁰⁹ **Wojciech Białoskórski** właściciel dóbr Mogielniczka i Leonardy, gubernia Płocka, poczta Bielsk. Spis alfabetyczny obywateli ziemskich Królestwa Polskiego, Wyd. 3, nakładem księgarni „Kroniki Rodzinnej”, Warszawa 1912. **Białoskórscy** h. Habdank (Abdank, Awdaniec), jak podają herbarze wywodzą się ze wsi Białoskóry w powiecie sierpskim. Ród bardzo rozrodzony, z niego pochodzą Białoskórscy na Rusi i w Prusach. Białoskórscy pieczętowali się również herbami Dąbrowa, Lubicz i własny. Dobra Mogielniczka leżą około 12 km w linii prostej od Białoskór.

¹¹⁰ Księga adresowa Polski z 1926 roku - w gminie Kleniewo powiat Bielsk - wymienia wśród właścicieli ziemskich **Bolesława Karczewskiego** posiadającego majątek Ułowo, 106 ha.

Andrzej ożenił się z Dorotą, ich syn Jakub * 1978.

Wojciech ożenił się z Anną, ich syn Maciej *1979.

Józef (*1829) i **Jan** (*1835) Karczewscy jak już wcześniej wspomniałem, byli braćmi, synami Andrzeja i Ludwiki Cieszkowskiej a ich synowie **Bolesław** (*1867) i **Władysław** (*1876) kuzynami (stryjecznymi braćmi), utrzymywali oni dosyć ożywione kontakty rodzinne, jak mi wiadomo od mojego ojca (i nie tylko), wzajemnie się odwiedzali w okresie międzywojennym w swoich majątkach **Ułowo** i **Ławy**.

O bardzo bliskim pokrewieństwie **Józefa** i **Jana** potwierdzającym zapisy w sumariuszu akt z Kikoła i aktach ze Strzyg świadczą również fakty bycia tego drugiego świadkiem na ślubie Józefa (&1859) i ojcem chrzestnym jego syna Bolesława (*1867). Także w następnym pokoleniu miało miejsce podobne zdarzenie, tenże **Bolesław** był ojcem chrzestnym Kazimiery (*1906), wnuczki Jana, córki **Władysława** i **Zofii** późniejszych właścicieli majątku Ławy. Chrzcziny miały miejsce w Bielsku, w parafii i domu rodzinnym żony Jana, Zofii.

W większości takich przypadków wyświadczało sobie tego rodzaju przysługi najbliższe rodzeństwo lub krewni stryjeczni i cioteczni, co miało miejsce jak wynika z akt metrykalnych, również w rodzinie Karczewskich.

Całościowe opracowanie linii „**Ułowo**” z okresu dwudziestego wieku pozostawiam najbardziej do tego powołanym, potomkom **Bolesława Karczewskiego**.

„LINIA ŁAWY”

III. JAN KARCZEWSKI, późniejszy ekonom z Działowa, syn Andrzeja (ekonoma) i Ludwiki z Cieszkowskich (w 1859 roku już nie żyła, wg zapisu w akcie ślubu jego brata Józefa), wnuk Jana i Anny Panter, prawnuk Macieja i Marianny z Bud Sumińskich - Kikoła. Urodził się 20 czerwca 1835 roku o godzinie trzeciej po południu we wsi Warpalice parafia Strzygi koło Rypina. Ochrzczony został w dniu 25 czerwca przez księdza Jakuba Lewandowskiego (Kommendari Parafii Strzygskiej, pisownia org.) a rodzicami chrzestnymi byli Ludwik Rzeszotarski i Marianna Wasielewska. O jego życiu w latach 1835 do 1867 nie mam wiedzy, po raz pierwszy pojawia się w aktach kościelnych w 1859 roku parafii Sarnowo, jako świadek na ślubie swojego starszego brata Józefa. Jan ożenił się w dniu 6 (czwartek) lutego 1868, w Wielkiej Łące z **Antoniną Justyną** z domu **Nicke** (*1846 +1937), świadkami na ślubie byli, Michał v. Wilkans i Franz Preus.

Jan i Antonia byli rodzicami siedmiorga dzieci, a są to:

- **Bronisława Agnieszka** ur. 19.03.1870 Pilewice, zm. 12.02.1966,
- **Jan Franciszek** ur. 03.10.1872 Działowo, zm.?,
- **Wanda Łucja** ur. 13.12.1874 Mała Kołuda, zm. 07.08.1948
- **Władysław Jan** ur. 15.10.1876 Struś, zm. 15.08.1945
- **Helena Maria** ur. 23.06.1879 Struś, zm. 1974
- **Walerian Roman** ur. 19.02.1883 Struś, zm. (?)
- **Adam Marian** ur. 16.06.1885 Obory, zm. 06.08.1937

Jan Karczewski według słów mojego ojca miał majątek pod Wąbrzeźnem, uważany był w rodzinie Karczewskich i Nicków za utracjusza. Prawdopodobnie, jak mówią przekazy, przegrał go w karty. Jaka jest prawda trudno teraz powiedzieć i jakich dotyczy czasów. Czy miało to zdarzenie miejsce przed ślubem czy po ślubie z Antoniną?

W 1867 roku, Jan pracował jako zarządca inspektor w majątku Brzeźno należącego do rodziny Działowskich. W tym także roku 21 grudnia był ojcem chrzestnym Bolesława, syna swojego starszego brata Józefa Karczewskiego. Matką chrzestną była Antonina Nicke, jego przysła żona.

Jan ożenił się, jak już wcześniej pisałem, z wymienioną kumą **Antoniną Justyną Nicke** córką Gottliba (Bogumiła) Nicke i Justyny Podzinskiej, urodzoną w miejscowości **Struś Młyn** parafia Wielka Łąka w 1846 roku. Gottlib Nicke był ewangelikiem a Justyna katoliczką, dzieci z tego związku były katolikami.

Młyn w Strusiu był własnością jej ojca **Gottliba Nicke** syna również Gottliba, przybyłego prawdopodobnie na przełomie wieków XVIII i XIX do Prus z Bawarii¹¹¹. Właścicielem Strusia został przez nabycie praw spadkowych po rodzicach swojej żony Antoniny Justyny, nieżyjących Andrzeju i Justynie Podzyńskich z Płużyńskich.

Gottlib Nicke jr, był spadkobiercą i właścicielem dwóch młynów, które nosiły nazwy Struś (Strusmühle) i Krupka (Krupkamühle). Tego drugiego młyna nie zbyt długo bo do czasu sprzedaży w tym samym 1846 roku.

Młyn Struś był zbudowany nad rzeką w dolinie nazywanej po niemiecku Mühlenthal, a po polsku Młyńskiej Dolinie. Rejon Młyńskiej Doliny jest to obniżenie terenowe wzdłuż cieku wodnego zwanego Struga Toruńska lub Struga Rychnowska wcześniej zwana Łachą lub Łąką, wypływającego z jeziora Mlewieckiego na północy dawnego województwa toruńskiego a wpadającego na południu do rzeki Drwęcy, w miejscowości Młyniec. Tereny te na przełomie wieków XIX i XX należały do Prus. Wzdłuż Drwęcy przebiegała granica zaborów.

Więcej informacji o rodzinie Nicke a także młynach Struś i Krupka jest zawarte w aneksach będących uzupełnieniem tego opracowania.

Jan i Antonina po ślubie (&1868) w 1870 mieszkali we wsi **Pilewice** gmina Stolno koło Chełmna gdzie Jan był rządcą w majątku należącego do rodziny Działowskich¹¹². Tu urodziła się im 19 marca najstarsza córka **Bronisława Agnieszka**. Rodzicami chrzestnymi byli Leon Karczewski i Marianna Nicke, siostra Antoniny.

W roku 1872 Jan i Antonina mieszkali w Działowie, 12 października urodził się ich syn **Jan Franciszek**. W Działowie Jan Karczewski był ekonomem w majątku należącego również do rodziny Działowskich¹¹³.

Ojcem chrzestnym Jana Franciszka był **Franciszek Karczewski** (*1831), jest to najprawdopodobniej syn Franciszka von Karczewskiego ze Szczuki (*1805), brata Andrzeja (*1892) i Jana (*1803). Był on w owym czasie (1872) ekonomem w Pilewicach. Czyżby objął miejsce pracy po swoim kuzynie Janie? Matką chrzestną Jana Franciszka była żona Franciszka Karczewskiego, Teresa z domu Richter, z którą ożenił się około 1870 roku. Franciszek w latach 1871 - 1874 pracował jako zarządca w majątku Działowskich w Pilewicach. Tam też urodziło się Franciszkowi i Teresie dwoje dzieci:

- Marta Eleonora (*1871), chrzestnymi byli: Leon Karczewski z Piecewa i Florentyna Bonin z domu Karczewska, z Koziego Rogu.

- Franciszek Xawery (*1874), rodzicami chrzestnym byli: Julian von Borkowski ekonom z miejscowości Czystochleb i jego żona Teresa.

O losach Marty nic mi nie wiadomo, natomiast Franciszek Ksawery ożenił się w 1916 roku (chyba po raz kolejny) z Anną Franciszką Gertemhalm. Ślub odbył się, co zostało odnotowane na marginesie jego aktu urodzenia, w kościele pod wezwaniem św. Jadwigi w Berlinie.¹¹⁴

W miejscowości **Kołuda Mała** gmina Janikowo w pobliżu Inowrocławia, 13 grudnia 1874 roku urodziła się Janowi I Antoninie córka **Wanda Łucja**. Jan był w owym czasie gospodarzem -

¹¹¹ Stwierdzenie, oparte na przekazach istniejących w rodzinach potomków Nicków, Dobrostawy Domachowskiej.

¹¹² Dziedzicem Pilewic był **Leon Działowski** (*1841) brat bliźniak Eustachiusza.

¹¹³ Dziedzicem Działowa był **Apolinary Działowski** (*1838) starszy brat Eustachiusza i Leona. Sprzedał Eustachemu Działowo w latach siedemdziesiątych.

¹¹⁴ W tym berlińskim kościele katedralnym, tak zwanym „polskim”, o czym mało kto wie, odbyła się msza żałobna po śmierci Józefa Piłsudskiego, w której uczestniczył Adolf Hitler.

inspektorem folwarku Sieczkowice¹¹⁵, który od 1873 roku był własnością Eustachiusza i Marii z domu Mittelstaed Działowskich¹¹⁶.

Prawdopodobnie w 1870 roku, w wigilię Bożego Narodzenia ojciec Antoniny, Gottlib von Nicke został zamordowany przez swojego stangreta. Zdarzenie to podobno miało miejsce w czasie powrotu z banku w Toruniu. I z tego to być może powodu Jan z Antoniną, w późniejszych latach, powrócili do Strusia gdzie w latach 1876 do 1883 Jan Karczewski był prawdopodobnie najpierw zarządzającym a później właścicielem (na pewno jednego a może obu) młynów będących wcześniej własnością jego teścia.

Na pewno, na co wskazują dokumenty (akt chrztu) z Torunia, że Jan Karczewski w listopadzie 1875 roku był jeszcze administratorem w majątku Mała Kołuda.

Jak wynika z odnalezionych akt metrykalnych w Strusiu urodziło się jego troje dzieci, **Władysław** *1876, **Helena** *1879 i **Walerian** *1883. W ich aktach urodzenia widnieje zapis miejsce urodzenia Struś Młyn, a zgłaszający urodzenia ojciec Jan Karczewski określany jest jako właściciel (posiadacz) młynów (**Johan von Karczewski Mühlenbesitzer**).

Znaczy to, że Jan, do początku lat osiemdziesiątych XIX wieku był na pewno właścicielem młynów Struś i Krupka w parafii Wielka Łąka.

Natomiast najmłodszy syn Jana i Antoniny Karczewskich, **Adam Marian** urodził się w 1885 roku, nie w Strusiu a w miejscowości **Obory** parafia Ruże (Róże) gmina Zbójno koło Golubia-Dobrzynia, w zaborze rosyjskim. Rodzicami chrzestnymi byli Gustaw Machceński i Justyna Machceńska.

W 1883 roku 21 listopada Jan Karczewski sprzedał młyn w Strusiu za 22.650 marek, Augustowi Ladwig młynarzowi z Łukaszewa koło Gniewkowa i przeniósł się z rodziną z zaboru pruskiego do rosyjskiego. Zamieszkał w miejscowości Obory parafia Ruże (Róże) gmina Zbójno, nabywając tam gospodarstwo. Tracąc na swym statusie, bo tam był już, jak jest zapisane w aktach, tylko rolnikiem a nie właścicielem majątku. Wnioskuje to z tego, że w akcie urodzenia Adama (1885) jest napisane ziemliedieliec (rolnik) a, nie właściciel ziemski - ziemianin (po rosyjsku ziemliewładietiel). Chociaż jak podają opracowania historyczne, urzędnicy w zaborze rosyjskim bardzo niechętnie stosowali polskie określenia dotyczące właścicieli gospodarstw (jak ziemianin) i wpisywali po prostu rolnik lub gospodarz. Niechęć administracji rosyjskiej do polskich właścicieli ziemskich nasiliła się w latach popowstaniowych i restrykcyjnych ukazach carskich skierowanych przeciwko polskiej szlachcie.

Nie mam żadnych dokumentów ani wiedzy z przekazów rodzinnych, co było faktyczną przyczyną migracji Jana, z Prus, do Królestwa Polskiego. W tym okresie, jak podają źródła historyczne, na terenie zaboru pruskiego miały miejsce słynne „rugi pruskie” w ramach, których usunięto z terenu Prus kilkadziesiąt tysięcy Polaków i Żydów, nie posiadających obywatelstwa pruskiego, poddanych rosyjskich i austriackich.

Jednak nie to musiało być przyczyną tej zmiany, ponieważ jak wynika z odczytanej adnotacji na marginesie aktu ślubu Jana i Antoniny, Johan von Karczewski był prawdopodobnie naturalizowany w Prusach (o czym dalej) i posiadał tamtejsze obywatelstwo.

W tym miejscu muszę ujawnić, że w księdze wieczystej Strusia w części III dotyczącej obciążeń hipotecznych figuruje kilka zapisów zadłużenia wziętego pod zastaw nieruchomości Młyn Struś, na kwotę prawie 18 tysięcy marek, które zostały skasowane po sprzedaży młyna. Z tego wynika, że Jan Karczewski przyjechał do zaboru rosyjskiego z niewielką sumą pieniędzy na rozpoczęcie nowego etapu życia, swojego i rodziny.

Może to było jedynym i najważniejszym powodem zmiany zamieszkania rodziny Karczewskich a powstałe długi, jak podaje rodzinna anegdota, powstały ze zbyt częstego wręcz nałogowego grywania w karty.

¹¹⁵ **Jan Karczewski** w akcie urodzenia Wandy Łucji jest zapisany jako: „**der Wirthschafts - Inspektor**”.

¹¹⁶ **Eustachy Działowski** zaślubił w 1873 r., **Marię Mittelstaed** z Kołudy, córkę Władysława i Bernardy Kalkstein, dziedziczkę Małej Kołudy i Sieczkowic.

W akcie urodzenia najmłodszego syna Adama (*1885) odnotowano, że Jan posiadał gospodarstwo w Oborach a z aktu ślubu jego córki Wandy Łucji (&1910) wynika, że pozostawił po sobie gospodarstwo rolne w Gładczynie Szlacheckim. Czyżby namiętny karciarz i hazardzista coś jednak po sobie pozostawił? Jaka jest prawda?

Interesującym jest, że w parafii Ruże, do której przeniósł się Jan, znalazłem wiele akt metrykalnych dotyczących Karczewskich mieszkających tam od pokoleń, jednak dotychczas nie znalazłem powiązań z naszą rodziną.

Wieś **Obory** jak już wspomniałem nie była ostatnim miejscem stałego pobytu **Jana i Antoniny** w zaborze rosyjskim. Jak wynika z akt ślubów ich córek Bronisławy Agnieszki i Heleny Marii jakiś czas, na pewno w latach 1899 i 1900, mieszkali w miejscowości **Brodowo Kuce** koło Strzegocina w parafii **Winnica**, leżącej dwanaście kilometrów na południowy zachód od Pułtuska, w której to owe związki zostały zawarte. W akcie ślubu Bronisławy napisano, że jest ona „córka Jana i Antoniny małżonków Karczewskich – **oficjalistów**”. Wniosek z tego jest prosty, Jan Karczewski nie posiadał tam żadnej własnej ziemi a jedynie był urzędnikiem w cudzym majątku.

W parafii Winnica w tych samych latach żyło kilka rodzin Karczewskich, na ile są one ze sobą spokrewnione nie jestem w stanie odpowiedzieć, wymagałoby to osobnych skrupulatnych i podejrzewam długich poszukiwań. Zasygnalizuję tylko, że byli to między innymi:

- urodzeni w 1847 Jan Karczewski, w 1863 Paweł Karczewski, w 1885 Paweł Karczewski i w 1887 roku Stefan Karczewski;
- Roch Karczewski zmarły w roku 1835;
- Józefa Karczewska z domu Cieślakiewicz, żona Franciszka, zmarła w roku 1883 w Gąsiorowie;
- Franciszek Karczewski z Gąsiorowa, syn Mikołaja i Marianny, który jako wdowiec lat 60 brał ślub w 1895 roku z Petronelą Podgrudną;
- Wincenty Karczewski ze wsi Mieszki Przybyły, syn Józefa i Franciszki z Lejmanów (urodzony w Henrysinie parafia Zatory), kawaler mający lat 20, brał ślub w 1883 z Klementyną Kossakowską;
- Józef Karczewski zawierał związek małżeński w 1911 roku z Julianną Darkowską.

Natomiast z aktu małżeństwa Wandy Łucji Karczewskiej, córki Jana i Antoniny, zawartego w czerwcu 1910 roku, wynika, że zarządzała ona przed wyjściem za mąż gospodarstwem „nieżyjącego ojca Jana”, w miejscowości **Gładczyn Szlachecki** położonej też około dwunastu kilometrów ale na południowy wschód od Pułtuska, w parafii **Pniewo**.

W miejscowości Pniewo żyli w tym samym czasie Józef i Józefa Karczewscy, tak zwani „morgownicy”¹¹⁷, których akty zgonu odnalazłem. Józef syn Marcina i Agnieszki Krawczyk zmarł 15 lipca 1906 mając lat 81, a jego żona Józefa córka Wojciecha i Franciszki z Puławskich zmarła 30 października 1910 roku w wieku lat 73. Odnalazłem również akt zgonu ich córki Marianny, lat 18, zmarłej 23 grudnia 1875 roku w Sosenkowie w parafii Żukowo koło Płońska.

Czy i jakie powiązania rodzinne są między Janem a Józefem Karczewskimi, którzy w tym samym okresie żyli w parafii Pniewo i zmarli najprawdopodobniej w tym samym przedziale czasowym, nie wiem.

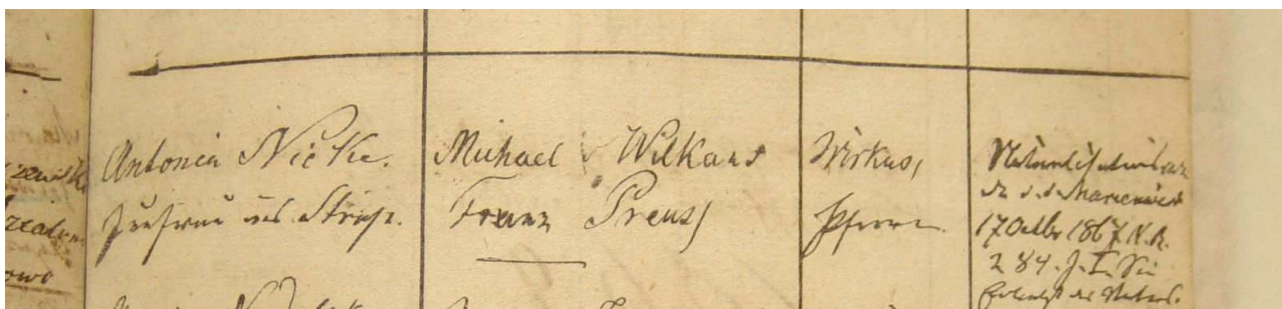
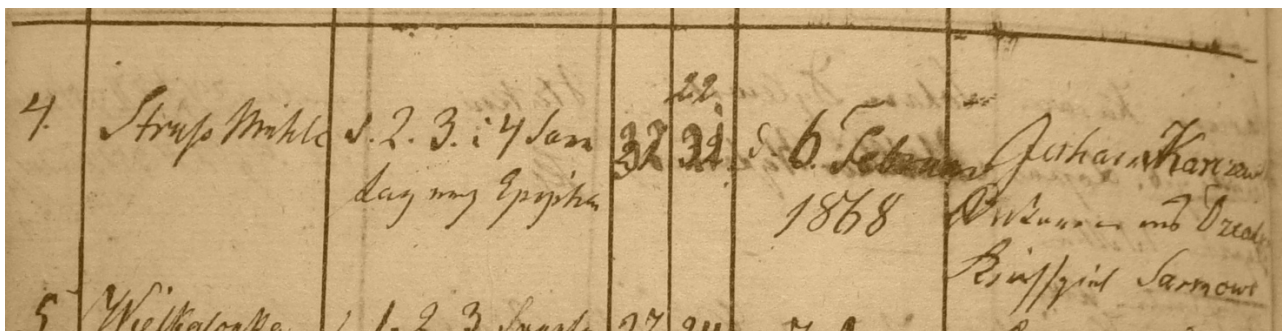
Można się tylko domyślać, że pod koniec dziewiętnastego wieku nasz pradziad Jan Karczewski sprzedał ziemię w Oborach i przybył na stare lata na Mazowsze, w strony pochodzenia swoich prapraprzodków. Tu kupił gospodarstwo i tu dokonał swego żywota. Czy tak było?

Jest to kolejna hipoteza i zagadka do rozwiązania.

I jeszcze jedna łamigłówka związana z Janem Karczewskim. W księdze ślubów parafii Wielka Łąka z 1868 roku, w zapisie aktu ślubu Jana Karczewskiego i Antoniny Nicke, na marginesie drugiej strony figuruje bardzo zagadkowa adnotacja:

¹¹⁷ **Morgownik**, prawdopodobnie określenie pochodzi od posiadanej morgi ziemi, móg to jest około 0,56 ha.

Do przyjętych norm w tym czasie należało pozostawianie na starość rodzicom kawałka ziemi jako alimentację, przeważnie był to 1 móg, stąd prawdopodobnie wzięto się pojęcie „morgownik”.

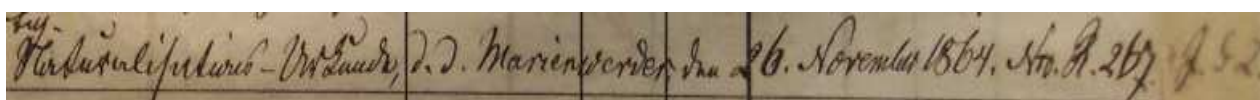

Naturalisations verkunde d. d. Marienwerder 17 Octobr 1867 N.R. 289. J.T. Sie Erlaß der Notar.

Naturalizacja ogłoszona Kwidzyn 17 październik 1867 N.R. 289. J.T. Jego rozporządzenie Notariusz.¹¹⁸

Trzy wyrazy, pierwszy, drugi oraz trzeci od końca, są trudno czytelne. Aktu notarialnego o takim numerze nie znalazłem w archiwum w Malborku, ponieważ w zszytym tomie aktów tego notariusza strony z tym właśnie aktem zostały wyrwane. Było to powodem, że nie mogłem poznać, co jest przedmiotem zapisu w tym dokumencie. Ale czy tu o zwykły akt notarialny chodzi?

Analizując dziesiątki posiadanych fotokopii dokumentów metrykalnych odkryłem prawie identyczny zapis, znacznie bardziej czytelny, w jednej z ksiąg ślubów Torunia (1865), dotyczący Jakuba Sucharskiego, osoby nie będącej w kręgu moich zainteresowań,

nie mniej jednak naprowadziło mnie to na trop do rozszyfrowania adnotacji w akcie ślubu Jana i Antoniny Karczewskich.

Są to numer i data, potwierdzone przez notariusza, aktu **naturalizacji**, przyznania (nadania) tzw. **indygenatu**. Treść: Naturalizacja-ogłoszona d.d. Kwidzyn dn 26 listopada 1864, Nro. R. 267.

Opracowania heraldyczne podają, że **indygenat**¹¹⁹ funkcjonował w różnych okresach, we wszystkich zaborach, oczywiście na swoistych dla każdego z nich zasadach i dotyczył tak zwanych osób „urodzonych”, to znaczy wywodzących się ze stanu szlacheckiego.

S. B. Linde w słowniku podaje, że INDYGENAT - to: „przypuszczenie obcej szlachty do społeczności szlachectwa krajowego. Przez indygenat cudzoziemiec, wypróbowałszy szlachetne swoje urodzenie w

¹¹⁸ **J.T.** - inicjały notariusza, który nazywał się - **Jehne Traugott**, był królewskim obrońcą prawnym i notariuszem w departamencie królewskiego sądu apelacyjnego w Kwidzynie, mieszkał w Sztumie.

¹¹⁹ Jak podaje Wikipedia: **Indygenat pruski** (łac. *indigenatio* - prawo obywatelstwa) – obywatelstwo pruskie. W Prusach Królewskich i na Warmii indygenat pruski wymagany był do piastowania lokalnych urzędów. Przestrzeganie indygenatu pruskiego zaprzysięgał w "articuli iurati" każdy nowo mianowany biskup warmiński. Indygenat pruski stosowano w obsadzie kluczowych urzędów (np. wójta, burgrabiego, geometry i in.); w przypadku ekonoma kapituła musiała wyrazić zgodę na kandydata zaproponowanego przez biskupa.

obcym kraju, mocą stanów na sejmie, przyjęty jest do równości szlachectwa.” W kolejnym tomie w wyjaśnieniu słowa NATURALIZACJA podaje, że jest to: „obrzątek prawny, którym się cudzoziemiec przyswaja i staje zdolnym do osiągnięcia urzędów krajowych. (ob. indygenat)”¹²⁰.

W tym momencie sprawa chyba się sama wyjaśniła. Jan Karczewski był zaliczony do obywateli stanu szlacheckiego Prus Zachodnich w Regencji Kwidzyńskiej. Sic.

Wraz z otrzymaniem pruskiego indygenatu miał prawo stawiać przed nazwiskiem przedrostek „von”, który w Rzeczypospolitej nie stanowił polskiego tytułu szlacheckiego i nie miał dla polskiej szlachty praktycznie żadnego znaczenia poza objawem kurtuazji okazywanej danej osobie przez piszącego lub mówiącego. Na terenie Prus mógł natomiast obejmować lokalne urzędy i godności, nabywać dobra materialne ziemskie i inne oraz podejmować legalnie pracę, w jego przypadku jako ekonom – zarządca, inspektor w majątkach Działowskich.

Niestety nie wiadomo co stanowiło podstawę i jakie dokumenty, przedłożył Jan w heroldii pruskiej w celu udokumentowania swojego szlacheckiego pochodzenia, które były konieczne do otrzymania indygenatu (naturalizacji).

Jan i Antonina Karczewscy, jak już pisałem wcześniej, mieli siedmioro dzieci, czterech synów i trzy córki: Bronisławę Agnieszkę, Jana Franciszka, Wandę Łucję, Władysława Jana, Helenę Marię, Waleriana Romana i Adama Mariana.

Najstarsza córka **Bronisława Agnieszka** urodziła się w 1870 roku w Pilewicach par. Sarnowo gmina Stolno koło Chełmna, **Jan Franciszek** urodził się w Działowie par Sarnowo w 1872 roku, **Wanda Łucja** urodziła się 1874 roku we wsi Kołuda Mała w parafii Ludzisko koło Janikowa w pow. Inowrocław, **Władysław Jan** w 1876, **Helena Maria** w 1879 i **Walerian Roman**¹²¹ w 1883 roku, urodzili się już w Mühlenthalu, Struś Młyn, parafia Wielka Łąka, **Adam Marian** natomiast urodził się w 1885, we wsi Obory parafia Róże powiat Rypin w zaborze rosyjskim.

Jan Karczewski zmarł 18 marca 1904 roku o godzinie trzeciej po południu, w miejscowości Brodowo Kuce parafia Winnica, miał 68 lat 8 miesięcy i 28 dni.

Antonina Karczewska z domu **Nicke**, zmarła w Nieszawie 06.07.1937 roku, tam też została pochowana w grobowcu rodzinnym Śliwińskich. Po śmierci męża i już po ślubie córki Wandy Łucji, prawdopodobnie w 1910 roku lub kilka lat później sprzedała gospodarstwo w Gładczynie Szlacheckim i zamieszkała u Wandy Łucji zamężnej ze Stanisławem Śliwińskim.

Bardzo ciekawym jest fakt, o którym dowiedziałem się od Haliny Strawy córki Wandy Łucji Karczewskiej, że w domu jej rodziców, w którym również mieszkała w latach trzydziestych ubiegłego wieku babcia Antonina, nic nie mówiło się na temat dziadka Jana. O jego osobie, śmierci i miejscu pochówku. **Dlaczego?**

¹²⁰ M. Samuel Bogumił Linde, Słownik języka polskiego, t. I cz. 2 G -L, s. 906, wyd. w 1808 roku, oraz t. II cz. 1 M-O, s. 275, wyd. w 1809 roku, Warszawa u autora.

¹²¹ Na temat życia i śmierci Waleriana Romana Karczewskiego nie posiadam żadnych wiadomości.

KARCZEWSKY - linia Ławy - dzieje najnowsze (XX - XXI w.)

Dzieci i wnuki Jana Karczewskiego i Antoniny z d. Nicke

III-1. Bronisława Agnieszka urodziła się 19.03.1870 w Pilewicach, na terenie ówczesnych Prus Zachodnich, ochrzczona 22 kwietnia, rodzicami chrzestnymi byli **Leon Karczewski** ekonom z Piecewa i Marianna Nicke siostra Antoniny. Bronisława będąc dorosłą pracowała jako pokojówka w majątku, wyszła za mąż (&1899 par. Winnica) za Jana Niedzielskiego (*1877) kucharza dworskiego, mieszkała w miejscowości Sadlno koło Sompolna pow. Konin, mieli pięcioro dzieci:

Marię Janinę *1899+1979, **Stefana** *1901+1967, **Annę** *1904+1986, **Helenę** *1908+1986, **Jana** *(?)+1988.

Bronisława zmarła w Sadlnie w wieku lat dziewięćdziesięciu pięciu, 12 lutego 1966 roku, tam też jest pochowana na cmentarzu parafialnym.

III-2. Jan Franciszek urodził się w Prusach, 03 października 1872 w miejscowości Działowo, ochrzczony 12 października, rodzicami chrzestnymi byli Franciszek Karczewski ekonom z Pilewic i jego żona Teresa z domu Richter. Wyjechał do Ameryki gdzie w miejscowości Newark¹²², ożenił się 13 września 1909 z wdową Marianną Schmelz z domu Malinowska. Prawdopodobnie po zawarciu związku małżeńskiego bliższych kontaktów z rodziną w kraju nie utrzymywał.

III-3. Wanda Lucja urodziła się o godzinie piątej rano 13 grudnia 1874 roku, także w zaborze pruskim, w miejscowości Kołuda Mała, gmina Janikowo w pobliżu Inowrocławia. Co do jej losów z okresu panieńskiego nie mam żadnej wiedzy, jedynie można przypuszczać, że do zamążpójścia przebywała razem z rodzicami. Za mąż wyszła dość późno, bo mając już prawie 36 lat, za administratora majątku Gładczyń Szlachecki, Stanisława Śliwińskiego, pierwszego czerwca 1910 roku w miejscowości i parafii Pniewo, gmina Zatory powiat Pułtusk. W akcie ślubu jest określona jako panna zarządzająca gospodarstwem nieżyjącego ojca Jana Karczewskiego.

Mąż jej Stanisław urodził się 14 maja 1876 roku w folwarku Piotrów parafia Pamięcin w powiecie kaliskim, był synem zarządcy ziemskiego (ekonoma) Tadeusza Śliwińskiego i Praksedy z domu Zarzyckiej. Jako młody chłopak uczył się przez trzy lata w Sieradzu zawodu ślusarza, został wyzwolony na czeladnika 3 marca 1895 roku.

W roku 1895 od 20 czerwca do 12 października pracował jako czeladnik ślusarki w fabryce B. Krzyżanowskiego w Sieradzu.

¹²² **Newark**, miasto w USA w stanie New Jersey należące do zespołu miejskiego Nowego Jorku. Ślub został zawarty w kościele rzymsko katolickim tak zwanym polskim, pod wezwaniem św. Kazimierza, przy ulicy Pulawski Street 92.

Nie wiem, co robił i gdzie pracował w dziesięcioleciu 1896 do 1906. Przypuszczam, że pomagał ojcu w administrowaniu majątkami i zdobywał niezbędną ku temu umiejętność i doświadczenie by samemu zostać ekonomem. Lub, co jest też bardzo prawdopodobne, odbywał służbę wojskową w carskiej armii.

W następnych latach Stanisław Śliwiński pracował już jako zarządca majątków, w Gładczynie od 1907 do 1.07.1910, w Konarach od 1.07.1910 do 21.12.1913, a od 1 lipca 1914 do 1 kwietnia 1918 roku był zarządcą folwarków Nowinki i Drzewica w dobrach Łochów - Jadów powiat sulejowski. Z tych okresów pracy otrzymywał bardzo dobre referencje jako oddany i lojalny wobec właścicieli, pracowity i uczciwy administrator.

Trudno mi powiedzieć, dlaczego po pierwszej wojnie światowej porzucił dotychczasowy tryb życia i pracy decydując się na niezbyt jak mniemam lukratywną państwową posadę.

Wanda i Stanisław Śliwińscy mieli dwoje dzieci, syna **Jarostawa Jana** urodzonego w Konarach parafia Konary w powiecie grójeckim *12.07.1913 i córkę **Halinę Marię** urodzoną *03.08.1917 roku w Nowinkach parafia Sulejów.

W maju 1919 roku Wanda i Stanisław Śliwińscy zamieszkali w Nieszawie gdzie Stanisław pracował w administracji komunikacji wodnej w Nieszawie na posadzie nadzorcy przy budowie portu rzeczno. Od 1922 roku był magazynierem Zarządu Rzeki Wisły do 1.07.1927 roku a następnie, do wybuchu wojny w 1939 roku, pracował jako pomocniczy nadzorca wodny. Zmarł w Nieszawie 19 marca 1943 roku.

Wanda po śmierci męża w tym samym roku na przełomie września i października przeprowadziła się do Warszawy do mieszkającej tam zamężnej już córki Haliny Strawy. Zamieszkała na Żoliborzu przy ulicy Czarnieckiego 78 m 2. Po powstaniu w początkach października 1944 roku Wanda Śliwińska wraz z córką Haliną wyprowadziła się do Drzewicy gdzie mieszkała do marca 1945. W marcu powróciła do Warszawy i zamieszkała u swojego brata, Władysława przy ulicy Targowej 61 m 13, na Pradze, gdzie przebywały do końca marca 1945 roku. W tym też miesiącu przeprowadziły się do Zalesia - Las koło Warszawy. W listopadzie 1945 roku wyjechała wraz z córką i jej mężem na Śląsk do Zabrze. Tam zmarła 7 sierpnia 1948 roku, pochowana jest w Nieszawie.

III-4. Władysław Jan urodził się w Prusach Zachodnich, 20 października 1876, o godzinie szóstej trzydzięci rano, w miejscowości Struś Młyn w parafii Wielka Łąka, koło Torunia. W tym okresie jego ojciec był właścicielem młynów w tak zwanej Młyńskiej Dolinie położonej nad rzeczką Łachą (Łąką) kilka kilometrów od Grębocina.

Pod koniec 1883 roku zamieszkał wraz z rodzicami w Oborach koło Zbójna w zaborze rosyjskim. Podstawowe wykształcenie, w ramach szkoły elementarnej, prawdopodobnie odebrał częściowo w języku niemieckim w Wielkiej Łące w zaborze pruskim i w większości w języku rosyjskim w Oborach w zaborze rosyjskim. Co do losów jego dalszej nauki i późniejszej pracy nie jest mi nic wiadomo, jak również o tym czy służył w wojsku.

Jako 26-cio letni mężczyzna (26 lat 3 m-ce i 21 dni) ożenił się w Bielsku, 04 lutego 1903 roku z **Zofią Wiśniewską** (*1880) urodzoną w Bielsku-Kleniewie, córką Michała i Aurelii z domu Małarskiej małżonków Wiśniewskich, młynarzy.

Władysław Jan Karczewski, jak mówił mój ojciec, nie otrzymawszy prawdopodobnie od swojego ojca Jana żadnego majątku, jako kilkunastoletni młodzieniec wychowany i znający pracę na roli i w młynie prawdopodobnie rozpoczął naukę w zawodzie młynarza. Następnie będąc już dorosłym i znającym się na młynarstwie, przypuszczalnie pierwszą swoją samodzielną pracę rozpoczął też w tym, wyuczonym fachu.

Prawdopodobnie na przełomie stuleci (1898-1902) pracował jako młynarz czy zarządca u Aurelii Wiśniewskiej, która po zmarłym mężu miała wiatraki lub młyn, tego dokładnie nie wiem, ponieważ w akcie ślubu Władysława i Zofii, panna młoda określona została jako córka „małżonków Wiśniewskich młynarzy”, mieszkająca „przy matce” w miejscowości Bielsk koło Płocka. Gdy młodzi się pobierali (&1903), ojciec Zofii, Michał Wiśniewski już nie żył (+1884).

W 1903 roku, to jest w czasie, gdy brał ślub, pracował jako administrator młyna w miejscowości Sułocin (*chyba Sułocin - Tokary*) koło Sierpca.

Zdjęcie poniżej przedstawia rodzinę Wiśniewskich (matkę Aurelię i córki Honoratę, Marię i Pelagię) oraz małżonków Karczewskich (Władysława i Zofię z Wiśniewskich) z synem Janem (siedzi na kolumience) i córką Kazimierą. Zdjęcie zrobione w Płocku w 1906 roku.

W „Słowniku Geograficznym...”, na stronie 214 tomu pierwszego w informacji na temat Bielska podano, że w 1857 roku były tam tylko trzy wiatraki. Jako, że Bielsk położony jest w okolicy bezwodnej i bezleśnej. Natomiast już w „Księdze adresowej Polski” z roku 1926 występuje w Bielsku młyn motorowy i pięciu właścicieli wiatraków a w „Księdze...z 1929” jeden młyn i dwóch właścicieli wiatraków.

Jak opowiadał mi mój ojciec, Michał Wiśniewski miał chyba dwa wiatraki. Władysław Karczewski, gdy pracował u Wiśniewskiego zapoznał jego córkę Zofię, z którą się ożenił.

Władysław i Zofia, o czym mi wiadomo z przekazów rodzinnych i odnalezionych dokumentów, mieli siedmioro dzieci: **Jan Józef** (Giżyno *1904 +1963 Rypin), **Kazimiera** (Bielsk *1906 +1939 Warszawa), **Dionizy** (Starożreby *1908 +1971 Włocławek), **Zyta Zofia** (Bielsk *1910 +1996 Płock), **Władysława Genowefa** (Długie *1917 +1999 Wielka Nieszawka), **Edward** (Długie*+), **Irena Halina** (Ławy *1924 +1992 Zabrze).

Nie mogę odnaleźć aktu urodzenia i zgonu Edwarda, w żadnej z miejscowości, w których mieszkali Władysław i Zofia. To, że było takie dziecko wiem na pewno z przekazu mojej matki i ciotki Ady (Władysławy).

Opowiedziały mi one zdarzenie związane ze śmiercią Edwarda, a konkretnie wypowiedź małej wtedy Władysławy o tym fakcie, stwierdziła ona, że „Eduś zdechł”. Wszystko w majątku zdychało, koń, krowa, kot i pies to i mały Eduś w rozumieniu kilkuletniej, wychowanej na wsi dziewczynki, też „zdechł”, tylko, w którym to było roku żadna z nich nie pamiętała.

Władysław tak jak jego ojciec pracował i mieszkał w wielu miejscowościach, jednak przemieszczał się tylko na terenie guberni płockiej w zaborze rosyjskim.

Pierwszym miejscem pracy jak już wspominałem był prawdopodobnie Bielsk w którym był

zatrudniony u Michała Wiśniewskiego. Następnie był przez jakiś czas administratorem młyna Sułocin (1903), też w rejonie Bielska. Jak wynika z aktów chrztu jego dzieci, podjął pracę jako zarządca majątku Giżyno (1904). Następnie pracował jako młynarz¹²³ chyba w wiatrakach swego nieżyjącego teścia w Bielsku (1906). Po pewnym czasie zatrudnił się jako administrator majątku w Starożrebach (1908) niedaleko Bielska w rejonie administracyjnym Płocka.¹²⁴

Jednak około 1909 roku, Władysław, ponownie wrócił do pracy w Bielsku. Jak mi wiadomo w pewnym okresie czasu, przed pierwszą wojną, pracował też jako zarządca majątku w miejscowości Srebrna koło Płocka¹²⁵.

Kilka lat po ślubie, chyba w marcu 1910¹²⁶ roku, Władysław wyjechał na krótko do Ameryki (USA), prawdopodobnie do swojego starszego brata Jana Franciszka, który tam już mieszkał a w 1909 roku się ożenił z Marianną Malinowska p. v. Schmelz i pozostał na zawsze. Po około dwu czy trzech latach Władysław wrócił, nie dorabiając się w Ameryce większych pieniędzy.

Na krótko przed wybuchem I wojny światowej, około 1913 lub 1914 roku, Władysław wziął w dzierżawę młyn wodny w miejscowości Długie koło Wąpielska w powiecie rypińskim. Tam mimo wydanego w czasie wojny przez Niemców zakazu robienia mąki dla Polaków, pod groźbą kary więzienia i utraty posiadanych dóbr, w nocy mielił zboże okolicznym mieszkańcom i w ten sposób dorobił się pieniędzy.

Pod koniec wojny za zgromadzony kapitał i część pożyczonych pieniędzy¹²⁷ kupił 21 czerwca 1917 roku wspólnie z panem Józefem Mejem folwark **ŁAWY** w pobliżu Rypina¹²⁸ (332 morgi i 15 prętów to jest 170 hektarów 396 metrów), w proporcjach Karczewski 2/3 (ok. 113 ha) i Mey 1/3 (ok. 57 ha) część całości majątku.

Z Długiego do majątku w Ławach Władysław Karczewski przeprowadził się z całą rodziną prawdopodobnie dopiero jesienią 1918 lub wiosną 1919 roku, ponieważ zgodnie z zawartą wcześniej (21.12.1917) pisemną umową w „domu dworskim” jak to zostało określone w § 2 aktu, Józef Mey zastrzegł sobie prawo bezpłatnego zamieszkania do 1 października 1918 roku.

Z trudnych do wyjaśnienia dzisiaj powodów, chyba jakaś nieudana inwestycja w Ławach oraz równocześnie spłacana zaciągnięta pożyczka na zakup Ław, zmusiła go do sprzedaży części gospodarstwa (110 mórg i 205 prętów) za 50.000 marek, Tomaszowi Ewertowskiemu i Stefanowi Poturęckiemu, zostawiając sobie 60 hektarów i 63 ary¹²⁹.

Mimo tych niepowodzeń Władysław Karczewski znany był jako zamożniejszy właściciel i dobry gospodarz, posiadał hodowlane stawy rybne, pasiekę, kopał na sprzedaż torf, osiągał jak na owe czasy wysoką wydajność płodów rolnych, w tym buraków cukrowych.

Jak podano w albumie wydanym w 2000 roku, z okazji stulecia Cukrowni Ostrowite, w latach trzydziestych był jednym z 75 akcjonariuszy tej cukrowni¹³⁰.

¹²³ W aktach chrztów Kazimiery 1906 i Zyty Zofii 1910, figuruje jako „młynarz z Bielska”.

¹²⁴ **Starożreby**, 24 km od Płocka na trasie Płock - Płońsk

¹²⁵ **Srebrna k/ Płocka**, 11 km od Płocka na trasie Płock - Dobrzyń n/W.

¹²⁶ **Władysław Karczewski** lat 34, wymieniony jest jako pasażer statku S. S. Oldenburg, który przyplłynął z Bremy do Nowego Jorku 20 marca 1910 roku.

¹²⁷ Pożyczka z Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego w kwocie 22.300 marek.

¹²⁸ Księga adresowa Polski z 1926 roku - w miejscowości Strzygi, powiat Rypin - wymienia wśród właścicieli ziemskich **Władysława Karczewskiego** posiadającego majątek Ławy, 60 ha. Zobacz także aneks Ławy.

¹²⁹ 60 hektarów i 6292 m².

¹³⁰ Mirosław Krajewski, Stulecie Cukrowni Ostrowite 1900-2000, Dom Wydawniczy Verbum, Rypin 2000.

W Ławach 9 czerwca 1924 roku o godzinie pierwszej w nocy urodziło się Władysławowi Karczewskiemu i Zofii z Wiśniewskich ich ostatnie dziecko, córka Irena Halina.

Zofia przez cały okres małżeństwa zajmowała się domem i wychowaniem sporej gromadki dzieci. Jak przypominam sobie z opowiadań mojej matki, była to kobieta bardzo mądra i pobożna. *Prawdopodobnie jako panienka uczyła się na pensji prowadzonej przez zakonnice, może Urszulanki w Płocku lub we Włocławku?*

Zofia pochodziła z głęboko wierzącej rodziny jej siostra Pelagia została zakonnicą, jeden z braci Józef był księdzem a starszy brat Stanisław jako uczeń seminarium duchownego utopił się w czasie ferii.

Władysław znał dobrze brata swojej żony, Józefa, byli szwagrami i bez mała równolatkami Józef (*1875) a Władysław (* 1876).

Ksiądz Wiśniewski utrzymywał bliskie kontakty z Karczewskimi, wielokrotnie bywał w Ławach u swojej najmłodszej siostry i jej męża, a nawet dawał ślub ich córce Zycie Zofii, w 1933 roku.

Co niedzielę rodzice z młodszymi dziećmi jechali z Ław bryczką (zimą saniami) do kościoła w Rypinie na sumę. Uczestnictwo w tak długiej mszy bardzo dzieciaki nudziło, jak mówiła mi matka przez większość czasu liczyła aniołki na sklepieniu kościoła.

Zofia miała oprawny w skórę modlitewnik, z którym w ostatnich latach prawie się nie rozstawała. W nim to na końcu czy też na początkowych stronach odnotowywała najważniejsze zdarzenia z życia rodziny, w tym urodzenia wszystkich dzieci. Prawdopodobnie zaginął, gdy zostali w czasie wojny eksmitowani z Ław. A może został włożony po jej śmierci do trumny?

W 1938 roku 16 czerwca w Ławach, po długiej i ciężkiej chorobie **Zofia** zmarła, żyła lat 56, pochowana jest w grobowcu rodzinnym na cmentarzu w Rypinie.

Władysław po raz drugi ożenił się 29 lipca 1939 roku, z matką swojej synowej Marii Feliksy Karczewskiej żony syna Dionizego, z **Anielą Łucją Kokorzycką** z domu Grabanowską z Lubrańca (wdową po Janie Kokorzyckim), urodzoną 15 grudnia 1887 roku, a zmarłą 21 kwietnia 1983 roku, (wspólnych dzieci nie mieli).

Jest mi wiadomym, że ślub Władysława i Anieli został zawarty w tajemnicy przed wszystkimi członkami rodziny. W ceremonii ślubnej uczestniczyła tylko jego najmłodsza córka, piętnastoletnia Irena, mająca wtedy wakacje w gimnazjum sióstr Urszulanek.

W dniu 29 lipca, to jest dniu zaplanowanego wcześniej ślubu, Władysław w godzinach rannych urwał kwiatów ogrodowych i polnych, robiąc z nich okazałych rozmiarów bukiet. Kazał parobkowi zaprząć bryczkę a Irene pociągnął się odświętnie ubrać nie wyjaśniając powodu tych zabiegów.

Około godziny dziesiątej wyjechali z domu w Ławach do Rypina, tam udali się na cmentarz gdzie Władysław złożył kwiaty na grobie pierwszej żony Zofii, chwilę się zadumał czy też pomodlił, następnie pojechali do kościoła parafialnego pod wezwaniem Świętej Trójcy gdzie już na nich czekała panna młoda Aniela Łucja Kokorzycka, która przyjechała z Lubrańca autobusem.

Ślub został zawarty o godzinie jedenastej, świadkami byli Antoni Zieliński organista i Czesław Trendewicz kościelny. Obrzęd religijny dopełniony został przez księdza Lecha Grabowskiego wikariusza miejscowego.

Małżeństwo to, jak zapisano w Akcie Ślubu Nr. 49, zostało zwolnione z zapowiedzi przez Kurię Płocką z dnia 21 lipca za numerem 2461.

Po ślubie, jak opowiadała mi moja matka, Władysław zaprosił nowo zaślubioną żonę Anielę oraz ją (córkę Irene) i prawdopodobnie świadków na obiad do restauracji.

Dlaczego, jak wynika z aktu, ślubu drugi ożenek Władysława był owiany tajemnicą nie wiem, również tego nie wiedział mój ojciec. Można jedynie przypuszczać, że Władysław spodziewał się sprzeciwu dorosłych synów obawiających się utraty prawa do dziedziczenia całego majątku.

Władysław Jan Karczewski zmarł 15 sierpnia 1945 r. o godz. 21, w odzyskanym po wojnie majątku Ławy. Żył lat 69, pochowany jest w grobowcu rodzinnym na cmentarzu parafialnym w Rypinie, razem z pierwszą żoną Zofią Wiśniewską.

Jego druga żona **Aniela Łucja Karczewska** primo voto Kokorzycka, zmarła w dniu 21 kwietnia 1983 roku w Lubrańcu, żyła lat 96, pochowana jest przy swoim pierwszym mężu Janie Kokorzyckim we wspólnym grobowcu rodzin Kokorzyckich i Karczewskich na cmentarzu parafialnym w Lubrańcu.

III-5. Helena Maria urodziła się w Strusiu¹³¹ parafia Wielka Łąka pow. Wąbrzeźno 22 czerwca 1879 roku, o godzinie jedenastej trzydzieści przed południem, dawny obszar administracyjny Prus Zachodnich. Co do jej wykształcenia nie mam żadnej wiedzy. Wyszła za mąż (&1900 m. Winnica) za Stefana Ubyszewskiego (*1874) z Warszawy. Zmarła bezdzietnie w 1974 roku w Więcborku koło Sępólna Krajeńskiego.

III-6. Walerian Roman urodził się też w Strusiu 17 lutego 1783 roku, o godzinie piątej rano, co do dalszych jego losów brak informacji.

III-7. Adam Marian Karczewski urodził się o szóstej po południu 2 czerwca 1885 roku, w

¹³¹ **Struś Młyn**, przy trasie Toruń - Kowalewo Pom., 1km od Wielkiej Łąki.

miejsowości Ruże (Róże) w zaborze rosyjskim, ojciec jego Jan miał tam gospodarstwo rolne. Jako dorosły był leśniczym, pracował w leśnictwie Polanka koło Włocławka, ożenił się z Zofią z domu Majewską, mieli dwoje dzieci **Irenę** *1925 i **Jerzego** *1927. Adam zmarł nagle o 12 w nocy 06 sierpnia 1937 roku, mając 52 lata, przypuszczalnie na zawał serca lub wylew, pochowany na cmentarzu w Łęgu koło Włocławka.

Z ożenkiem Adama związany jest przekaz (w rodzinie jego żony Zofii) jakoby rodzina Karczewskich zbojkotowała ślub, nie uczestnicząc w ceremonii i weselu, ponieważ Zofia wywodziła się z niskiego stanu, była pochodzenia chłopskiego. Funkcjonuje też taka opowieść, że Walerianowi, który wybierał się na ślub brata Adama członkowie rodziny Karczewskich połamali koła w bryczce by uniemożliwić mu dojazd na wesele.

Jaka jest prawda nie wiem ale faktem jest, że kontakty rodzinne między Adamem a pozostałym rodzeństwem Karczewskich były bardzo znikome.

Jak mi wiadomo od mojej matki, Adam ze swoim synem Jerzym był w Ławach, u brata Władysława, chyba tylko raz lub dwukrotnie w latach międzywojennych.

Żona Adama po jego śmierci wyszła drugi raz za mąż, w 1938 roku, za Michała Zasadę, z którym miała syna Stanisława (*1939). Zofia Zasada p. v. Karczewska zmarła w 1950 roku w Łęgu.

III-7-2. Jerzy Karczewski urodził się w 1927 roku w miejscowości Polanka parafia Łęg, ożenił się z Haliną * 1937 z d. Ziętarską, mają dwoje dzieci **Urszulę** *1960 i **Cezarego** *1962. **Jerzy** był zawodowym kierowcą, jeździł w PKS na liniach osobowych, na emeryturze pracował jako taksówkarz, mieszkał we Włocławku, zmarł nagle 11.07.1999 r.

Żona Jerzego Halina pracowała w fabryce mebli we Włocławku w dziale zbytu, jest na emeryturze, mieszka nadal we Włocławku i pomaga córce w prowadzeniu pizzerii.

III-7-2-1 Urszula Podgórska z d. Karczewska *1960, mąż Wojciech syn Kacper *1984 i córka Natalia *1988. Rozwiedziona mieszka i pracuje we Włocławku. Prowadzi pizzerię.

III-7-2-2 Cezary Karczewski *1962, żona Małgorzata z domu Gawlak *1964, mają dwóch synów Jakuba *1989 i Macieja *1998. Cezary po szkole średniej we Włocławku, ukończył studia w Łodzi tam się ożenił, mieszka i pracuje

Dzieci i wnuki Jana Niedzielskiego i Bronisławy z d. Karczewskiej

III-1-1. Marianna Janina * 1899 +1979, mąż Franciszek Kołodzki * 1894 +1987
dzieci: Zdzisław *1919 +1994, Maria * 1921 +1993, Krzysztof * 1923 +1986, Zofia * 1926,
Janina Bogumiła * 1928, Anna Barbara * 1929, Andrzej * 1936 +1936, Melania * + 1937,
Wiesława * 1939.

III-1-2. Stefan * 1901 + 1967

III-1-3. Anna * 1904 + 1992, mąż Bolesław Dymel * (?) +(?)
dzieci: Danuta * 1926, Janusz * 1929 +1990

III-1-4. Helena * 1908 + 1986

III-1-5. Jan * (?) +1988, żona: uno Helena (?), duo Teresa (?).
dzieci: Bożena *(?), Elżbieta *(?)

W szczególności tej gałęzi nie wchodzi, dane metrykalne znam jedynie z rozmów telefonicznych z panią **Wiesławą Głodowską** z domu Kołodzką, wnuczką **Bronisławy**, zamieszkałą w Sadlnie pow. Konin.

Dzieci i wnuki Wandy Łucji Karczewskiej i Stanisława Śliwińskiego

III-3-1. Jarosław Jan Śliwiński *12.07.1913 w Konarach. W 1928 roku ukończył 7-mio klasową szkołę powszechną w Nieszawie a następnie trzyletnie Gimnazjum Mechaniczne we Włocławku. W 1934 roku wstąpił do wojska, najpierw do 4 Pułku Lotniczego w Toruniu a następnie po ukończeniu w 1936 roku kursu mechaników samolotowych rozpoczął służbę w CWL w Dęblinie.

Po wybuchu wojny pod koniec września 1939 roku ewakuowany wraz z jednostką przez Rumunię do Francji a w grudniu 1939 przetransportowany do Anglii i przydzielony 1940 do Dywizjonu Bombowego Nr. 300 przeniesiony w 1943 roku do 315 Dywizjonu Myśliwskiego W dywizjonach pracował jako mechanik samolotów. Od września 1943 do kwietnia 1948 służył w 3108 Servicing Echelon. Odznaczony Brązowym Krzyżem Zasługi, medalem lotniczym Bojową Odznaką 303 Dywizjonu Warszawa im. T. Kościuszki oraz angielskimi medalami, War Medal, Defense Medal. Jarosław zakończył służbę wojskową w stopniu sierżanta w 1948 roku.

Ożenił się 26 listopada 1947 z Angielką Maud Davison Nicols z domu Blaney *6.07.1923, mającą syna *30.06.1944. Własnych dzieci nie mieli, pasierb o imieniu Clive, obecnie mieszka w Australii.

W 1948 roku, dziesiątego czerwca powrócił do Polski z żoną i synem, zamieszkali w Katowicach. Jego żona ukończyła w Warszawie 1951 roczny (4.09.50-27.6.51) kurs nauczycielski. Mimo to w tym samym roku z nieznanymi mi powodów wyjechała z synem do Anglii, zgodę na ponowny przyjazd do Polski otrzymała w 1956 roku, powróciła na stałe jednak dopiero w 1959 roku.

Jarosław pracował w Będzińskiej Fabryce Pilników na różnych stanowiskach, na głównym mechaniku kończąc. Odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi w 1969 roku i Krzyżem Kawalerskim Odrodzenia Polski w 1978 r.

Zmarł w +17.12.1990 roku w Katowicach, i zgodnie z ostatnią wolą pochowany jest w grobowcu rodzinnym na cmentarzu w Nieszawie.

Żona Jarosława, Maud Śliwińska po śmierci męża Jarosława wyjechała do syna w Australii.

III-3-2. Halina Maria Strawa z domu Śliwińska *03.08. 1917 w Nowinkach, po ukończeniu w 1930 roku 7-mio klasowej Publicznej Szkoły Powszechnej w Nieszawie rozpoczęła naukę w prywatnym Gimnazjum Żeńskim SS Urszulanek we Włocławku, w czasie nauki mieszkała w internacie u zakonnic.

Jako młoda dziewczyna, a wiem to z jej opowiadań, w czasie wakacji odbywała wraz z bratem rowerowe wycieczki do siostry swojej matki Bronisławy Niedzielskiej mieszkającej w Sadlnie to jest około 40 kilometrów od Nieszawy.

W związku z tym, że rodzice a przede wszystkim babcia Antonina, (która naukę finansowała) chciała by Halina po ukończeniu gimnazjum studiowała, przeniosła się w ósmej klasie 20 sierpnia 1934 roku, do Gimnazjum Państwowego Żeńskiego im. Marii Konopnickiej też we Włocławku, które dawało prawo (matura państwowa) do studiowania.

W maju 1935 roku zdała gimnazjalny zwyczajny egzamin dojrzałości typu humanistycznego przed Państwową Komisją Egzaminacyjną.

Po maturze rozpoczęła w 1935 roku studia humanistyczne na Uniwersytecie Warszawskim, które ukończyła po wojnie w 1946 roku, uzyskując dyplom i tytuł magistra filozofii w zakresie filologii klasycznej.

W latach 1945/46 ukończyła pierwszy rok nauki w klasie fortepianu, w Instytucie muzycznym im. Mieczysława Karłowicza w Zabrzu.

W czasie studiów poznała Jerzego Strawę (*1915) studenta Politechniki, wyszła za niego za mąż 6 lutego 1940 roku. Ślub odbył się w Warszawie w kościele po wezwaniu św. Aleksandra.

Mieli syna **Jarosława Jana** *28.03.1942, który zmarł w czasie Powstania Warszawskiego +16.09.1944 roku. Został pochowany w czasie trwających walk na chodniku ulicy Marszałkowskiej, przy której to ulicy mieszkali Strawowie. Później ekshumowany i pochowany na cmentarzu na Powązkach kwatery 138 a, szereg 7 grób 7.

Po wyzwoleniu, w kwietniu 1945 roku, zamieszkała z mężem w Zabrzu przy Placu Krakowskim 8, w maju została zatrudniona jako sekretarka dykcji w Gimnazjum Męskim w Zabrzu gdzie pracowała do 20 grudnia 1945 r. Następnie pracowała jako nauczycielka w Żeńskim Gimnazjum w Bytomiu 1946-47, Szkoła Ogólnokształcąca w Gliwicach 1948-50, Szkoła Ogólnokształcąca w Zabrzu 1950.

W latach od września 1950 do 31 maja 1989, pracowała w różnych instytucjach na różnych stanowiskach, między innymi w PKO Katowice, Cechu Rzemiosł Różnych, PTHW Gliwice, MHD Zabrze, CSO Katowice, ZETO Katowice, Woj. Zakład. Transportu Bielsko Biała i NBP Mysłowice przekształconym w Bank Przemysłowo Handlowy w Krakowie oddział w Mysłowicach, skąd przeszła na emeryturę.

Jerzy Strawa pracował do 1 lutego 1950 roku w Zabrskiej Wytwórni Siatek Drucianych. W tym okresie Strawa związał się ze swoją pracownicą (sekretarką?) pochodzenia niemieckiego. Ta sytuacja doprowadziła do rozpadu jego pierwszego małżeństwa, rozwód nastąpił 15 grudnia 1955 roku.

Jerzy już wcześniej, w kwietniu 1952 roku, wyprowadził się do Warszawy, pracował Centrali Handlu Zagranicznego „Metalexport”. W ramach obowiązków służbowych często wyjeżdżał do Niemiec, gdzie nawiązał współpracę z amerykańskim wywiadem. Został zatrzymany na lotnisku Okęcie w Warszawie przy próbie wyjazdu z materiałami wywiadowczymi do Niemiec. Prawdopodobnie zadenuncjowany przez drugą żonę, która obawiała się, że Strawa już z wyjazdu, nie powróci do Polski, pozostawiając ją samą w kraju.

Aresztowany pod koniec marca 1967 roku, osądzony przez Sąd WOW w Warszawie (sygnatura akt So 711/67) został skazany 22 grudnia 1967 roku na karę śmierci przez rozstrzelanie, za szpiegostwo na rzecz Agencji Wywiadu Obronnego USA (DIA). Mimo wniesionej rewizji przez adwokata wyrok nie został zmieniony. Prośba o ułaskawienie i zmianę wyroku również nie dała rezultatów, Rada Państwa nie skorzystała z prawa łaski. Egzekucja została wykonana 2 lub 8 maja 1968 roku w Więzieniu Mokotowskim przy ulicy Rakowieckiej 37 w Warszawie, była to przedostatnia egzekucja w PRL osoby skazanej za współpracę z obcym wywiadem. W czasie procesu sąd wojskowy stwierdził, że za swoje informacje otrzymał 6 tysięcy dolarów.

Śledztwo przeciwko Jerzemu Strawie, prowadził oficer SB, porucznik a po marcu 1968 roku, kapitan

Hipolit Czesław Starszak.¹³² „Nawet polubiłem Strawę. Spędziliśmy razem kilka miesięcy” - wspomina Starszak wielogodzinne przesłuchania. Do dziś pamięta miejsce i rok urodzenia Strawy oraz imię jego niemieckiej żony (drugiej żony, AK).

Gdzie został pochowany nie wiadomo. Mimo wieloletnich starań Haliny, pisania próśb w tej sprawie do najwyższych urzędów państwowych, nie ujawniono jej tego faktu. Argumentując odmowę, że jako rozwiedziona z Jerzym Strawą nie ma prawa do takiej informacji.

Halina w lutym 1960 roku ukończyła Wyższą Szkołę Ekonomiczną na Wydziale Przemysłu w Katowicach uzyskując dyplom magistra ekonomii.

Zmarła nagle w Katowicach, 14.01.2003 roku, pochowana zgodnie z wyrażonym wcześniej życzeniem w grobowcu rodzinnym Śliwińskich w Nieszawie.¹³³

Dzieci i wnuki Władysława Jana Karczewskiego i Zofii z d. Wiśniewskiej

III-4-1. Jan Józef Karczewski * 1904 w m. Giżyno koło Płocka + 1963 w Rusinowie
żona **Regina** z d. Kuczmarska * 1923 + 1998
dzieci **Zdzisław** * 1946, **Alicja** * 1947, **Barbara** * 1949, **Wiesław** * 1951+2007, **Zenon** *+?

Na zdjęciu od góry Zdzisiu, babcia Kuczmarska, Basia, mama Regina, Alicja i Wiesiu.

Jan Józef urodził się 15 marca 1904 roku o trzeciej po południu w miejscowości Giżyno niedaleko Płocka. W okresie międzywojennym mieszkał razem z ojcem Władysławem w Ławach pomagając w majątku. W czasie wojny dostał się do niewoli niemieckiej, w niewoli chorował w efekcie, czego został z niej zwolniony. Po powrocie z Niemiec zatrzymał się u swojej siostry Zofii Wiśniewskiej w majątku, Szczutowo. Po aresztowaniu męża Zofii, Tadeusza Wiśniewskiego przez Niemców, Jan wyjechał do Rusinowa, koło Rypina i zatrzymał się u Kuczmarskich, ożenił się z Reginal Kuczmarską córką gospodarza, u których pracował i mieszkał. Po wojnie po podziale Ław gospodarował na przypadłej mu z tego podziału części (18 ha) i ziemi, którą otrzymała Regina w posagu. Gospodarzył jednak niezbyt umiejętnie, ponadto poważnie chorował na płuca, gospodarstwo popadło w ruinę w większości zostało wyprzedane by zapewnić potrzebne pieniądze na leczenie. Do roku 2006 na kilku (ok. 7) hektarach pozostałych z ojcowizny w Rusinowie gospodarował jego najmłodszy syn Wiesław, nie ożenił się,

¹³² Informacje o H. Starszaku, procesie i egzekucji podane za tygodnikiem „Wprost”, Nr 1121 z 23 maja 2004 r.

¹³³ Dużo ciekawych informacji dotyczących życia Haliny Strawy uzyskałem od jej koleżanki z lat szkolnych i wieloletniej przyjaciółki, pani Lucyny Ročławskiej, zamieszkałej w Nieszawie;

mieszkała z nim matka Regina do śmierci w 1998 roku. Wiesław w 2006 roku ziemię sprzedał, pod koniec roku zachorował na płuca, zmarł 25 stycznia 2007 roku, w Bydgoszczy.

Jan i Regina Karczewscy pochowani są w rodzinnym grobowcu Karczewskich na cmentarzu w Rypinie, tam też pochowany jest Wiesław.

III-4-2. Kazimiera Czaplińska z d. Karczewska * 1906 + 1939
mąż **Tadeusz Dariusz h. Drogosław Czapliński** * 1907 + 1980,
córka **Jolanta** * 27 stycznia 1937, wyszła za mąż 01.09.1959 za **Janusza** Serkowskiego
*19.06.1936 + 2003:

Kazimiera urodziła się 6 maja 1906 roku w Bielsku w pobliżu Płocka. Po ukończeniu szkoły średniej rozpoczęła studia na Uniwersytecie Warszawskim (medycynę lub teologię) od 30 września 1926 roku gdzie poznała studenta prawa Tadeusza Czaplińskiego, bez zgody ojca przeniosła się na studia prawnicze w 1928 roku (Indeks wystawiony 13 listopada), czym go zdenerwowała do tego stopnia, że przestał płacić za jej naukę.

Prawo ukończyła w 1937 roku, o własnych siłach „finansowych”, przy niewielkiej materialnej pomocy ze strony matki. Kazimiera 19 kwietnia 1933 roku poślubiła swoją studencką miłość Tadeusza Dariusza herbu Drogosław Czaplińskiego lat 25, dla którego zmieniła studia i weszła w konflikt z ojcem. Ślub miał miejsce w Warszawie w parafii św. Aleksandra. Pod koniec września 1939 roku zginęła w domu podczas ostatniego nalotu na Warszawę, na ulicy Wilczej 6.

Odkopana spod gruzów 2 października, została pochowana na Powązkach, kwatery 257 b, rząd 4 grób 19.

Jej córka **Jolanta** jako dwuletnie dziecko uratowała się z tego bombardowania, podmuch wyrzucił ją z mieszkania.

Tadeusz Czapliński w 1942 roku ożenił się po raz drugi. Po wojnie mieszkał z żoną i córką z pierwszego małżeństwa w Skierniewicach. Jolanta po maturze 1953 roku w Liceum B. Prusa w Skierniewicach rozpoczęła studia aktorskie na PWST w Warszawie, które ukończyła w 1957 roku uzyskując dyplom aktora dramatu i tytuł magistra sztuki. Od tego roku grała w Teatrze Polskim w Warszawie do 2000 roku.

W 1959 roku wyszła za mąż za Janusza Serkowskiego, rozwiodła się w 1974 roku.

U honorowana w 1988 roku medalem Za Zasługi dla Teatru Polskiego w Warszawie, odznaczona w 1993 roku Złotym Krzyżem Zasługi RP.

W 1997 roku ukończyła studia podyplomowe na ATK w Warszawie, na kierunku nauk o rodzinie.

Od 2000 roku jest już na emeryturze, mieszka w Warszawie, Jolanta Czaplińska ma dwie córki: **Joannę *1963 i Ewę Irenę *1975**

III-4-3. Dionizy Karczewski * 1908 + 1971 & 1938
żona **Maria Feliksa** z domu Kokorzycka * 1920 +2006
dzieci **Zofia** * 1939, **Józef Jan** * 1943, **Ryszard Wiesław** * 1947 + 1999

Dionizy urodził się 9 października 1908 roku o czwartej po południu w Starożrebach koło Bielska, w okresie przedwojennym ukończył szkołę rolniczą, mieszkał z rodzicami w Ławach pomagał w majątku i razem z ojcem i bratem polował. Rodzice ustalili, że Dyziek będzie dziedziczył ziemię, ojciec rejentalnie zapisał mu majątek. Jednak Dyzio, po zostaniu dziedzicem zamiast pracować w gospodarce większość czasu spędzał w Rypinie grając w bilard. Z tego powodu ojciec też notarialnie odebrał mu zapis.

Dionizy ożenił się z Marią Feliksą Kokorzycką z Lubrańca. Żeniąc się otrzymał od ojca 2000 zł, które jego teściowa Aniela zainwestowała w sklep czapniczy w Lubrańcu gdzie po ślubie młodzi zamieszkali.

Po wysiedleniu Karczewskich przez Niemców z Ław, udali się oni do Warszawy w Generalnej Guberni. Również Dionizy z rodziną zamieszkał w Warszawie (prawdopodobnie w 1942 roku). Jego teściowa Aniela Grabanowska primo voto Kokorzycka została w 1939 roku drugą żoną jego ojca Władysława Karczewskiego. Maria była cały czas pod matczyną kuratelą, Dionizy pracował w warsztacie czapniczym u teściowej, która była z zawodu czapniczką i miała zakład najpierw na Woli a

później na Pradze. Dionizy i Maria w Warszawie mieszkali przy ulicy Ogrodowej.

Po wybuchu powstania Dionizy z Ogrodowej przeprowadził się na Pragę. W trakcie przenoszenia reszty bagażu, w dniu 5 sierpnia, wraz ze szwagrem Władysławem Kokorzyckim zostali aresztowani i umieszczeni chwilowo w kościele na Woli a wieczorem przewiezieni (pociągiem) do obozu przejściowego w Pruszkowie, utworzonego na terenie zakładów naprawczych taboru kolejowego.

Po trzech dniach załadowano ich ponownie do wagonów towarowych w celu wywiezienia najprawdopodobniej na roboty do Niemiec lub do obozu koncentracyjnego. Jednak los był dla nich łaskawy, maszynista przejeżdżając przez dworzec w Grodzisku bardzo zwolnił, udało się im wyskoczyć na peron i wmiszać się w oczekujących tam ludzi na normalny pociąg. Niemieccy strażnicy transportu zorientowawszy się w sytuacji, po minięciu stacji w Grodzisku zatrzymali pociąg i pozamykali dokładnie drzwi w wagonach.

Dionizy powrócił do Warszawy gdzie ponownie został zatrzymany i wywieziony na roboty do Niemiec. Pracując u "Bauera" nauczył się pić alkohol, czego przed wojną nie czynił, odbiło się to niestety na jego późniejszym życiu. Po powrocie z Niemiec już po wojnie zamieszkał w Lubrańcu przy rynku, rodzinnym mieście żony gdzie prowadzili zakład i sklep czapniczy, znajdujący się w domu wybudowanym przed wojną (1931) będącym własnością teściowej Anieli. Przez wiele lat, bo aż od przed wojny, Dionizy był myśliwym.

Zmarł w szpitalu we Włocławku, pochowany jest w rodzinnym grobowcu Kokorzyckich w Lubrańcu.

Maria po wylewie częściowo sparaliżowana, mieszkała jakiś czas u syna Józefa w Białymstoku a ostatnio w DPS w Kowalu, zmarła w Włocławku, 30 czerwca 2005.

Pochowana w grobowcu rodzinnym Kokorzyckich i Karczewskich na cmentarzu parafialnym w Lubrańcu.

III-4-3-1. Zofia urodziła się 30 listopada 1939 w Lubrańcu. W pierwszym roku wojny przenosi się wraz z rodzicami do Warszawy gdzie mieszkają do wybuchu powstania, po aresztowaniu i zesłaniu przez Niemców ojca Dionizego do obozu, razem z matką i młodszym bratem Józefem zamieszkała w Opaczu koło Warszawy.

Po zakończeniu wojny z matką powraca do Lubrańca. W Lubrańcu kończy szkołę podstawową w 1953 roku i liceum ogólnokształcące w roku 1957. Po rocznej przerwie w 1959 roku podejmuje naukę w Państwowej Szkole Pielęgniarstwa Dziecięcego w Warszawie. Naukę kończy otrzymując dyplom w dniu 6 lipca 1961 roku.

Zofia 15 października 1961 roku wychodzi za mąż za **Zdzisława Skoczka**. W tym samym roku przenosi się do Dzierżoniowa niedaleko Wrocławia (60 km). Tam mieszka u rodziców męża do roku 1962. W roku 1962 Skoczki przeprowadzają się do Świdnicy, tam podejmuje pracę w Przychodni Obwodowej w Świdnicy (10.02.1962-10.11.1962).

15 sierpnia 1962 urodziła syna **Andrzeja**. W czasie dwuletniej przerwy po narodzinach zajmowała się wychowaniem dziecka.

W 1964 z całą rodziną przeprowadza się do Bielawy. Ponownie podejmuje pracę 1 września 1964 roku na stanowisku nauczycielki zawodu w Zasadniczej Szkole Asystentek w Bielawie gdzie uczy do 31 grudnia 1966, a od 1 stycznia 1967 do 31 stycznia 1968 na stanowisku kierownika internatu.

W 1967 roku podejmuje naukę na zaocznym Studium Nauczycielskim Średnich Szkół Medycznych w Warszawie, którą kończy dyplomem w roku 1970.

W 1968 roku w związku z likwidacją Szkoły Asystentek w Bielawie zostaje przeniesiona do Liceum Medycznego w Dzierżoniowie gdzie pracuje do 1984.

26 września 1970 urodziła syna **Piotra**. W tym samym roku przeprowadziła się wraz z rodziną do Dzierżoniowa, 28 maja 1972 urodziła trzeciego syna **Zbigniewa**.

Dnia 1 września 1994 przeszła na emeryturę, mieszka w Dzierżoniowie.

Zdzisław Skoczek, syn Stefana i Berty Wojtaś, urodzony (wg pamiętających go z młodości sióstr i braci ciotecznych) w 1934 roku, wg oficjalnych dokumentów 1935 r., a w jednym z dokumentów jest nawet data 1936, wszędzie pojawia się data dzienna 22 listopada.

Poniżej reszta z odręcznie spisanego życiorysu w skrócie:

Zdzisław urodził się 22 XI 1935 w Dębinach powiat Dubno woj. Wołyńskie. Wyjechał stąd w 1941 r. do Dubna a następnie do Pionek pow. Radom, rozpoczął tu naukę w szkole w Pionkach. W lutym 1942 wyjeżdża z rodzicami do Chmielnika woj. Kieleckie. Mieszka tam do 1946 r. Wtedy wyjeżdża do Kolbud pow. Gdańsk. Kończy tu naukę w kl. VI i rozpoczyna VII klasę. W 1949 r. wyjeżdża z rodzicami do Bielawy Dolny Śląsk kończy tu kl. VII i VIII. Rozpoczyna naukę w Technikum Mechanicznym w Dzierżoniowie (7 km od Bielawy).

W 1951 r. przenosi się z rodzicami do Dzierżoniowa. W roku 1954 kończy Technikum Budowy Maszyn Włókienniczych i zdaje egzamin na studia. Przerzywa studia (ze względu na zdrowie jak pisze) i wraca do Dzierżoniowa i podejmuje pracę 15/04/1956 r. Jednak w roku akademickim 56/57 wraca na studia i kończy 30/06/1961 r. 06/09/1961 rozpoczyna prace w Fabryce Wagonów w Świdnicy, 14/10/61 poślubił Zofię Karczewską w Lubrańcu pow. Włocławek.

Po ślubie zamieszkali razem z rodzicami w Dzierżoniowie. 15 stycznia 1962 otrzymują wspólnie mieszkanie w Świdnicy gdzie rodzi się Andrzej. Zdzisław 18 listopada 1963 zmienia pracę. Zostaje Kierownikiem sekcji konstrukcji narzędzi w BFP, skrót to chyba Bielawska Fabryka Prostowników. 01/04/67 zmienia stanowisko na szefa produkcji i pracuje na nim do 31/04/68 r. Od 01.05/69, jako główny technolog pracuje do 23/10/70 r.

Zmarł 15 lutego 1994 w szpitalu w Dzierżoniowie, pochowany na cmentarzu komunalnym.

III-4-3-2. Józef Jan urodził się 3 marca 1943 w Warszawie, szkołę podstawową i liceum ukończył w Lubrańcu. W 1970 roku rozpoczął studia na Politechnice Warszawskiej, po dziesięcioletnim okresie nauki w 1980 roku rozpoczął pracę na Uniwersytecie w Białymstoku. Kolejno później pracował w Zakładzie Energetycznym i w Chłodni w Białymstoku na stanowiskach głównego mechanika i energetyka, pracował tam do 1995 roku. Ożenił się z **Elżbietą Zadurą**, rozwiedzeni. Bardzo poważnie chorował na serce jest po dwu zawałach 1994 i 1996 wszczępieniu baypasów, aktualnie na rencie, mieszka i prowadzi własną działalność gospodarczą w Białymstoku, ma dwóch synów Krzysztofa Kamila *1975 i Pawła Piotra *1985.

III-4-3-3. Ryszard Wiesław urodził się w Lubrańcu 20 września 1947 roku. Ukończył liceum ogólnokształcące w Lubrańcu. Ożenił się z **Aleksandrą Sikorską** z Lubrańca, zmarł 1999 roku, mieszkał i pracował w Lubrańcu, z tego związku urodziły się trzy córki Renata *1970, Jolanta *1972 i Edyta *1981. Renata ma syna Bartosza *1994 Krawczyka.

III-4-4. Zyta Zofia Wiśniewska z domu Karczewska, * 1910 +1995

mąż **Tadeusz** Wiśniewski *1907 +1941

córka **Danuta Helena** *1935

Zofia Zyta urodziła się 23 kwietnia 1910 roku w Bielsku, wyszła za mąż za **Tadeusza Wiśniewskiego**, ślub miał miejsce we Włocławku (16.2.1933) w kościele garnizonowym, a udzielał go brat matki panny młodej st. kapelan ks. dr Józef Wiśniewski. Zbieżność nazwisk pana młodego i księdza jest przypadkowa. Tadeusz posiadał gospodarstwo w miejscowości Sarnowo wraz z jeziorem Radziochy, leżącym między Lipnem a Rypinem, które oddał w dzierżawę a sam przeprowadził się do Szczutowa gdzie wziął w dzierżawę jezioro Szczutowskie, tam zajmował się hodowlą, odłowem i sprzedażą ryb.

Tadeusz posiadał broń myśliwską i jako oficer rezerwy pistolet, których nie zdał na posterunek żandarmerii (po wybuchu wojny) zgodnie z zaleceniem władz niemieckich. Został zadenuncjowany przez współnika, z którym dzierżawił jezioro. Aresztowany i wywieziony do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu, numer obozowy 17778. Zmarł 26 października 1941 roku.

Zofia po wojnie przez wiele lat mieszkała i pracowała w Lubrańcu (szyła czapki), w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych sprzedała pozostałe z małżeństwa z Tadeuszem Wiśniewskim ziemię, jezioro i las w Sarnowie.

W latach sześćdziesiątych będąc już na emeryturze przeprowadziła się do córki Danuty, która w

wraz z mężem wybudowała dom w Płocku. Prowadziła dom i opiekowała się wnukami, Zofia zmarła w Płocku 4 lipca 1995 roku, tam też jest pochowana.

Córka Zofii, **Danuta Helena**, urodziła się w 3 listopada 1935 roku w Sarnowie. Ukończyła Liceum Ogólnokształcące w Lubrańcu. W roku 1962 wyszła za mąż za **Leszka Gąsiorowskiego**, mieszkają w Płocku, oboje są już na emeryturze, mają dwoje dzieci;

Jarosława *1963 i Elżbietę *1967

III-4-5. Władysława Genowefa Śniady z domu Karczewska * 1917 +1999

Władysława urodziła się w miejscowości Długie w pobliżu Rypina, 27 grudnia 1917 roku.

W 1939 roku 14 maja wyszła za mąż za **Mieczysława Śniady**¹³⁴, urzędnika bankowego, urodzonego w 1907, mieszkającego i pracującego w Łodzi¹³⁵. Bezdzielną, w separacji od 1939 r. W czasie wojny Mieczysław wyjechał do USA i tam pozostał na stałe, postępowanie rozwodowe w/g polskiego prawa nie zostało przeprowadzone z powodu braku zgody Władysławy.

Mieczysław prawdopodobnie powrócił do kraju nie ujawniając tego, zamieszkał w Łodzi na pewno już nie żyje, miałby teraz ponad sto lat, archiwum USC w Łodzi przekazało mi informację, że takiego zgonu na terenie ich administrowania nie odnotowano.

Władysława przez prawie całe powojenne życie pracowała w GS-ach w księgowości w różnych miejscowościach. Była samotna, na emeryturze zamieszkała w Toruniu, zmarła 3 maja 1999 roku, w Nieszawie w domu opieki społecznej. Pochowana jest w Rypinie w rodzinnym grobowcu Karczewskich.

III-4-6. Edward *+?, zmarł będąc bardzo małym dzieckiem, nie wiem w jakich latach to zdarzenie miało miejsce, czy był starszy czy młodszy od Ireny.

III-4-7. Irena Halina Kokorzycka z d. Karczewska *1924 +1992

mąż **Władysław Kokorzycki**, * 1909 +2005, synowie **Jerzy Włodzimierz** * 1946

i **Andrzej Stanisław** * 1947.

Irena Halina urodziła się 9 czerwca o godzinie pierwszej w nocy, w miejscowości Ławy koło Rypina w rodzinie właściciela ziemskiego Władysława Karczewskiego i Zofii z domu Wiśniewskiej jako ich siódme i ostatnie dziecko.

Po ukończeniu Szkoły Powszechnej w Rypinie dalszą naukę pobierała na pensji w Kościerzynie prowadzonej przez siostry zakonne Urszulanki.

W 1938 roku zmarła jej matka. Po wybuchu wojny i wysiedleniu w 1940 r. Karczewskich z gospodarstwa, przeprowadziła się wraz z ojcem i jego drugą żoną z Ław do Lubrańca (rodzinnego miasta macochy) a następnie do Warszawy, gdzie uczyła się w Szkole Handlowej w Warszawie, i pracowała w zakładzie czapniczym prowadzonym przez macochę Anielę.

W 1944 roku 10 kwietnia wyszła za mąż za starszego od niej o piętnaście lat Władysława Kokorzyckiego występującego (w związku z wydanym dwukrotnym wyrokiem śmierci i poszukiwanym przez Niemców) pod nazwiskiem Marian Kliniewski.

W sierpniu 1944 roku, po wybuchu Powstania Warszawskiego nie znając losu zatrzymanego przez Niemców męża Władysława, wstąpiła do Armii Krajowej (1 Kompania Miotaczy Płomieni Zgrupowania "Leśnik") jako łączniczka o pseudonimach "IRI", "IRIS". Brała udział w walkach na Starym Mieście. Po rozbiciu przez Niemców Zgrupowania "Leśnik" włączono jej pododdział do Zgrupowania "Radosław". Ze Starówki przeszła wraz z oddziałem kanałami do Śródmieścia a następnie skierowana została na Przyczółek Czerniakowski.

¹³⁴ Mieczysław Śniady, syn Wawrzyńca i Wandy z Gybizkich, urodzony ok. 1907 roku w m. Nowe Chojny.

¹³⁵ Księga Adresowa Miasta Łodzi rocznik 1937-39, podaje w wykazie mieszkańców; Śniady Mieczysław, urz., Szara 7.

W dniu 17 września podczas przenoszenia meldunku z pozycji Wilanowska 14 do kwatery płka Radosława została ciężko ranna w lewy bark i umieszczona w szpitalu powstańczym przy kościele św. Stanisława na Woli. Po kapitulacji powstania w pierwszych dniach października 1944 roku została przetransportowana do szpitala w Milanówku, zorganizowanego tam w willi "Perełka" dla rannych w Powstaniu Warszawskim, gdzie odnalazł ją mąż Władysław.

Wielokrotnie odznaczona; przez Rząd w Londynie m.in., Krzyżem Walecznych, Krzyżem Armii Krajowej, Medalem Wojska i przez Radę Państwa PRL Warszawskim Krzyżem Powstańczym. Mianowana pośmiertnie w 1998 roku przez Prezydenta RP do stopnia podporucznika WP.

Po wojnie zajmowała się domem i wychowaniem dwóch synów Jerzego i Andrzeja, a w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych pracowała MHD w Ciechocinku jako ekspedientka i pracownik umysłowy w biurze. Ukrywając do lat siedemdziesiątych przed władzami i znajomymi swoją przynależność do AK. Od roku 1979 była na rencie inwalidzkiej - inwalidy wojennego 1 grupy, zmarła na zawał serca w Klinice Kardiologicznej w Zabrze 02.06.1992 r. Pochowana jest w Ciechocinku.

Władysław Kokorzycki urodził się 1 lipca 1909 roku w Częstochowie, syn Józefa Nikodema Kokorzyckiego (urzędnika samorządowego) i Bronisławy Markowskiej.

Po ukończeniu szkoły powszechnej w Lubrańcu i sześciu klas Gimnazjum we Włocławku, pracował w Zarządzie miasta Lubrańca od 01.07.1926 do 30.09.1927 a następnie w Zarządach Gmin Czamanin od 01.10.1927 do 30.09.1934 i Osiecin od 01.10.1934 do 30.08.1939, na stanowisku sekretarza gminy.

We wrześniu 1939 roku pod lasem koło Osiecin, prawdopodobnie jako na lotnisku zapasowym, stacionowało kilka samolotów polskiego lotnictwa. Pewnego dnia rano samoloty odleciały w pośpiechu, pozostawiając na miejscu swojego postoju wiele różnego rodzaju dokumentów między innymi map oraz dużo nowych części zapasowych do samolotów. Przy pomocy kilkunastu skrzykniętych na prędcie mieszkańców Osiecin, części zapasowe zawinięto w szmaty i zakopano a dokumenty i mapy spalono.

Po wkroczeniu wojsk niemieckich do Osiecin, dotarła do nich informacja, że Władysław Kokorzycki kierował akcją niszczenia dokumentów i ukrycia sprzętu wojskowego. Działanie to zostało przez okupantów uznane za wrogie przeciw narodowi niemieckiemu. Został przez Niemców oskarżony o współpracę z cofającymi się oddziałami Wojska Polskiego, 16 marca 1940, skazany przez: Geschäftsstelle des Sondergerichts II Hohensalza, dwukrotnie na karę śmierci.

O fakcie tym dowiedział się od świadka w tym procesie Feliksa Lewandowskiego. W okresie powojennym miał odpis wyroku, który w niewyjaśnionych okolicznościach zaginął.

Przez całą okupację ukrywał się pod nazwiskiem Marian Kliniewski. W latach 1941 - 1944 pracował w Spółdzielni Rolniczo - Handlowej w Lubartowie k/Lublina.

W 1944 roku, 10 kwietnia ożenił się w Warszawie z wcześniej sobie znaną Ireną Haliną Karczewską. Ślub odbył się w kościele św. Floriana na Pradze, po ślubie zamieszkali w Warszawie przy ulicy Wołomińskiej, a następnie Franciszkańskiej.

Po wybuchu Powstania Warszawskiego, w dniu 5 sierpnia 1944 roku, wraz ze szwagrem Dionizym Karczewskim z Lubrańca, został zatrzymany przez Niemców i osadzony w obozie przejściowym w Pruszkowie.

Trzeciego dnia Władysław i Dionizy wraz z bardzo dużą grupą mężczyzn zostali załadowani do wagonów towarowych i jak można sądzić mieli być wywiezieni do Rzeszy na roboty lub do obozu koncentracyjnego.

W Grodzisku Mazowieckim w czasie przejazdu pociągu przez dworzec (maszynista prawdopodobnie specjalnie zwolnił bieg pociągu) obaj wyskoczyli z niedomkniętego wagonu na peron i skryli się między podróżnymi, a następnie ukrywali się u znajomych, Władysław w Milanówku u państwa Ciszaków, a Dionizy w Pruszkowie u Jerzego Grabanowskiego.

Żołnierze niemieccy konwojujący transport zorientowawszy się, że Polacy uciekają z otwartych wagonów, zatrzymali po minięciu stacji pociąg i wagony dokładnie pozamykali od zewnątrz.

W końcu września 1944 roku Władysław został ponownie ujęty w łapance przez Niemców i osadzony po raz drugi w obozie w Pruszkowie.

Przy pomocy siostry Czerwonego Krzyża (obcej osoby) za pięć rubli w złocie zdołał zbiec z obozu (wyszedł w grupie chorych udających się do lekarza poza teren obozu) i ponownie ukrył się w Milanówku, gdzie po zakończeniu powstania, w październiku 1944 roku odnalazł w szpitalu zorganizowanym dla rannych w powstaniu, żonę Irenę. W Milanówku doczekali zakończenia wojny.

Po wojnie Władysław Kokorzycki i Irena przez pewien czas mieszkali w Aleksandrowie Kujawskim gdzie Władysław pracował w Zarządzie Miasta a następnie mieszkał w Ławach k/Rypina zajmując się gospodarstwem rolnym, (ojcowizna żony), tam też urodziło im się dwóch synów Jerzy Włodzimierz (*1946) i Andrzej Stanisław (*1947).

W latach 1949 do 1951 Władysław pracował jako księgowy w Gminnej Spółdzielni S. Chł. w Topólce, a następnie od 01.04.1951 do 31.03.1953 mieszkał z rodziną w Osiecinach pracując w Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska jako księgowy.

Jesienią 1953 roku Władysław wraz z rodziną przeprowadził się do Ciechocinka gdzie pracował jako główny księgowy w G.S. Samopomoc Chłopska w Raciążku z siedzibą w Ciechocinku i jako wykładowca w Ośrodku Szkolenia Księgowych C.R.S.

W kwietniu 1954 roku niesłusznie oskarżony o niedociągnięcia w pracy został tymczasowo aresztowany przez Urząd Bezpieczeństwa i osadzony w więzieniu we Włocławku gdzie przebywał przez pięć miesięcy i po tym czasie bez rozprawy sądowej i wyroku został zwolniony.

Od 1955 do 1974 Władysław Kokorzycki pracował w Wojewódzkim Zjednoczeniu Zakładów Przemysłu Zbożowego "PZZ" w Bydgoszczy jako rewident księgowości i biegły księgowy. W roku 1975, pierwszego stycznia, przeszedł na emeryturę.

Mieszkał we wspólnie z żoną Ireną, wybudowanym w latach sześćdziesiątych domu, przy ulicy Nieszawskiej w Ciechocinku.

W latach 1979-83 napisał „Monografię miasta Lubrańca”, w czasie pracy nad monografią zbierał również dokumenty dotyczące pochodzenia i życia rodziny Kokorzyckich Lubrańca, dokumenty te stanowiły początek i zarazem część Historii Rodziny Kokorzyckich opracowanej w latach 1995 - 2000 przez jego syna Andrzeja.

Władysław zmarł mając bez mała 96 lat, dnia 16 kwietnia 2005 roku w Ciechocinku, pochowany jest na cmentarzu parafialnym w Ciechocinku.

III-4-7-1. Jerzy Włodzimierz Kokorzycki urodził się 8 stycznia 1946 roku w Ławach k/Rypina, rozpoczął naukę w wieku sześciu lat w Szkole Podstawowej w Osiecinach, a ukończył ją w Ciechocinku. Po zdanych egzaminie został przyjęty do Technikum Mechaniczno - Elektrycznego w Toruniu. Następnie kontynuował naukę w Wyższej Szkole Inżynierskiej w Bydgoszczy, po jej ukończeniu rozpoczął pracę w Przedsiębiorstwie Państwowym Polmozbyt w Toruniu, gdzie pracował począwszy od stanowiska mistrza w stacji obsługi samochodów poprzez stanowiska kierownika stacji, głównego inżyniera, zastępcy dyrektora do stanowiska dyrektora naczelnego P.P. "Polmozbyt" włącznie. W trakcie pracy ukończył studia magisterskie na kierunku Organizacji, Ekonomiki i Zrządzania Politechniki Warszawskiej.

W roku 1990.10.01 rozpoczął pracę jako dyrektor Przedsiębiorstwa Zagranicznego "Grafpol " w Bydgoszczy, gdzie do chwili obecnej pracuje. Jerzy Włodzimierz Kokorzycki ożenił się 28.07.1973 z Iwoną Czarniak *08.04.1949. Od wielu lat jest pasjonatem i zbieraczem białej broni.

Iwona Maria Kokorzycka z domu **Czarniak** urodziła się 8 kwietnia 1949 roku w Kowalu, w rodzinie inżyniera mechanika Józefa Czarniaka i nauczycielki Janiny z domu Balińskiej. Ukończyła Szkołę Podstawową w I Liceum Ogólnokształcącym we Włocławku, a następnie Akademię Medyczną w Gdańsku, uzyskała specjalizację lekarza otolaryngologa drugiego stopnia. W kwietniu 2004 roku przeszła na wcześniejszą emeryturę i dodatkowo pracuje. Jerzemu i Iwonie urodził się 13 marca 1976 roku syn **Rafał Jakub**.

III-4-7-2. Andrzej Stanisław Kokorzycki urodził się 8 maja 1947 roku w Ławach k/Rypina, ukończył Szkołę Podstawową nr. 1 i Liceum Ogólnokształcące (1966) w Ciechocinku a następnie po powołaniu do wojska, Szkołę Chorążych w Łodzi (1969).

W 1969 roku rozpoczął zawodową służbę wojskową w Toruniu i pełnił ją do 25 października 1988 roku. W trakcie pracy zawodowej ukończył studia - Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Bydgoszczy (1982), uzyskując tytuł magistra pedagogiki. W tym samym roku został mianowany na stopień oficerski, w lutym 1983 roku rozpoczął pracę w Wyższej Szkole Wojsk Rakietowych i Artylerii im. gen. J. Bema w Toruniu.

W dniu 4 lipca 1970 roku ożenił się z Marią Antoniną z domu Kamińską, zamieszkali w Ciechocinku a następnie po otrzymaniu mieszkania służbowego w Toruniu, gdzie urodziły się im dwie córki, **Joanna Barbara** 4 grudnia 1970 (III-4-7-2-1) i **Hanna Teresa** 9 listopada 1972 (III-4-7-2-2).

W październiku 1988 roku po ponad dwudziestu latach służby wojskowej, na własną prośbę ze względu na stan zdrowia, przeszedł na emeryturę. Wielokrotnie odznaczony medalami resortowymi za zasługi dla obronności kraju, pożarnictwa i LOK. Od 1974 roku jest członkiem PZŁ i polującym myśliwym odznaczony brązowym i srebrnym Medalem Zasługi Łowieckiej.

Andrzej po przejściu na emeryturę pracował przez rok w Komendzie Wojewódzkiej OHP w Toruniu, a następnie zajął się działalnością gospodarczą, którą zakończył w grudniu 1999 roku. W lipcu 2000 roku powrócił z żoną do Ciechocinka, aktualnie nie pracuje, do kwietnia 2005 roku opiekował się 96-cio letnim ojcem, zajmował się modernizacją domu i poszukiwaniami genealogicznymi oraz swoim hobby polowaniami.

Maria Antonina Kokorzycka z domu **Kamińska** urodziła się 18 marca 1949 roku w Miejscowości Łekno k/Wągrowca na Pałukach, tam ukończyła Szkołę Podstawową i rozpoczęła naukę w pięcioletnim Liceum Medycznym Pielęgniarstwa w Toruniu, którą ukończyła w 1968 roku i rozpoczęła pracę w Szpitalu Uzdrawiskowym nr 1 Ciechocinku. W 1972 roku podjęła pracę jako pielęgniarka w Jednostce Wojskowej w Toruniu. W czasie pracy zawodowej była kilkakrotnie odznaczona, w tym złotymi, medalami resortowymi za zasługi dla obronności kraju. W dniu 15 czerwca 2004 roku, po trzydziestu sześciu latach pracy przeszła na emeryturę. Na prośbę dowództwa jednostki w styczniu 2005 roku podjęła ponownie pracę na ½ etatu, pracowała do końca grudnia tego roku.

Dzieci i wnuki Zdzisława i Bożeny Karczewskich

III-4-1-1. Zdzisław ożenił się z Bożeną Makowską, mieszkają w Toruniu mają córkę Beatę *1977 (III-4-1-1-1) i syna Macieja *1979 (III-4-1-1-2). Beata ukończyła biologię na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu a Maciej studia inżynierskie w Bydgoszczy.

Beata wyszła za mąż za Andrzeja Antoszków, ślub miał miejsce w Toruniu, 20 sierpnia 2005 roku, w roku 2006, 30 sierpnia urodził im się syn Michał (III-4-1-1-1-1).

Dzieci i wnuki Jacka i Alicji Ciszaków

III-4-1-2. Alicja wyszła za mąż za Jacka Ciszaka, mieszka i pracuje w Bydgoszczy ma córkę Monikę *1976 (III-4-1-2-1). Monika ma córkę Maję *21.01.2008 (III-4-1-2-1-1).

Dzieci i wnuki Jana i Barbary Grochowskich

III-4-1-3. Barbara wyszła za mąż za Jana Grochowskiego, mieszkają w Wapielsku, mają troje dorosłych dzieci:

Joannę *1971 (III-4-1-3-1), **Piotra** *1975 (III-4-1-3-2) i **Izabelę** *1979 (III-4-1-3-3).

Joanna wyszła za mąż za Wojciecha Jaworskiego mają jedno dziecko Weronikę *12.05.1996 (III-4-1-3-1-1), mieszkają w Poznaniu.

Piotr ożenił się z Joanną Krajewską, mają córkę Kamilę *22.09.2000 (III-4-1-3-2-1) i syna Patryka Kubę *26.07.2007 (III-4-1-3-2-2), mieszkają w Kurniku koło Poznania.

Izabela wyszła za mąż za Łukasza Kobięłę. Łukasz jest lekarzem, mają jedno dziecko Kornelię 5.04.2008 (III-4-1-3-3-1), mieszkają w Poznaniu.

Dzieci i wnuki Jolanty Czaplińskiej

III-4-2-1-1. Joanna *13.07.1963, ukończyła Liceum Sempołowskiej w Warszawie w 1981 roku a następnie studia historyczne na KUL w 1987.

Przez pierwsze pięć lat pracowała jako nauczycielka w X Liceum Poniatowskiego. Krótco pracowała też w Kancelarii prezydenta Wałęsy. W 1992 przeprowadziła się do Gdańska gdzie uczyła w liceum i studiowała w belgijskim Kolegium Językowym. Po trzecim roku rozpoczęła naukę w Krajowej Szkole Administracji Państwowej w Warszawie.

W 1997 roku wraca do Gdańska i rozpoczyna pracę w Urzędzie Marszałkowskim jako asystentka marszałka. Zna biegle cztery języki francuski, angielski, niemiecki i rosyjski.

W 1999 roku rozpoczyna pracę jako naczelnik w departamencie zagranicznym Ministerstwa Kultury. Po roku ponownie wraca do Gdańska podejmuje pracę jako kierownik do spraw integracji europejskiej w Urzędzie Marszałkowskim. W 2003 roku wygrywa w konkursie „Złote pióro” powieścią p.t. „Skoki do nieba”. Mieszka i pracuje w Gdańsku.

Wiosną 1986 roku (8 marca) wyszła za mąż za **Tomasza Zbierskiego** *11.11.1956.

Tomasz również jest absolwentem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, po studiach przez kilka lat pracował w Warszawie jako nauczyciel historii w szkole podstawowej. Obecnie pracuje jako dyrektor zespołu szkół i wielokulturowego Liceum nr 6 w Gdańsku.

Joanna i Tomasz są bezdzietni.

III-4-2-1-2. Ewa Irena Gucewicz *10.12.1975, maturę uzyskała w Liceum Romualda Traugutta w Warszawie. W 2001 roku ukończyła studia na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

W czasie studiów rozpoczęła pracę jako dziennikarka w magazynie „Popcorn” a następnie Magazynie Muzycznym „Elbo” i Wydawnictwie Egmont na stanowisku redaktora prowadzącego a obecnie redaktora naczelnego pism dla dzieci.

Wyszła za mąż 03.02.2001 za **Johna Patricka Mooney**, Anglika, mają dwie córki **Mają Wiktorię** *30.07.2001 (III-4-2-1-2-1) i **Gabrielę Marię** *29.01.2005 (III-4-2-1-2-2), mieszkają i pracują w Warszawie.

Dzieci i wnuki Zdzisława i Zofii Skoczków

III-4-3-1-1. Andrzej Skoczek, urodził się 15 sierpnia 1962 w Świdnicy. W latach 1969-72 uczęszcza do szkoły podstawowej w Bielawie. W roku 1972, po zmianie miejsca zamieszkania przez rodziców uczęszcza, kontynuuje naukę w SP nr 4 w Dzierżonowie. W roku szkolnym 77/78 rozpoczyna naukę w Technikum Samochodowym w Strzelinie. Kończy je w 1982 r. Zdaje egzamin na Politechnikę Wrocławską w 1983 i studiuje do 1987 r. na wydziale Informatyki i Zarządzania. 04/08/r. poślubił **Urszulę Miśkiewicz**.

W 1986 urodziła im się córka **Anna Ewa**. Andrzej rozpoczyna 1.08.1987 pracę w PRDI w Kłodzku na stanowisku informatyk. Pracuje tam do 31.12.1988. Od 05.01.88 do 22.12.88 odbywa służbę wojskową. Od 2.01.89 pracuje w PKS także jako informatyk. Odchodzi 01/09/89 r. do PZZ w Dzierżonowie (zakłady zbożowe) Pracuje jako informatyk do 31.03.1992 r. 1.04.1992 zostaje Kierownikiem Działu Służb Pracowniczych a 01.01.1998 dyrektorem d/s Sprzedaży i Marketingu. Rozstaje się z PZZ 3330/04/1999 i podejmuje własną działalność gospodarczą, którą trudni się do chwili obecnej. Od 04/2003 prowadzi działalność wspólnie z bratem Piotrem.

Urszula Skoczek (z d. Miśkiewicz), córka Wacława i Hanny Pastuszczyn, urodziła się 26 lutego 1963 roku w Dzierżonowie szkołę podstawową rozpoczęła w 6 roku życia 01/09/1969 r. W roku szkolnym 1977/78 rozpoczyna naukę w I LO w Dzierżonowie a następnie od 1980/81 studiuje na Uniwersytecie Wrocławskim na Wydziale Biologii, który kończy w 1986 r. 01/09/1986 podejmuje pracę w Szkole Podstawowej nr 5 w Dzierżonowie na stanowisku nauczyciela Biologii. 01/09/1993 r., zostaje Dyrektorem tej szkoły i pozostaje nim nadal (kadencja się kończy 31/08/2008 r. Jak sama dodaje każdą szkołę skończyła z wyróżnieniem.

III-4-3-1-1-1. Anna Ewa Skoczek urodziła się 11 grudnia 1986 roku w Dzierżonowie. Do żłobka nie chodziła - wychowywana przez babcię Annę Miśkiewicz - do przedszkola chodziła tylko 2 lata do maluchów i średniaków. Do straszaków nie chciała chodzić - zaparła się i już! - a w młodszych grupach chodziła tylko do godziny 12:00 bo potem dzieci szły spać a ona „spać w przedszkolu nie będzie!”. 01 września 1993 roku rozpoczęła naukę w szkole podstawowej nr 5 (u mamy), którą kończy po 6-ciu klasach. Następnie rozpoczyna naukę w Gimnazjum nr 3 w Dzierżonowie 01 września 1999. Od 01 września 2003 uczęszcza do I LO w Dzierżonowie. Kończy je z wyróżnieniem 29 czerwca 2005 roku. Składa papiery na Akademię Ekonomiczną we Wrocławiu.

III-4-3-1-2. Piotr Skoczek, urodził się 26 września 1970 w Bielawie. W latach 1977-1985 uczęszcza do szkoły podstawowej w Dzierżonowie. W roku szkolnym 1985 rozpoczyna naukę w Zespole Szkół Radiotechnicznych w Dzierżonowie na wydziale Mechanicznym - Obróbka Skrawaniem. Kończy je w 1990 r. W tym samym roku zdaje na Politechnikę Wrocławską Wydział Elektroniki kierunek Automatyka Robotyka. Studia kończy obroną 8 kwietnia 1998 roku. W tym samym roku został powołany do wojska. Służbę wojskową odbył od lipca do grudnia 1998 roku.

W okresie studiów pracował wraz z bratem Zbyszkim prowadząc firmę komputerową w okresie 1991-1994. W 1995 pracował w Agencji Reklamowej.

28.02.1996 podjął pracę w TETA S.A. na stanowisku Specjalista ds. Wdrożeń. 15.05.2000 zostaje Menadżerem ds. Realizacji kontraktów.

Z TETY odchodzi 30.11.2002. W marcu 2003 otwiera Serwis Drukarek i Komputerów, który prowadzi wraz z bratem Andrzejem do chwili obecnej.

III-4-3-1-3. Zbigniew Skoczek, urodził się 28 maja 1972 w Dzierżoniowie

- Szkoła Podstawowa nr 4 w Dzierżoniowie w latach 1979-1987,
- Technikum Radiotechniczne w Dzierżoniowie w latach 1987-1992,
- Politechnika Wrocławska, wydział Elektronika, kierunek Informatyka, studiował w latach 1992-1997 (obrona w 1998),
- zwolniony ze służby wojskowej (brak poboru dla rocznika 1998),
- zatrudniony w Teta S.A. od 07.1998 do 04.1999
- zatrudniony w Silicon & Software Systems (w skrócie S 3), od 04.1999 do teraz

Dzieci Józefa i Elżbiety Karczewskich

III-4-3-2-1. Krzysztof Kamil urodził się 16 stycznia 1975 roku w Białymstoku, tam też ukończył szkołę podstawową, liceum oraz studia na Politechnice Białostockiej Wydział Elektroniki i Telekomunikacji. Aktualnie prowadzi firmę komputerową, mieszka w Białymstoku, jest kawalerem.

III-4-3-2-2. Paweł Piotr urodził się 18 września 1985 roku w Białymstoku gdzie ukończył szkołę podstawową i liceum ogólnokształcące. Obecnie studiuje na trzecim roku Politechniki Warszawskiej na Wydziale Informatyki, Elektroniki i Telekomunikacji, jest kawalerem.

Dzieci i wnuki Leszka i Danuty Gąsiorowskich

III-4-4-1-1. Jarosław *06.02.1963, ukończył studia techniczne, pracuje w Petrochemii Płock, ożenił się z Jolantą Stupecką, dzieci nie mają.

III-4-4-1-2. Elżbieta *06.05.1967, ukończyła studia medyczne w Bułgarii ze specjalnością stomatologia. Wyszła za mąż za kolegę ze studiów, Greka Aleksandrosa Panayiotou, lekarza stomatologa specjalistę protetyka. Mieszkają i pracują w Nikozji na Cyprze, mają dwoje dzieci syna Wasilisa *14.09.1993 (III-4-4-1-2-1) i córkę Karolinę *15.10.2000 (III-4-4-1-2-2).

Dzieci i wnuki Jerzego i Iwony Kokorzyckich

III-4-7-1-1. Rafał Jakub Kokorzycki urodził się 13 marca 1976 roku w Toruniu, gdzie ukończył szkołę podstawową i liceum ogólnokształcące. Ukończył studia na Wydziale Matematyki, kierunek Informatyka oraz studia licencjackie na Wydziale Nauk Ekonomicznych z zakresu zarządzania i marketingu na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Przez kilka lat pracował w Bydgoszczy, obecnie mieszka i pracuje w Warszawie. Rafał Jakub *13.03.1976 ożenił się 02.08.2003 z Elżbietą Anną Włodarczyk *1978, ślub został zawarty w Ciechocinku, 2 sierpnia 2003 roku w kościele parafialnym pod wezwaniem świętych Piotra i Pawła.

W dniu pierwszego grudnia 2007 roku urodził im się syn **Jakub Jerzy** (III-4-7-1-1-1).

Dzieci i wnuki Andrzeja i Marii Kokorzyckich

III-4-7-2-1. Joanna Barbara Woźniak z domu **Kokorzycka** urodziła się 4 grudnia 1970 roku w Toruniu gdzie ukończyła szkołę podstawową i liceum ogólnokształcące oraz studia na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika, uzyskując tytuł magistra biologii. Po ukończeniu studiów w 1994 roku rozpoczęła pracę w Centralnym Ośrodku Doskonalenia Kadr Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w m. Dębie k/Warszawy.

Joanna 20 kwietnia 1996 roku wyszła za mąż za **Zbigniewa Andrzeja Woźniaka** i zamieszkała w Warszawie, w tym też roku 24 grudnia urodziła im się córka **Magdalena**(III-4-7-2-1-1).. W roku 2004, w marcu 6, urodziła im się druga córka **Julia Matylda**(III-4-7-2-1-2).

III-4-7-2-2. Hanna Hanna Teresa Mierzejewska z domu **Kokorzycka** urodziła się 9 listopada 1972 roku w Toruniu gdzie ukończyła szkołę podstawową i liceum ogólnokształcące. W 1991 roku rozpoczęła studia na germanistyce w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, które ukończyła, uzyskując tytuł magistra germanistyki. W 1997 roku wyszła za mąż za **Stefana Mierzejewskiego**. W tym samym roku rozpoczęła pracę w Liceum w Toruniu, w 2002 roku urodził im się syn **Dominik Filip** (III-4-7-2-2-1).¹³⁶

¹³⁶ Każdy potomek **Jana i Antoniny** w linii prostej ma nadany numer porządkowy w drzewie genealogicznym. Np.: **Dominik Filip Mierzejewski** ma numer III-4-7-2-2-1 oznacza to, że jest (czytając od końca) pierwszym dzieckiem swoich rodziców. Jego matka Hanna jest drugim dzieckiem, jej ojciec Andrzej jest drugim dzieckiem, jego matka Irena jest siódmym dzieckiem, jej ojciec Władysław jest czwartym dzieckiem Jana oznaczonego cyfrą rzym. III.

FOTOGRAFIE

RODZEŃSTWO KARCZEWSKICH – dzieci Władysława Jana i Zofii z Wiśniewskich

Jan Józef, Kazimiera, Dionizy, Zyta Zofia, Władysława Genowefa, Irena Halina

JAN JÓZEF KARCZEWSKI – po powrocie z niewoli

JAN i REGINA KARCZEWSKA z KUCZMARSKICH

ZOFIA I TADEUSZ

TADEUSZ WIŚNIEWSKI

ZYTA ZOFIA WIŚNIEWSKA z KARCZEWSKICH i jej mąż TADEUSZ WIŚNIEWSKI

DIONIZY KARCZEWSKI

MIECZYŚLAW ŚNIADY

WŁADYSŁAWA ŚNIADY z KARCZEWSKICH

ŁAWY – Dionizy, Aniela, ks. Józef Wiśniewski, Władysław Karczewski i Maria Karczewska

ŁAWY - ODŁÓW RYB, drugi z lewej Władysław Karczewski, stoi na wozie Jan Karczewski

KSEROKOPIE I TŁUMACZENIA AKT METRYKALNYCH

...
Kikół.
Die 5ta Junii Anno Dni 1765 Ego Christophorus Piszczato-
wski Curatus Kikół Baptizavi Infantem nomine Joannes
Filius Mathie Karczewski et Mariannę Conjugum Legitimos
Levantes fuisse ad Sacrum fontem Honestus Wojciech Nowa-
kowski Piscator cum Barbara Krysiewiczowa de Kikół.
MOLLONE

Akt chrztu Jana Karczewskiego syna Macieja i Marianny

Przekład Andrzej Kokorzycki

Kikół

Dnia 5 tego czerwca Anno Domini 1765 ja Krzysztof Piszczato-
wski opiekun Kikoła ochrzciłem dziecko imieniem Jan
syna Macieja Karczewskiego i Marianny prawnych
małżonków rodzicami chrzestnymi byli honestus Wojciech Nowa-
kowski rybak i Barbara Krysiewiczowa z Kikoła.

N° 31.
Strzygi

09.09
1829

Światło się w ulicy Strzygach dnia Trzynastego września, Sygn. Cmses dwudziestego
Dziemnego roku o godzinie Cmej drana - Światło się Andrzej Karaczewski, Młodan
lat Trzydzieści siedm, mający w Strzygach kumoszki w obecności Pawła Mawie-
Lewskiego Ogrodowego lat dwadzieścia siedm, mającego, tudzież Franciszka Kę-
lińskiego Pomornika lat Trzydzieści mającego, bydwoch w Strzygach kumie-
szczych, i Abrahama Nam Skieca, ptei Mielicy Srodłone w Strzygach dnia dwudziestego
Września o godzinie Srostej w Kieratorolu bicia, jego i jego Matronki Ludwili
Kieszkowskiej lat Trzydzieści pięć, mający. Wskazując temu na stronie Świętym
w omni skisinyzym dobytym nadane zostało Imię Józef, a Rodzicami jego Omat-
nemi byli: w powyż wspomiany Paweł Mawiecki i Franciszka Janofiejka. -
Akt ten stawiającym przeistany przez nas podpisywany został, gdyż Cyce i Stawiający
Świadkowie pisu i me uniech. - -

N° 32.
Strzygi

A. Franciszek Trzykwałowski Jorobójca Parafii Strzygskiej

Akt urodzenia Józefa Karczewskiego syna Andrzeja i Ludwiki Cieszkowskiej

N° 23.
Karpaki

20. 06
1835

Światło się w ulicy Strzygach dnia Trzynastego września, Sygn. Cmses dwudziestego
Dziemnego roku o godzinie Cmej drana - Światło się Andrzej Karaczewski, Młodan
lat Trzydzieści siedm, mający w Strzygach kumoszki w obecności Pawła Mawie-
Lewskiego Ogrodowego lat dwadzieścia siedm, mającego, tudzież Franciszka Kę-
lińskiego Pomornika lat Trzydzieści mającego, bydwoch w Strzygach kumie-
szczych, i Abrahama Nam Skieca, ptei Mielicy Srodłone w Strzygach dnia dwudziestego
Września o godzinie Srostej w Kieratorolu bicia, jego i jego Matronki Ludwili
Kieszkowskiej lat Trzydzieści pięć, mający. Wskazując temu na stronie Świętym
w omni skisinyzym dobytym nadane zostało Imię Józef, a Rodzicami jego Omat-
nemi byli: w powyż wspomiany Paweł Mawiecki i Franciszka Janofiejka. -
Akt ten stawiającym przeistany przez nas podpisywany został, gdyż Cyce i Stawiający
Świadkowie pisu i me uniech. - -

Akt urodzenia Jana Karczewskiego syna Andrzeja i Ludwiki Cieszkowskiej

54	21	Am 10 ^{ten} gromadnia Wyszynow 5 ^{ty} Wp Abend.	December	Am 20 ^{ten} gromadnia Zynglen Organ Abend	Anton Schlegel Linnich, huf.
55	22	Am 11 ^{ten} gromadnia Wyszynow 7 ^{ty} Wp Abend.	Franz	Am 17 ^{ten} gromadnia Linnich	Franz Cicciak Bismarck, huf.
56	25	15 December 2 ^{te} Wp 1846	Justina Antonia	Am 17 ^{ten} gromadnia Linnich	Gottlieb Niche huf. Linnich, huf.
57	26	Am 18 ^{ten} gromadnia Wyszynow 10 ^{ty} Wp Abend	Barbara	Am 20 ^{ten} gromadnia Zynglen Organ Abend	Franz Linnich Linnich, huf.
58	33	Am 29 ^{ten} gromadnia Wyszynow 11 ^{ty} Wp Abend	Thomas	Am 21 ^{ten} gromadnia Zynglen Organ Wyszynow	Simon Nicke Linnich, huf.

Anna yab. Pietriska Linnich.	Chrzanow	Laurentius Budnicki Linnich, huf. Anna Pietriska m. Chrzanow	Mo.
Agnes yab. Bar. szewka Linnich	Borowo	Joseph Zastorkin Linnich, huf. Marianna Nowacka Linnich, huf.	Ido.
Justina yab. Podzin ska Linnich.	Strasz	Peter Bressen Krupka Ewa Nowakowstka Linnich, huf.	Ido.
Agnes yab. Spem waka, Linnich	Prichnowo	Adalbert Lewandowski Barbara Olszewka Linnich, huf.	Witkeus Linnich, huf.
Anna yab. Goroje waka	Beelstortow	Prochus Strwiniski Linnich, huf. Ewa Jarentowski Linnich, huf.	Ido.

Akt urodzenia i chrztu Justyny Antoniny Nicke córki Gottlieba i Justyny Podzinskiej, 15/17 grudzień 1846 rok, Struś. Zapis poz. 55, na stronach 1 i 2.

55 A.

Nr. 52.

Markowitz am 10. September 1872

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute,

der Person nach

da kamt

Jan Karzewski
wohnhaft zu Klein Koluda

Katholischer Religion

und zeigte an, daß von der Antonia Sabina Nicke
Jana geboren

Katholischer Religion

wohnhaft bei ihm

zu Klein Koluda

am 10. September

des Jahres tausend acht hundert siebenzig und vier

Uhr

ein Kind weiblichen Geschlechts geboren worden sei, welches

den Vornamen

Wanda Lucja erhalten habe

Vorgelesen, genehmigt und unterschrieben
Jan Karzewski

Der Standesbeamte.

Karzewski

Akt urodzenia Wandy Łucji Karczewskiej córki Jana i Antoniny Nicke

Tłumaczenie A. Kokorzycki

NR 52

Markowice dn 16 grudnia 1874

Przed podpisanym urzędnikiem Stanu Cywilnego zjawił się dzisiaj
osobiście

znany

gospodarz inspektor Jan Karczewski

zamieszkały w Małej Kołudzie

katolickiego wyznania

i oświadczył nam, że Antonina urodzona Nicke

jego małżonka

katolickiego wyznania

zamieszkała z nim

w Małej Kołudzie

trzynastego grudnia

w roku tysiąc osiemset siedemdziesiątego czwartego

rano o piątej godzinie

dziecko żeńskiego rodzaju urodziła, które

imię

Wanda Łucja otrzymało

Odczytano, zatwierdzono i podpisano

Jan Karczewski

Urzędnik Stanu Cywilnego

(-) Stasznezkr

32
Тамара
Михайловна

Состоялось в селѣ Пыльмазрѣ пятнадцатым (1910) г. 1-го числа месяца
мая урочнымъ образомъ года въ одиннадцатомъ часу по полудни. Объя-
влено что въ присутствіи свѣдѣтелей Маріана Михайловскаго
владельца имѣнія Тамара Михайловна двадцати шести лѣтъ
таже дѣталь створочаго, и Владыка Алексѣево Угря-
влягошаго имѣнія. Вотъ о томъ таже дѣталь створоча-
го тридцати девяти лѣтъ отъ роду, законныя сего числа
гражданинъ брачный союзъ между Станиславомъ Сем-
вовичемъ, Намѣстникъ Станиславскій имѣющаго Угря-
влягошаго въ имѣніи Тамара Михайловна, сына Тамары
дѣвяти и покойной Араксиды урожденной Заремской, Таде-
уша и Араксиды Катковской, законныхъ сыновъ въ Сем-
вовическихъ, Станиславскій, родившихся въ Потоцкѣ Палея-
цискаго Потоцкаго Намѣстника Урочнаго имѣющаго
въ Тамарѣ Михайловнѣ тридцати шестилѣтнюю ро-
ду а Владыку-Угрявлягошаго Карскаго (Ванды-Кисля Карскаго
Урочнаго вице-губернатора) законнаго дѣла сына
покойнаго Яна и Заремской Антонины урожденной Писка-
(Тана и Антонины и Карскаго) законныхъ сыновъ въ Карска-
вскихъ, Карскавскихъ, родившихся въ Потоцкѣ Тамара
Михайловна Карскаго Угрявлягошаго въ Тамарѣ
Михайловнѣ тридцати лѣтъ отъ роду, браку саму-
предисемъ вѣны и денежнаго имущества въ
Заремскій Карскавскій Потоцкѣ въ день а именно: востан-
дцатого числа (перваго мая) двадцати пятого
мая, востанаго мая и второго пятнадцатого марта
сего года. Новобрачные объявляютъ и утверждаютъ дого-
воръ между ними законныя вѣны. Великій обрядъ
брака совершилъ священникъ Александръ Потоцкскій
Архимандритъ Заремскаго Потоцка. Актъ сей пово-
браченъ и свидѣтелями прочитанъ нами новобрачны-
ми и свидѣтелями подписанъ. Архимандритъ Потоцка
Потоцкаго содержащій Актъ Угрявлягошаго составилъ

Stanisław Dymowski
Wanda Lucja z Karłowickich Śliwińska
Marjaullodzielewski
Wacław Lasończyk

Akt ślubu Wandy Łucji Karczewskiej i Stanisława Śliwińskiego 1.06.1910 r.

Tłumaczenie Andrzej Kokorzycki

32 Gładczyn Szlachecki

Zdarzyło się we wsi Pniewo, maja dziewiętnastego (czerwca pierwszego) dnia tysiąc dziewięćset dziesiątego roku, o jedenastej godzinie po północy. Oznajmiam że w obecności świadków Mariana Modzelewskiego właściciela majątku Gładczyn Szlachecki dwadzieścia sześć lat tamże zamieszkałego i Wacława Lasockiego administratora majątku Lutobrok tamże zamieszkałego trzydzieści dziewięć lat od urodzenia, zawarto religijny związek małżeński między Stanisławem Śliwińskim kawalerem administratorem Gładczyn Szlachecki, synem Tadeusza i nieżyjącej Praksey z Zarzyckich, prawnych małżonków Śliwińskich urodzonym w Piotrowie parafia Pamięcin powiecie kaliskim zamieszkałym w Gładczynie Szlacheckim trzydzieści cztery lata od urodzenia, a Wandą Łucją Karczewską, panną zarządzającą gospodarstwem córką zmarłego Jana i żyjącej Antoniny z Ników, prawnych małżonków Karczewskich, urodzonej w Kołudzie Małej parafii Ludzisko w Pruskim Kraju mieszkającej w Gładczynie Szlacheckim trzydzieści pięć lat od urodzenia Ślub poprzedziły trzy zapowiedzi ogłoszone w tutejszym parafialnym kościele w dniach a mianowicie osiemnastego kwietnia (pierwszego maja) dwudziestego piątego kwietnia (ósmego maja) i drugiego piętnastego maja bieżącego roku. Nowożeńcy oświadczyli że umowy przedślubnej między nimi nie było. Religijny obrządek małżeński zawarto przed księdzem Józefem Moderskim administratorem tutejszej parafii. Akt ten nowożeńcom i świadkom przeczytany i przez nas nowożeńców i świadkowie podpisany.
Administrator Pniewskiego Kościoła utrzymujący akta stanu cywilnego.

(-) podpisy

A. 57

Nr. 55

Agno am 20 ten October 18 76

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der
Persönlichkeit nach ^{Schmidt} der ~~Wittensbüchler~~ Johann von Karzewski
mit Mühlenthal Samt

S. Woch und ²gastfreier
der Standesbeamte
H. Roehm

wohnhaft zu Mühlenthal
Kulplaffer Religion, und zeigte an, daß von der
Antonie von Karzewski geb. Nicke, ferner
Hoffmann
Kulplaffer Religion,
wohnhaft bei ihm

zu Mühlenthal
am zwanzeif ten October des Jahres
tausend acht hundert zehen zig und sech Umselben 3
um sech ein halb Uhr ein Kind mann lichen
Geschlechts geboren worden sei, welches da Vornamen
Madislaus Schenn erhalten habe.

Vorgelesen, genehmigt und unterscriben
Anton Hauerswerth

Der Standesbeamte.
H. Roehm.

Tłumaczenie Andrzej Kokorzycki

NR 55

Szewa dn 20 października 1876

Przed podpisanym urzędnikiem Stanu Cywilnego zjawił się dzisiaj
osobiście znany właściciel młynów Jan von Karczewski
zamieszkały w Młyńskiej Dolinie
katolickiego wyznania
i oświadczył nam, że Antonina urodzona Nicke
jego małżonka
katolickiego wyznania
zamieszkała z nim
w Młyńskiej Dolinie
dwunastego października roku
tysiąc osiemset siedemdziesiątego szóstego po południu
o szóstej i pół godzinie
dziecko męskiego rodzaju urodziła,
które imię
Władysław Jan otrzymało

Odczytano, zatwierdzono i podpisano
Jan Karczewski

Urzędnik Stanu Cywilnego
(-) W. Bochm

№ 7. Состоялось во посаде Бельскъ гетверного семнадцатого, Оубра
 Бельскъ и мѣста Двѣтское третью года, во двѣнадцатого числа уфра.
 Объявлено что во присутствіи Свидѣтелей Якова Карпинска
 по земледѣльца изъ Бельска Яарока мѣтнъ итѣ, и Яомора Зюльс
 енаго земледѣльца изъ Ятова тридцати итѣ итѣ роду, заклю-
 чено что лица семейный брачный союзъ между. Владыка
 воше-Яковъ Карлевскимъ / Владыкастем-Яномъ Карлевскимъ,
 колониальнѣ двадцати мѣтнъ итѣ итѣ роду, рожденный во Дре-
 вѣ Оуруго (во Ярусіи), жителевующише и управлющише мѣстѣше
 во Яуошино, Яномъ Яна и Антонинѣ урожденной Янише, су-
 прыго Карлевскимъ, - а Зюрисю Вишевскою / Зюрисю Янишею,
 рожденною двадцати мѣтнъ итѣ итѣ роду, рожденной во Бель-
 скѣ, и тамже при матерѣ жителевующише, Зюрисю по-
 койною Янишею и Ярусіи урожденной Яомарскою, су-
 прыго Вишевскимъ мѣстникоше. Брачному предшествовали
 при ономѣхъ опубликованнѣхъ во Бельскѣ и Серпинскѣ
 пришедшии Коштинѣ во Янѣхъ двадцати мѣтнѣхъ Яварѣ
 мѣтнѣ и восьмого Яварѣ его года (м. л.), Семейный
 обрядъ бракосоезанія совершено Ксендромъ Яовиномъ
 Явиномъ Янише Ярамни епархарию прихода Бельскѣ.
 Акты сей Новобрачннѣхъ и Свидѣтельствъ епархиаль-
 нымъ прописанъ, Намѣ мѣтнѣхъ подпнсанъ. Ярамни
 епархарию прихода Бельскѣ, Соферманцій акты Яра
 Ярамнико Востодинъ Кс. Я. Явишею

Акт ślubu Władysława Jana Karczewskiego i Zofii Wiśniewskiej

Tłumaczenie Andrzej Kokorzycki

N.7. Zdarzyło się w miejscowości Bielsk czwartego / siedemnastego / lutego Bielsk tysiąc dziewięćset trzeciego roku, o dwunastej godzinie rano. Oznajmiam że w obecności świadków Jakuba Karpińskiego rolnika z Bielska czterdzieści pięć lat, i Józefa Ziółkowskiego rolnika z Ułowa trzydzieści pięć lat od urodzenia, zawarto w dniu dzisiejszym religijny związek małżeński między Władysławem Janem Karczewskim (imiona i nazwisko po polsku), kawalerem dwadzieścia pięć lat od urodzenia, urodzonym we wsi Struś (w Prusach), zamieszkałym i administrującym młynem w Sułocin, synem Jana i Antoniny urodzonej Nikie, małżonków Karczewskich, - a Zofią Wiśniewską (imię i nazwisko po polsku) panną dwadzieścia trzy lata od urodzenia, urodzoną w Bielsku i tamże przy matce zamieszkałą, córki zmarłego Michała i Aurelii urodzonej Malarskiej małżonków Wiśniewskich młynarzy. Ślub poprzedziły trzy zapowiedzi ogłoszone w Bielskim i w Sierpeckim parafialnych kościołach w dniach dwudziestego trzeciego stycznia pierwszego i ósmego lutego bieżącego roku (n.s.), Religijny obrządek zaślubin zawarto przed księdzem Pawłem Jabłońskim administratorem parafii Bielsk . Akt ten nowo zaślubionym i świadkom niepiśmiennym przeczytano, przez nas tylko podpisany. Administrator parafii Bielsk, utrzymujący akta stanu cywilnego. (-) Ks. P. Jabłoński

38.
 Уродzony
 2 mar 18
 Rybitzie
 dnia 16.2.1963
 Nr. aktu 39/63
 Bielsk. elu. 8.
 3. 1963 r.
 Hieronim KSC
 2. Bojarska

Сегоднешее въ помянутомъ Епископствѣ Владыкамъ Епископа Марина /реинбергъ/
 Андресъ /младшаго/ и младаго деда и младаго деда реинбергъ и оца въ реинбергъ ра-
 но помянутомъ Обице Владыкамъ Карповенъ /Władysław
 Karczewski/ и управителю миссии Епископа изъ Турина.
 Двадцати седми лѣтъ оцѣ роду. Въ притомъ же. Соупра Шт.
 од опраицтва изъ Епископа епархѣ трехъ лѣтъ, и Аленс.
 Ескака епископства изъ Турина епархѣ двухъ лѣтъ оцѣ
 24. и предѣломъ Ханъ младаго миссѣнскаго помянутомъ, оцѣ
 рѣтъ оцѣ роду въ Турина Епископа /реинбергъ/ и
 ма. сего рода. Въ притомъ же помянутомъ оцѣ законной
 маю Родѣи профенной Висневской /Zofii z Wiśniewskimi
 Двадцати реинбергъ лѣтъ оцѣ роду. Младаму Шт.у прѣ-
 помянутомъ миссѣнскаго епархѣ Ханъ Младшій /Павелъ/
 Шт.онбевенъ ганъ миссѣнскаго /Jan- Józef/ а всепрѣ-
 миссѣнскаго епархѣ: бывшій помянутомъ Шт.у прѣ-
 прѣисл Висневскѣ. Актъ сего оцѣ младаго миссѣнскаго
 рѣисл Ханъ оцѣ младаго миссѣнскаго и перваго миссѣнскаго младаго
 младаго миссѣнскаго безпрѣмиссѣнскаго. Актъ младаго миссѣнскаго
 Родерманъ Шт.у прѣисл Управителю епархѣ.

Кс. П. Дубовскі
 Józef Cukras
 W Karczewski

Акт chrztu Jana Józefa Karczewskiego сына Władysława i Zofii Wiśniewskiej

Тлумачение Andrzej Kokorzycki

Giżyno
38

Zdarzyło się w miejscowości Bielsk, 22 marca /czwartego kwietnia/ tysiąc dziewięćset czwartego roku o godzinie czwartej po południu, zjawił się Władysław Karczewski zarządca majątku Giżyno z Giżyna, dwadzieścia siedem lat od urodzenia w obecności Józefa Cukrasa organisty z Bielska czterdzieści trzy lata i Aleksa Jerzaka służącego z Giżyna czterdzieści dwa lata od urodzenia i okazali nam niemowlę płci męskiej i oświadczyli, że ono urodziło się w Giżynie drugiego /piętnastego/ marca tego roku o trzeciej godzinie po południu ze ślubnej żony Zofii urodzonej Wiśniewskiej dwadzieścia cztery lata od mającej – dziecku temu na chrzcie dokonany w dniu dzisiejszym przez księdza Pawła Jabłońskiego dano imiona Jan Józef a chrzestnymi jego byli: wymieniony Józef Cukras i Aurelia Wiśniewska. Akt ten zgłaszającym i świadkom przeczytano. Ojciec dziecka i pierwszy świadek podpisali, drugi świadek niepiśmienny. Administrator parafii Bielsk utrzymujący akta obywatelskiego stanu.

(-) ks. Jabłoński

(-) Józef Cukras

(-) W Karczewski

Биельск. Воодвадас в поладзе Биельск, першого /цзтнастого/ червца тысяц dziewięćset szóstego roku o
 czwartej po południu zjawił się Władysław Karczewski młynarz z Bielska, trzydzieści lat od urodzenia, w
 obecności Adama Dobrzieskiego ekonoma z Giżyna czterdzieści lat i Józefa Grabowskiego kościelnego
 służącego z Bielska czterdzieści trzy lata od urodzenia i okazał nam niemowlę żeńskiej płci,
 oświadczył, że ono urodziło się w Bielsku dwudziestego trzeciego kwietnia /szóstego maja/ tego roku
 o siódmej godzinie rano, z jego ślubnej żony Zofii urodzonej Wiśniewskiej dwadzieścia pięć lat od
 urodzenia. Niemowlęciu temu na świętym chrzcie dokonanym w dniu dzisiejszym przez księdza Pawła
 jabłońskiego nadano imię Kazimiera, a rodzicami chrzestnymi byli Bolesław Karczewski i Pelagia
 Wiśniewska. Akt ten zgłaszającemu i świadkom odczytano, przez nas i zgłaszającego podpisany,
 świadkowie niepiśmienni. Administrator Parafii Bielsk, utrzymujący akta stanu cywilnego. (-) Ks. P.
 Jabłoński (-) W. Karczewski

Akt chrztu Kazimierzy Karczewskiej córki Władysława i Zofii Wiśniewskiej

Tłumaczenie Andrzej Kokorzycki

Bielsk Nr. 57

Zdarzyło się w osadzie Bielsk, pierwszego /czternastego/ czerwca tysiąc dziewięćset szóstego roku o
 czwartej po południu zjawił się Władysław Karczewski młynarz z Bielska, trzydzieści lat od urodzenia, w
 obecności Adama Dobrzieskiego ekonoma z Giżyna czterdzieści lat i Józefa Grabowskiego kościelnego
 służącego z Bielska czterdzieści trzy lata od urodzenia i okazał nam niemowlę żeńskiej płci,
 oświadczył, że ono urodziło się w Bielsku dwudziestego trzeciego kwietnia /szóstego maja/ tego roku
 o siódmej godzinie rano, z jego ślubnej żony Zofii urodzonej Wiśniewskiej dwadzieścia pięć lat od
 urodzenia. Niemowlęciu temu na świętym chrzcie dokonanym w dniu dzisiejszym przez księdza Pawła
 jabłońskiego nadano imię Kazimiera, a rodzicami chrzestnymi byli Bolesław Karczewski i Pelagia
 Wiśniewska. Akt ten zgłaszającemu i świadkom odczytano, przez nas i zgłaszającego podpisany,
 świadkowie niepiśmienni. Administrator Parafii Bielsk, utrzymujący akta stanu cywilnego. (-) Ks. P.
 Jabłoński (-) W. Karczewski

Яковъ Владиславъ Карчевскій / Władysław Karczewski / экономъ призывати
тридцать три года въ Старо-зрѣбахъ неиметь въ цркви, въ приуроченіи Каз-
мира Колашевскаго сиротенъ срочна воеши вѣрѣ и Феликса Крысиа
новара прирече въ всеши мѣсто отъ роду обитъ въ Старо-зрѣбахъ съиметь
стврцуючаго и предъвильнаго младагца мрже снано пола, объявляя,
что отъ роду въ Старо-зрѣбахъ двадцать шестого септѣмѣ / деветма оок-
тѣмѣ / сего года въ четвѣре часа по-полудни отъ законной егосеми Зо-
фій, урожденной Висьневской / Zofii Wiśniewskiej, двадцати семи вѣтъ
отъ роду. Младенцу тому при святости крещеніи, совершена мѣсь со-
чмела крестомъ Людвигомъ Лукашевичемъ, даномъ Діонізію
Дуонію, а восприимшинами его были Евдженъ Калиновскій и Стан-
ислава Хоппе. Актъ сей объявляющаго и приуроченіи
мѣрамотивныи прошмалъ, нами и отъца младагца и дѣтца
Администратора Старо-зрѣбскаго прихода, егосеми акти фат-
го негача состояющаго Кс. Лукашевича
W Karczewski

Akt chrztu Dionizego Karczewskiego, syna Władysława Jana i Zofii Wiśniewskiej

Tłumaczenie Andrzej Kokorzycki

Zjawił się Władysław Karczewski ekonom, trzydzieści trzy lata od urodzenia, w Starożrebach żyjący, o obecności Kazimierza Kołaszewskiego służącego czterdzieści osiem lat i Feliksa Krysiaka kucharza pięćdziesiąt osiem lat od urodzenia obydwu w Starożrebach zamieszkałych i okazał nam niemowlę płci męskiej, oświadczył że ono urodziło się w Starożrebach dwudziestego szóstego września /dziewiątego października/ tego roku o czwartej po południu z jego ślubnej żony Zofii urodzonej Wiśniewskiej dwadzieścia siedem lat od mającej. Niemowlęciu temu na chrzcie świętym dokonany w dniu dzisiejszym przez księdza Ludwika Łukaszewicza, nadano imię Dionizy, a chrzestnymi jego byli Władysław Kalinowski i Stanisława Hoppe. Akt ten zgłaszającym i obecnym niepiśmiennym odczytano, przez nas i ojca niemowlęcia podpisany.

Administrator Starożrebskiej Parafii, utrzymujący akta stanu cywilnego.

(-) W. Karczewski

(-) Ks. L. Łukaszewicz

UWAGA! W kserokopii brakuje pierwszego zdania podającego miejscowość i datę zdarzenia. To znaczy: Działo się we wsi Starożreby dnia 9 października tysiąc dziewięćset ósmego roku.

опись № 60.
 о рождении в поезде в городе/пятидесятых годах
 в девятнадцатом году в городе в поезде. Явился
 Владислав Карчевский / Владислав Карчевский / и мать
 Евгения Фридриха третья тысяча от роду, в приходе. Вдова
 Софья Степановна жена Фридриха двадцать тысяч и брат
 Яков Шляхетский Фридриха тысяча от роду
 и представил нам младенца немецкого пола, одеваясь, с
 рождением в Биельске девятнадцатого / двадцать тысяч от роду
 года в семь часов вечера от законной его матери Зои
 Фридриховны Вишневецкой / Зои / и Матильды Фридриховны
 от роду. Младенцу при крещении крестники отверженные
 его крестные родители Степанович дано имя
 Зюта Зоя / Зюта Зоя / а крестными родителями: Ва-
 цлав Софья и Хонората Вишневецкая. Акт сей от
 свидетелей и свидетелей прочтены, нами и свидетеля-
 ми подписаны, свидетели все неграмотны. Акт
 прихода Биельского содержания акта Фридрихов-
 го сформирован.
 Кс. Желудков
 W. Карчевский

odczwę z dnia 16/9 384 57
 zawiadomil,
 iż Zyta Zofia Karczewska
 zawart z Władysławem Karczewskim z Bielska trzydzieści trzy lata
 od urodzenia w obecności Wacława Słomińskiego z Ułtowa dwadzieścia dwa lata i
 Bronisława Malarskiego z Bielska trzydzieści lat od urodzenia i okazał nam niemowlę żeńskiej
 płci, oświadczył, że ono urodziło się w Bielsku dziesiątego / dwudziestego trzeciego / kwietnia tego roku
 o godzinie siódmej wieczorem z jego ślubnej żony Zofii urodzonej Wiśniewskiej trzydzieści lat od
 urodzenia. Niemowlęciu temu na świętym chrzcie dokonanym dzisiaj przez księdza Józefa
 Michnikowskiego nadano imię Zyta Zofia, a rodzicami chrzestnymi byli Wacław Słomiński i Honorata
 Wiśniewska. Akt ten zgłaszającemu i świadkom odczytano, przez nas i zgłaszającego podpisany,
 świadkowie niepiśmienni. Administrator Parafii Bielsk, utrzymujący akta stanu cywilnego. (-) Ks. J.
 Michnikowski (-) W. Karczewski

Akt chrztu Zyty Zofii Karczewskiej córki Władysława Jana i Zofii Wiśniewskiej

Tłumaczenie Andrzej Kokorzycki

Bielsk Nr. 60
 Zdarzyło się w osadzie Bielsk, drugiego /piętnastego/ maja tysiąc dziewięćset dziesiątego roku o
 czwartej godzinie po południu, zjawił się Władysław Karczewski młynarz z Bielska trzydzieści trzy lata
 od urodzenia, w obecności Wacława Słomińskiego ekonoma z Ułtowa dwadzieścia dwa lata i
 Bronisława Malarskiego stolarza z Bielska trzydzieści lat od urodzenia i okazał nam niemowlę żeńskiej
 płci, oświadczył, że ono urodziło się w Bielsku dziesiątego /dwudziestego trzeciego/ kwietnia tego roku
 o godzinie siódmej wieczorem z jego ślubnej żony Zofii urodzonej Wiśniewskiej trzydzieści lat od
 urodzenia. Niemowlęciu temu na świętym chrzcie dokonanym dzisiaj przez księdza Jozefa
 Michnikowskiego nadano imię Zyta Zofia, a rodzicami chrzestnymi byli Wacław Słomiński i Honorata
 Wiśniewska. Akt ten zgłaszającemu i świadkom odczytano, przez nas i zgłaszającego podpisany,
 świadkowie niepiśmienni. Administrator Parafii Bielsk, utrzymujący akta stanu cywilnego. (-) Ks. J.
 Michnikowski (-) W. Karczewski

Rypin, dnia 23 lipca 1973 r.

PREZYDIUM
Powiatowej Rady Narodowej
w RYPINIE
Wydział Spraw Wewnętrznych
WSW. 1171/34.1/73

Decyzja

o odtworzeniu treści aktu stanu cywilnego

Wydział Spraw Wewnętrznych Prezydium PRN w Rypinie na podstawie art. 21 ust. 2 prawa o aktach stanu cywilnego /Dz.U. z 1955 nr. 25, poz. 151 z późniejszymi zmianami/art. 97 ustawy z dnia 14.6.60r. KPA /Dz.U. nr. 30, poz. 168/, na wniosek Ob. Sniady Władysława..... zam. w Ostrowitem pow. Rypin.....

postanawia

odtworzyć treść aktu urodzenia sporządzonego w 1917 roku w utraconej księdze urodzeń Urzędu Stanu Cywilnego w Osieku.....

I. DANE DOTYCZĄCE DZIECKA

1. Nazwisko i imię	Karczewska Władysława Genowefa
2. Nazwisko matki	żeńską
3. Data urodzenia	dwudziestego siódmego grudnia tysiąc dziewięćset siedemdziesiątego siedem r. 27.12.1917
4. Miejsce urodzenia	Długie

II. DANE DOTYCZĄCE RODZICÓW

	Ojciec	Matka
1. Nazwisko i imię	Karczewski Władysław Karczewska	Zofia
2. Nazwisko rodowe matki		Wiśniewska
3. Zawód	młynarz	bez zawodu
4. Data lub r. urodzenia	1877	1879
5. Miejsce urodzenia	Zonety	Bielsk
6. Miejsce zam. w chwili urodzenia dziecka	Długie	Długie

Niniejsza decyzja o odtworzeniu treści aktu urodzenia podlega wpisaniu do księgi urodzeń Urzędu Stanu Cywilnego w Osieku w części obejmującej treść aktu.

Niniejsza decyzja na podstawie art. 113 § 4 pkt. 1 KPA /Dz.U. z 1960 r. nr. 30, poz. 168/ jako w pełni zgodna z treścią podania podlega wykonaniu.

Od decyzji niniejszej służy stronie odwołanie do Urzędu Spraw Wewnętrznych Prezydium WRN w Bydgoszczy za pośrednictwem Wydziału Spraw Wewnętrznych Prezydium PRN w Rypinie w terminie czternastu dni od dnia jej doręczenia.

Opłaty skarbowe skasowane na podaniu.

Otrzymują za dowodem doręczenia:

- Sniady Władysława zam. Ostrowite pow. Rypin
- USC w Osieku

KIEROWNIK
Wydziału Spraw Wewnętrznych
(Zbigniew Głuski)

№ 124
Lawy

Świątynie w mieście Rygiu dnia dwudziestego czerwca trzydziestu czterech dwudziestego czwartego roku o godzinie szesnastej po południu. Kaniąg: Władysław Karczewski obywatel, lat czterdziestu sześciu mający w żonę a miankaż, obywatelkę Wąpielską należącą do obywateli miasteczka i dworskiego organisty, lat czterdziestu dwa; Jana Biełaka, inżyniera kościelnego lat czterdziestu mającego, w Rygiu zamieszkałego i okazał nam ścieżkę i tenk świadectwo, iż ślub wstąpił jest w żonach na dniu dwudziestym czerwca roku trzydziestu czterech o godzinie szesnastej w noc z jego małżonki: Zofii Wiśniewskiej lat czterdziestu trzy mającej. Dziecizem ślubna camiczka wystąpiła, w dniu dwudziestym, przez bratka Stanisława Lisowskiego odbyły się, nadane zostały imię Irena - Halina, a rodzicami chrzestnymi byli: Roman Guminski; ciotka Kocińska. Akt niniejszy starożytnemu i niezłomnemu francuzowi, przez nas poświadczamy. Probowe Rygijskie udzielił akt. Kaniąg: Władysław Karczewski

Za dni 1932. 06. 02
w Łoboszu
Lobosze Nr aktu 1005/22

Akt chrztu Ireny Haliny Karczewskiej córki Władysława Jana i Zofii Wiśniewskiej

171

W dniu dwudziestym czerwca roku trzydziestu czterech dwudziestego czwartego roku o godzinie szesnastej po południu. Kaniąg: Władysław Karczewski obywatel, lat czterdziestu sześciu mający w żonę a miankaż, obywatelkę Wąpielską należącą do obywateli miasteczka i dworskiego organisty, lat czterdziestu dwa; Jana Biełaka, inżyniera kościelnego lat czterdziestu mającego, w Rygiu zamieszkałego i okazał nam ścieżkę i tenk świadectwo, iż ślub wstąpił jest w żonach na dniu dwudziestym czerwca roku trzydziestu czterech o godzinie szesnastej w noc z jego małżonki: Zofii Wiśniewskiej lat czterdziestu trzy mającej. Dziecizem ślubna camiczka wystąpiła, w dniu dwudziestym, przez bratka Stanisława Lisowskiego odbyły się, nadane zostały imię Irena - Halina, a rodzicami chrzestnymi byli: Roman Guminski; ciotka Kocińska. Akt niniejszy starożytnemu i niezłomnemu francuzowi, przez nas poświadczamy. Probowe Rygijskie udzielił akt. Kaniąg: Władysław Karczewski

KS H. G. G. G.

AKTAM POLSKI DZIEKAN SĘP

Akt zgonu Zofii Karczewskiej z Wiśniewskich, Ławy 16 czerwca 1938 roku.

Dnia 12 w Ryfnie. dnia dwudziestego dziewiętego lipca 1914
 roku dziewięćset dwudziestego dziewiętego roku o godzinie
 jedenastej. Wiadomo czynimy że w obecności świadków:
 Aleksieja Michalskiego organisty i Czesława Freidowicza,
 księdza, obywateli parafialnych z Ryfnia, w dniu dni-
 nijszym zawarł świątobliwy i religijny małżeństwo między
 Władysławem Janem Karczewskim, wdowcem po Łopu Kar-
 czewskiej urodzonym w Ławach, lat siedemdziesiąt dwa ubiegłym
 urodzonym we wsi Dłuski w powiecie Wąbrzeskim, zamieszka-
 łym w Ławach, rolnikiem, synem Józefa i Aleksandry z do-
 mu Nicks, a Anielą Lucją z Grabanowskich Kokorzycką,
 wdową po Janie Kokorzyckim urodzonym w Lubrańcu w tymże
 dniu dziewięćset dwudziestym pierwszym roku, krawcową, lat
 trzydziestu jeden mającą, urodzoną w Lubrańcu powiecie
 Wąbrzeskim, zamieszkałą w Ławach, córką Dionizego
 z Szelki z Grabanowskich Grabanowskich. Mał-
 żeństwo to zostało zawarte od ząbowie dsiemu Kurje
 Płock z dnia dwudziestego pierwszego lipca roku bieżącego
 za użyciem dwadzieścia czterech niedzielnym prau-
 szym. Małżonkowie użali oświadczają, że użali użo-
 wy i medlebrzy nie zawierali. Obrzęd religijny
 dopełniony został przez księdza Lecha Grabanowskiego
 wikariusza miejscowego. Akt ten po odczytaniu,
 przez nas i sławajęcych podpisaliśmy. —

Proboszcz Ryfnicki, utrzymujący także stałą
 cywilnego - ks. Stefan Gajda

Michalski
 Czesław Kokorzycki
 Władysław Karczewski
 Freidowicz Cz

Dziekan Płocki
 APY
 Ławy

Akt ślubu Władysława Jana Karczewskiego z Anielą pv Kokorzycką z Grabanowskich

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Województwo Pomorskie
Powiat Rybin

Strzygi dnia 12 września
tyjisiu dziewięćset czterdziestego piątego roku.

URZĄD STANU CYWILNEGO
w Strzygach
Nr 25 / 1945.

Odpis zupełny aktu zejścia

I. Dane co do miejsca i czasu zgonu:

1. Data zgonu dnia piętnastego sierpnia roku tyjiscdziewięćset czterdziestego piątego
2. Godzina zgonu dwudziestej pierwszej minut
3. Miejsce zgonu Ławy, gm. Strzygi, pow. Rybin
4. Data znalezienia zwłok
5. Godzina znalezienia zwłok
6. Miejsce znalezienia zwłok

II. Dane dotyczące osoby zmarłej:

1. Imię (imiona) Władysław
2. Nazwisko Karczewski
3. Stan cywilny żonaty
4. Zawód rolnik
5. Miejsce urodzenia wieś Strus, pow. Wąbrzeźno
6. Data urodzenia lub wiek 15. 10. 1826 roku
7. Miejsce zamieszkania Ławy, gm. Strzygi, pow. Rybin
8. Przynależność państwowa Polska
(jeżeli nie jest polska)

III. Dane dotyczące rodziców osoby zmarłej:

	Ojciec	Matka
1. Imię (imiona)	<u>Jan</u>	<u>Antonina</u>
2. Nazwisko	<u>Karczewski</u>	<u>urodz. Ryko</u>
3. Zawód	<u>rolnik</u>	<u>przy mężu rolnik</u>
4. Miejsce zamieszkania (jeżeli żyje)	<u>żonaty</u>	<u>żona</u>

IV. Dane dotyczące małżonka osoby zmarłej:

1. Imię (imiona) i nazwisko
2. Zawód (jeżeli żyje)
3. Miejsce zamieszkania (jeżeli żyje)

V. Dane dotyczące osoby, władzy lub instytucji zgłaszającej zgon:

1. Imię (imiona) i nazwisko (nazwa) Jan - Józef Karczewski
2. Zawód rolnik
3. Miejsce zamieszkania (siedziba) Ławy, gm. Strzygi, pow. Rybin

VI. Uwagi:

Podpis zgłaszającego: J. Karczewski Jan

Urządnik Stanu Cywilnego: H. F. Basandowski

Poświadczam zgodność powyższego odpisu zupełnego z treścią aktu w księdze zejścia.

Strzygi, dnia 5. 10. 1946.

Urządnik Stanu Cywilnego

A. Basandowski

327-46

Odpis aktu zgonu Władysława Jana Karczewskiego, Ławy 15 sierpnia 1945.

23 A.

Nr. 25

Melvicobaf am 23ten Juni 1879

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der
Persönlichkeit nach

der kannt,
der Wüfler bei Jitzpa Johann Karczewski

wohnhaft zu Strus-Wüfler
katholischer Religion, und zeigte an, daß von der
Antonie Karczewska geb. Nicke
privat geboren
katholischer Religion,

wohnhaft bei Jitzpa

zu Strus-Wüfler
am zweiundzwanzigsten Juni des Jahres
tausend acht hundert sieben und neunzig und neuen Sonntag
um zwölf einhalb Uhr ein Kind weiblichen
Geschlechts geboren worden sei, welches die
Namen
Helene Maria

erhalten habe

Vorgelesen, genehmigt und unterschrieben
Jens Karczewski

Der Standesbeamte.
H. Kuhlmann

Akt urodzenia Heleny Marii Karczewskiej córki Jana i Antoniny Nicke

Tłumaczenie Andrzej Kokorzycki

NR 25

Marianki dn 23 czerwca 1879

Przed podpisanym urzędnikiem Stanu Cywilnego zjawił się dzisiaj
osobiście znany właściciel młynów Jan Karczewski
zamieszkały w Struś Młyn
katolickiego wyznania
i oświadczył nam, że Antonina urodzona Nicke
jego małżonka
katolickiego wyznania
zamieszkała z nim
w Struś Młyn
dwudziestego drugiego czerwca roku
tysiąc osiemset siedemdziesiątego dziewiątego przed południem
o jedenastej i pół godzinie
dziecko żeńskiego rodzaju urodziła,
które imię
Helena Maria otrzymało

Odczytano, zatwierdzono i podpisano
Jan Karczewski

Urzędnik Stanu Cywilnego
(-) W. Kuhlmag

Mr. 11.

Morichof am 19ten Februar 1883.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der
Persönlichkeit nach

der Wäflerbapstzer Johann von
Narzewecki

wohnhaft zu Strusz-Wäfler (Wielka Kula)

Katholische Religion, und zeigte an, daß von der
Autore von Narzewecki geb.

Nicke, Jürius Papian,
Katholische Religion,

wohnhaft bei ihm

zu Strusz-Wäfler (Wielka Kula)

am zehnten Februar des Jahres

tausend acht hundert achtzig und drei, Donnerstag

um fünf Uhr ein Kind männlichen

Geschlechts geboren werden sei, welches

Walerian Roman Vornamen

erhalten habe.

Vorgelesen, genehmigt und unterschrieben.

Johann Narzewecki

Der Standesbeamte.

H. Kuhlmarz

Tłumaczenie Andrzej Kokorzycki

NR 14

Marianki dn 19 lutego 1883

Przed podpisanym urzędnikiem Stanu Cywilnego zjawił się dzisiaj
osobiście znany właściciel młynów Jan von Karczewski
zamieszkały w Struś Młyn (Wielka Łąka)
katolickiego wyznania
i oświadczył nam, że Antonina urodzona Nicke
jego małżonka
katolickiego wyznania
zamieszkała z nim
w Struś Młyn (Wielka Łąka)
siedemnastego lutego roku
tysiąc osiemset osiemdziesiątego trzeciego przed południem
o ósmej godzinie
dziecko męskiej płci urodziła,
które imię
Walerian Roman otrzymało

Odczytano, zatwierdzono i podpisano
Jan Karczewski

Urzędnik Stanu Cywilnego
(-) W. Kuhlmag

Komisji Skomani dnia ósmego lipca tysiąc dziewięćset Pięćdziesiąt
 trzynastego siedemsetnego roku o godzinie dziewiętej, stawili się
 Kłoda Elżbieta Ława majstermistrz przyrodny komunikacji M. 21
 i Andrzej Różycki katecheta, oboje pełnowiekowi a Mi-
 chał Zamienkalski i ośmiadecy, że w dniu ósmym lipca
 roku bieżącym o godzinie drugiej, zmarła u Mirosława
 Antonina Karczewskiego wdowa przy sobie lat dziewięćdziesiąt,
 urodzona we wsi Stusi, parafii Miłkowskiej powiatu Łęczy-
 no, zamieszkała i stała mieszkała Mirosław, córka zmarłego
 Bogumiła i Justyny z Podkowińskich małżonków N. 12. Po
 przesłuchaniu przebieganiu się świadków o śmierci Antoniny
 Karczewskiej, akt ten stenograficznie odnotowano, jako przed-
 miotem podpisano. Prokura parafii Skomani.
 Andrzej Różycki

Akt zgonu Antoniny Justyny Karczewskiej z Nicków

103 Leg. Stawo się we Włocławku, siódmego sierpnia, tysiąc
 dziewięćset trzydziestego siódmego roku o godzinie 12-
 dekadnej w dzień. Stawili się: Wacław Ruczewski i
 Michał Zaradziński, po dwadzieścia siedem lat ma-
 jący wolię z Legu i ośmiadecy, że wczesną o go-
 dzinie dwudziestej w nocy zmarła w Legu: Adama
Karczewski przydzieniat dwa lat mający, urodzony
 w parafii Róże zamienkalskiej w Legu, rolnik, syn Jędra
 i Antoniny z domu Niki małżonków Karczewskich.
 Po przekonaniu się o śmierci Adama Karczewskiego,
 akt ten odnotowano i podpisano. Prokura parafii św.
 Jędra:
 Michał Zaradziński c. l. i obok Łuszcza.

Akt zgonu Adama Mariana Karczewskiego